

50m

**การพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4**

นายสุเทพ เบ็ญจวิไลกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

**The Development of Instruments to Assess Discipline and Responsibility for
Prathom Suksa VI Students in Nakhon Ratchasima Educational Service Area 4**

Mr. Suthep Benjawilaikul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Evaluation

School of Educational studies

Sukhothai Thammathirat Open University

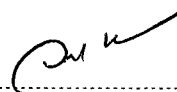
2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
ชื่อและนามสกุล นายสุเทพ เบ็ญจวิไลกุล
แขนงวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจู้ย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง

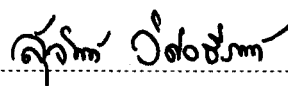
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิจรูญ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจู้ย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวรธีรานนท์)

วันที่ 9 เดือน กันยายน พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

ผู้วิจัย นายสุเทพ เบ็ญจวิไลกุล **ปริญญา** ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย (2) รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี
แสงประทีปทอง ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความ
รับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 และ (2)
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่
6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
จำนวน 10 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษา
นครราชสีมา เขต 4 จำนวน 400 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย เป็นเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ มี 2 ฉบับ คือ (1) แบบสังเกตความมี
วินัยและความรับผิดชอบ (2) แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ คำนีความสอดคล้อง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและสัมประสิทธิ์
แอลฟาของครอนบาค และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ที่พัฒนาขึ้นมี 2 ฉบับ ได้แก่
แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 42 ข้อ แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ
จำนวน 42 ข้อ (2) แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ มีความตรงเชิงเนื้อหาโดยค่าดัชนีความ
สอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.66 ถึง 1.00 ความตรงเชิงโครงสร้างใช้เทคนิคกลุ่มร้อยละ มีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89 และแบบวัด ความมีวินัยและความรับผิดชอบ มีความตรงเชิง
เนื้อหาโดยค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.66 ถึง 1.00 มีความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิค
กลุ่มร้อยละ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87

คำสำคัญ การประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

Thesis title: The Development of Instruments to Assess Discipline and Responsibility for Prathom Suksa VI Students in Nakhon Ratchasima Educational Service Area 4

Researcher: Mr. Suthep Benjawilaikul; **Degree:** Master of Education (Educational Evaluation); **Thesis advisors:** (1) Dr. Somkid Promjouy, Associate Professor; (2) Dr. Vandee Sangprateptong, Associate Professor; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The purposes of this research were to (1) develop instruments to assess discipline and responsibility for Prathom Suksa VI students in Nakhon Ratchasima Educational Service Area 4; and (2) verify quality of the developed instruments to assess discipline and responsibility for Prathom Suksa VI students in Nakhon Ratchasima Educational Service Area 4.

The research sample consisted of 10 purposively selected Prathom Suksa VI teachers in Nakhon Ratchasima Educational Service Area 4, and 400 Prathom Suksa VI students in Nakhon Ratchasima Educational Service Area 4 obtained by proportionally stratified random sampling. The employed research instruments consisted of two discipline and responsibility evaluation instruments: (1) The Discipline and Responsibility Observation Form, and (2) The Discipline and Responsibility Test. Statistics employed for quality verification of the instruments were the item-objective congruence (IOC) index, Pearson correlation, Cronbach alpha coefficient, and t-test.

Research findings revealed that (1) two instruments to assess discipline and responsibility were developed for Prathom Suksa VI students in Nakhon Ratchasima Educational Service Area 4, namely, the Discipline and Responsibility Observation Form with 42 items, and the Discipline and Responsibility Test with 42 items; (2) regarding the quality of the Discipline and Responsibility Observation Form, its content validity had IOC indices ranging from 0.66 – 1.00; its construct validity, based on the use of the known group technique was statistically significant at the .01 level; and its reliability coefficient was 0.89; regarding the quality of the Discipline and Responsibility Test, its content validity had IOC indices ranging from 0.66 – 1.00; its construct validity, based on the use of the known group technique was statistically significant at the .01 level; and its reliability coefficient was 0.87.

Keywords: Discipline assessment, Responsibility assessment

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิจิรบุญ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และช่วยตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้อง สมบูรณ์ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่านที่ได้ตรวจสอบเครื่องมือพร้อมให้คำแนะนำและ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ คณะครู และนักเรียน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล จนทำให้งานวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วง ด้วยดี

ขอขอบคุณนายนิคม สุวรรณทา นางละเมียด เบ็ญจวิไลกุล ตลอดจนเพื่อน ๆ ร่วม แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา และผู้ให้ความช่วยเหลือทุกท่าน

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนส่งผลให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุเทพ เบ็ญจวิไลกุล

มีนาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบ	9
ทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบ	26
การพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การวิเคราะห์ข้อมูล	66
เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ	69
ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ	112

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	124
สรุปการวิจัย	124
อภิปรายผล	127
ข้อเสนอแนะ	130
บรรณานุกรม	132
ภาคผนวก	143
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	144
ข หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ	148
ค แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	151
ง การปรับแก้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ	161
จ เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ	180
ฉ คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ	205
ประวัติผู้วิจัย	214

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรมหกชั้น ซึ่งแบ่งเป็นสามระดับในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก	34
ตารางที่ 2.2 เทคนิคหรือเครื่องมือที่ใช้วัดจริยธรรมลักษณะต่าง ๆ	36
ตารางที่ 3.1 แสดงรายชื่อโรงเรียน จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง	60
ตารางที่ 4.1 แสดงนิยามตามคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบ	70
ตารางที่ 4.2 โครงสร้างของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ	73
ตารางที่ 4.3 โครงสร้างแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ	74
ตารางที่ 4.4 การให้น้ำหนักคะแนนของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ	75
ตารางที่ 4.5 ระดับคุณภาพและเกณฑ์การให้คะแนนตามพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบ ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ	76
ตารางที่ 4.6 ระดับคุณภาพและเกณฑ์การให้คะแนนตามพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบ ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ	94
ตารางที่ 4.7 แสดงดัชนีความสอดคล้องของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ	113
ตารางที่ 4.8 แสดงดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ	117
ตารางที่ 4.9 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือประเมิน	121
ตารางที่ 4.10 แสดงค่าความเที่ยงของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ	122
ตารางที่ 4.11 แสดงค่าความเที่ยงของแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ	122

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ	61

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จริยธรรมเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงกันมากในสังคมไทย เมื่อใดก็ตามที่สภาพของสังคมเกิดความวุ่นวายมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการบีบคั้นทางเศรษฐกิจ การช่วยเหลือของสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นเหตุให้คนมีความเห็นแก่ตัวกันมากขึ้น มีความประพฤติคนอกธรรมากรอยมากยิ่งขึ้น และมักจะถูกกล่าวว่าเป็นคนขาดจริยธรรมหรือไร้จริยธรรม (สุคตวรรณ เครือพานิช 2535: 24) สังคมไทยปัจจุบันขาดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ ส่งผลทำให้สังคมไทยมีปัญหาสลับซับซ้อนมากขึ้นทั้งปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม อันส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม สังคมขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ หลายฝ่ายมีความเห็นว่าสังคมปัจจุบันเกิดการละเลยในการอบรมบ่มนิสัยให้เยาวชนของชาติมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม (กรมวิชาการ 2544: 1) ปัจจุบันจริยธรรมเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงกันมาก เมื่อใดก็ตามที่สภาพของสังคมเกิดความวุ่นวายคนมีความเห็นแก่ตัวกันมาก ซึ่งปรากฏการณ์ทางสังคมดังกล่าวนับว่าเป็นปัญหาสังคมประเภทหนึ่งอันมีสาเหตุเกี่ยวเนื่องมาจากสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปประชาชนมีจำนวนมากขึ้น ความสะดวกสบายของการดำรงชีวิตเริ่มคิดขัดมีการแข่งขันกันเพื่อเอาตัวรอดภายใต้สภาพทางเศรษฐกิจที่บีบรัดผนวกกับอิทธิพลของวัฒนธรรมใหม่ๆจากต่างชาติทั้งหมดนี้เองที่ผลักดันให้คนต้องดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอดและเห็นแก่ตัวมากขึ้น จนยอมกระทำทุกวิถีทางเพื่อการแสวงหาประโยชน์และความสุขส่วนตัว ซึ่งแนวทางหนึ่งในการลดปัญหาสังคมประเภทนี้ได้ก็คือ การพัฒนาจริยธรรมให้ฝังลึกอยู่ในค่านิยมของจิตใจบุคคลเพื่อจะเป็นเกราะหรือภูมิคุ้มกันให้บุคคลละอายต่อการทำชั่ว หันมาประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงามกันมากขึ้น (สงบ ลักษณะ 2524: 30)

ระบบการศึกษาปัจจุบันได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือ จะต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพ (กรมวิชาการ 2544: 2) ประกอบกับรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดการพัฒนานคนในมาตรา 80(3) รัฐต้อง
 ดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม พัฒนาคุณภาพ
 และมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทาง
 เศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มี
 การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
 รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
 และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 : 23-24) ในยุคปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาคุณภาพของ
 เยาวชน ซึ่งถือเป็นรากฐานกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต โดยเยาวชนต้องได้รับ
 การฝึกฝนให้เป็นคนมีคุณภาพดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
 พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์
 ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ
 ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2545: 3)
 ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อเยาวชนมีพื้นฐานสำคัญ คือมีวินัยและความ
 รับผิดชอบต่อหน้าที่หรือในด้านการเรียนของตนเอง ในการพัฒนานคนให้มีคุณภาพนั้น ต้องอาศัย
 กระบวนการทางการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการช่วยพัฒนาและปลูกฝังคุณสมบัติที่ดี
 ที่พึงประสงค์ให้กับคนในสังคม (นรินทร์ ศรีสว่าง 2541: 1)

คุณลักษณะของพลเมืองที่มีคุณภาพ จะต้องประกอบไปด้วยความเจริญทางร่างกาย
 อารมณ์ ความคิด และจิตใจ โดยเฉพาะทางด้านจิตใจในส่วนที่เกิดของความสำนึกภายใน เด็กและ
 เยาวชนของเรายังได้รับการพัฒนาน้อยมาก ดังจะเห็นได้จากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
 ที่ต้องขึ้นศาลคดีเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งอาจเนื่องมาจากองค์ประกอบหลายอย่าง
 แต่สิ่งหนึ่งที่เราปฏิเสธไม่ได้คือ เด็กและเยาวชนของเราขาดคุณธรรม โดยเฉพาะในด้านวินัยธรรม
 สำหรับใช้ในการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมที่น่าปรารถนาในสังคมไทยจะต้องมีการปลูกฝัง
 อย่างถูกวิธี และมีการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเหล่านี้ให้มากขึ้นด้วย พฤติกรรมที่กล่าวถึง คือ
 ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด ความอดทน ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์
 ความไม่ก้าวร้าว และอื่น ๆ การแสดงออกซึ่งคุณธรรมต่าง ๆ นั้น มีหลักปัจจัยสำคัญร่วมกันที่
 การมีวินัยแห่งตน การปลูกฝังให้บุคคลมีวินัยและความรับผิดชอบ หรือความสามารถควบคุม
 ตนเอง จึงเป็นทางลัดในการเสริมสร้างจริยธรรมและพัฒนาทางจิตของบุคคล วินัยและความ
 รับผิดชอบต่อหน้าที่มีความสำคัญต่อการแสดงออกทางจริยธรรมและคุณธรรมของบุคคลมาก เป็นลักษณะ
 สำคัญของผู้ที่บรรลุมภาวะทางชีวิต และเป็นเครื่องวัดระดับพัฒนาการทางจิตของ บุคคลได้ด้วย

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524: 1-5) อย่างไรก็ตามหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้คนในสังคมมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก็ด้วยการปลูกฝังศีลธรรมจริยธรรม และแหล่งที่จะช่วยแก้ปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นประกอบไปด้วยหลายสถาบันด้วยกันตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ไปจนถึงสังคม และถึงแม้โรงเรียนจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสังคม แต่ก็สามารถช่วยได้มากทีเดียว การปลูกฝังจริยธรรมและค่านิยมต่าง ๆ นั้น ความมีวินัยและความรับผิดชอบก็เป็นจริยธรรมหนึ่งที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการพัฒนาสังคม ทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความสงบสุข ประเทศชาติจะรุ่งเรืองได้ในทุก ๆ ด้าน อยู่ที่ตัวบุคคลถ้าบุคคลมีความรู้ความสามารถและคุณธรรมสูงแล้ว ประเทศชาติจะต้องเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แต่ปัจจุบันมักได้ยินเสมอว่าศีลธรรมหรือคุณธรรมเสื่อม ความจริงแล้วคุณธรรมเป็นนามธรรมมีสภาพเป็นปกติไม่ดีขึ้นหรือเลวลง แต่ที่เราเห็นว่าเลวลงนั้นอยู่ที่คนส่วนหนึ่งไม่สนใจประพฤติตนให้มีคุณธรรมตามหลักของศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงาม จึงเร่งปลูกฝังความดีและความดีคือความมีวินัยและความรับผิดชอบ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก สำหรับการประกันคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ได้สารสนเทศที่สะท้อนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา จุดเด่นและมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข อันนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง (สมคิด พรหมจักษ์ และ สุพัตร์ พิบูลย์ 2544: 3-4) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 สถานศึกษาต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ 2542: 24-25) สถานศึกษามีบทบาทที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งมีหน่วยงานทั้งระดับชาติและหน่วยงานได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาที่ใช้เป็นเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาทุกแห่งบนบรรทัดฐานเดียวกัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้แบ่งมาตรฐานเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานด้านผู้เรียนเน้นการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ คนดี มีความสามารถ และมีความสุข (สมคิด พรหมจักษ์ และ สุพัตร์ พิบูลย์ 2544: 25-26) สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม (กรมวิชาการ 2545: 33)

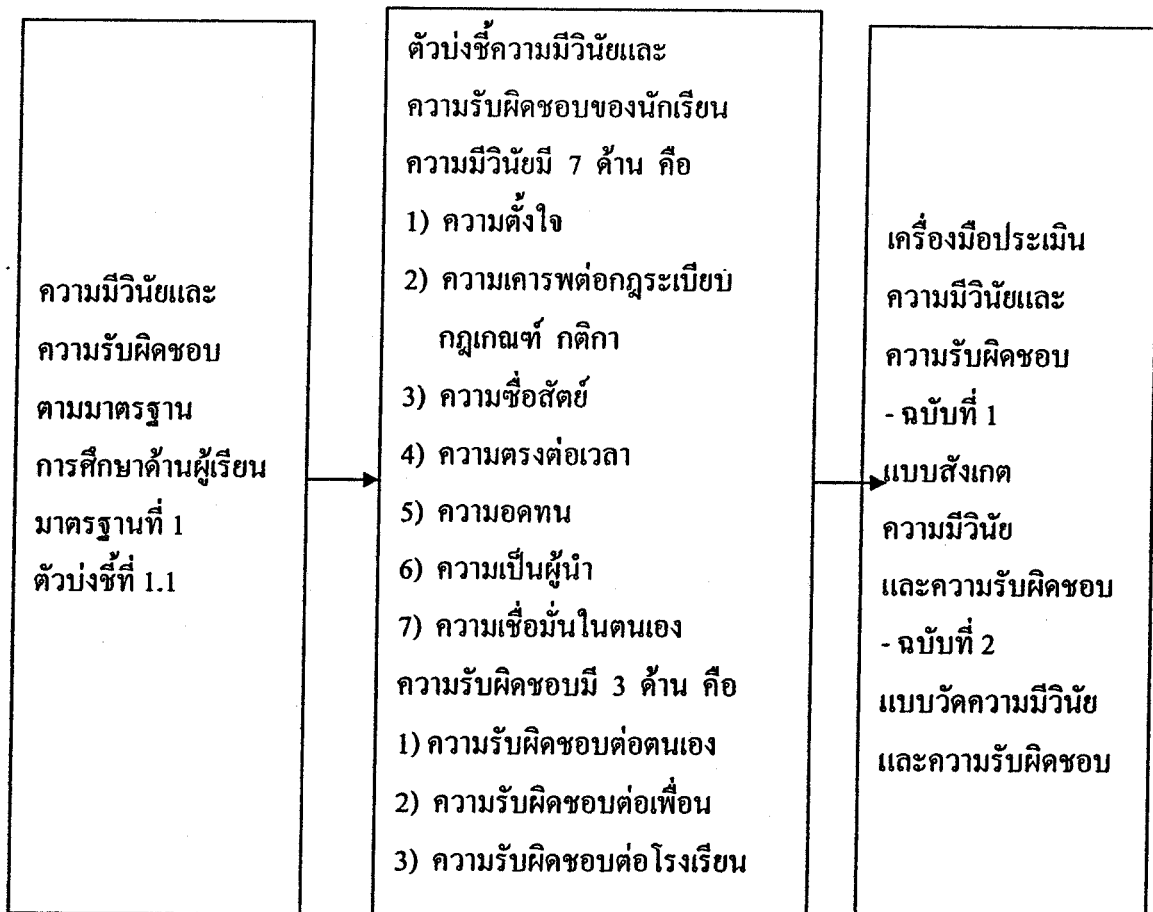
กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบแก่เยาวชนเป็นอย่างมาก สิ่งหนึ่งที่มีความจำเป็นจะต้องพัฒนาให้สอดคล้องและก้าวตามการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ ก็คือการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ซึ่งโดยทั่วไปการให้ความสนใจในการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบที่สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมและมัธยมศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ. ศ. 2549 – 2553) ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละระดับช่วงชั้นยังมีน้อย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยกระบวนการพัฒนานี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาเครื่องมือประเมิน จากกรอบแนวคิดของมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมและมัธยมศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ. ศ. 2549 – 2553) ร่วมกับการสังเคราะห์บริบทของโรงเรียน มาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน เมื่อได้กรอบแนวคิดซึ่งเป็นโครงสร้างหลักของความมีวินัยและความรับผิดชอบแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเพื่อหาตัวบ่งชี้พฤติกรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบ นำมาวิเคราะห์และจัดกลุ่มเข้าตามองค์ประกอบข้างต้น จากนั้นจะดำเนินการพัฒนาเครื่องมือประเมิน คือ สร้างแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ และแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้น เพื่อใช้ประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
- 2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมและมัธยมศึกษา รอบที่ 2 (พ. ศ. 2549 – 2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์กรมมหาชน) ร่วมกับการสังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย คุณลักษณะทางจริยธรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบ และบริบทของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ผู้วิจัย กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 พัฒนาขึ้นจากตัวบ่งชี้ตามมาตรฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ของมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมและมัธยมศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ. ศ. 2549 – 2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา(องค์กรมหาชน) ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ

4.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ปีการศึกษา 2550

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ความมีวินัย หมายถึง การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติถูกต้องตามจรรยาบรรณ ตามกฎ กติกา ข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรมอันดีงามที่ได้ กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติของคนในสังคม เพื่อให้เกิดความสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของสังคม โดยมีรายละเอียดของความมีวินัยดังนี้

5.1.1 ความตั้งใจ หมายถึง การกระตือรือร้นมีการเตรียมความพร้อม มีการบันทึก งานเรียบร้อย แสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้งานที่ดีที่สุดมีประสิทธิภาพมากที่สุด

5.1.2 ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา หมายถึง การปฏิบัติต่อตนเอง ต่อเพื่อนและต่อโรงเรียน โดยเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา อย่างเคร่งครัด เพื่อความสุขสงบในสังคม

5.1.3 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสม และซื่อตรงทั้งกาย วาจา ใจไม่คิดคด ไม่หลอกลวง ทำตามคำมั่นสัญญา มีการยับยั้งชั่งใจ ไม่อยากได้ในสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

5.1.4 ความตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติตนในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ทันเวลา หรือภายในเวลาที่นัดหมาย ปฏิบัติตนตามตารางที่วางแผนไว้

5.1.5 ความอดทน หมายถึง ความสามารถ ทางร่างกายมีความอดทน ใช้ความคิด จิตใจมั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์ ต่อสู้อุปสรรคจนประสบความสำเร็จ มีความหนักแน่นไม่ หวั่นไหว

5.1.6 ความเป็นผู้นำ หมายถึง ลักษณะบุคคลที่แสดงถึงความร่วมมือ ร่วมคิดร่วม ทำ ติดต่oprะสานงานให้โอกาสผู้อื่นแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหาจนประสบ ผลสำเร็จ

5.1.7 ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความมั่นใจหรือความกล้าของบุคคล ที่จะทำอะไร สิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้ มีความรอบคอบ มีแผนงาน มีความเกรงใจ และเห็นใจผู้อื่น มีจิตใจมั่นคง มีเหตุผล

5.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดเพื่อให้งาน บรรลุสำเร็จ การเอาใจใส่ต่อการเรียนและการทำงานโดยไม่ละเลยทอดทิ้งหลีกเลี่ยง มุ่งมั่นทำงาน ที่ได้รับมอบหมายและติดตามผลงานที่ได้กระทำลงไปเพื่อแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จที่ดีขึ้น ขอมรับ ในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านดีและไม่ดี โดยมีรายละเอียดความรับผิดชอบแต่ละด้านดังนี้

5.2.1 มีความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การระวังรักษาสุขภาพ อนามัย ดูแล ความปลอดภัย รู้จักหน้าที่ ขอมรับการกระทำ ปฏิบัติงาน ด้วยความเต็มใจและเอาใจใส่ รู้จัก ประเมินค่าใช้จ่ายและมีความประหยัด

5.2.2 มีความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อ ส่วนรวม ชักจูงเพื่อนให้กระทำในสิ่งดี ไม่รังแก ไม่เอาเปรียบให้อภัย ให้กำลังใจ และแสดงกิริยา วาจาที่สุภาพต่อเพื่อน

5.2.3 มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง การเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด รักษาสมบัติ ผลประโยชน์ส่วนรวม รักษาความสะอาดรักษา ทรัพย์สิน รักษาชื่อเสียงและเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามความสามารถ

5.3 เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ หมายถึง

5.3.1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ

5.3.2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 ได้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
- 6.2 ครูสามารถนำเครื่องมือประเมินที่ได้จากการวิจัย ไปใช้ประเมินนักเรียนเพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน
- 6.3 นักเรียนได้ทราบข้อมูลความมีวินัยและความรับผิดชอบ เพื่อที่จะนำข้อมูล ไปใช้ในการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบ
- 6.4 โรงเรียนได้ทราบข้อมูลความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน เพื่อที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบ
- 6.5 ได้แนวทางการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความตรงและความเที่ยง ของเครื่องมือแต่ละฉบับด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ต่อไป
- 6.6 ได้แนวทางในการสร้างเครื่องมือประเมินด้านอื่น ๆ ของนักเรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 เพื่อให้ได้แนวคิด ในการพัฒนาเครื่องมือประเมิน ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้ เสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบ
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบ
3. การพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

1. แนวคิดเกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบ

1.1 ความหมายของความมีวินัย

พนัส หันนาคินทร์ (2524: 248) ให้ความหมายของความมีวินัยว่า หมายถึง การรู้จักปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2525: 186) ให้ความหมายของ ความมีวินัยไว้ว่า หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ แบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามเพื่อความสุขในชีวิตของคนและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของสังคม

จรววยพร ธรณินทร์ (2525: 34-35) ให้ความหมายของความมีวินัยไว้ว่า หมายถึง การรู้จักปฏิบัติตามที่มีรูป มีแบบ มีขั้น มีตอน ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การอยู่ในชั้นเรียน การทำความเคารพ วินัยในการเล่นกีฬา

กรมวิชาการ (2528: 21) ให้ความหมายของความมีวินัยไว้ว่า หมายถึง ข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย กฎ กติกา ระเบียบที่สังคมวางไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของคนเพราะคน ต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่ ตั้งแต่หมู่เล็กคือครอบครัว จนถึงหมู่ใหญ่คือประเทศชาติ ถ้าทุกคน

ที่อยู่ร่วมกันปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่สังคมวางไว้ก็จะนำมาซึ่งความสุข ความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงปลอดภัย

กรมสามัญศึกษา (2529: 23) ให้ความหมายของควมมีวินัยไว้ว่า ความมีวินัย สร้างความเป็นระเบียบของมนุษย์และทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันมีความสุข ถ้าขาดความมีวินัย มนุษย์จะไม่มีเครื่องควบคุม ต่างคนต่างประพฤติสิ่งต่าง ๆ ตามใจชอบได้รับความเดือดร้อนเหมือนควายตาบอดที่ถูกปล่อยทิ้งอยู่ในป่าไม่มีใครควบคุมก็จะเดินกระเซอะกระเซิงไปตามยถากรรม ได้รับความทุกข์เดือดร้อน

ทนงศักดิ์ อ่อนบึง (2529: 7) ให้ความหมายของควมมีวินัยไว้ว่า หมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบังคับ ข้อตกลง กฎหมายและ ศีลธรรม

พยุงศักดิ์ สนเทศ (2530: 31-34) ให้ความหมายของควมมีวินัยไว้ว่า หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบังคับ ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรม

ไกรยุทธ ธีรตยาคีรินทร์ (2531: 37) ให้ความหมายของควมมีวินัยไว้ว่า หมายถึง การข่มใจบังคับตนเองให้มีระเบียบอยู่ในกรอบของขอบังคับกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ให้มีพฤติกรรมที่จำเป็นสำหรับกิจการนั้น ๆ

คณินนิตย์ จันทบุตร (2532: 201) ให้ความหมายของควมมีวินัยไว้ว่า หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย ศีลธรรม จิตใจ อารมณ์ ให้อยู่ในกรอบและระเบียบที่คิงาม

พระเทพเวที (2533: 75) ให้ความหมายของควมมีวินัยไว้ว่า หมายถึง ความถึงพร้อมด้วยศีล

อังกา บุญช่วย (2536: 67) ให้ความหมายของควมมีวินัยไว้ว่า หมายถึง การประพฤติดีอยู่ในระเบียบหรือปฏิบัติตามระเบียบ ทั้งนี้เพื่อให้สังคมหมู่มาเกิดความสงบสุข

รุจิรี ภู่อาระ (2541: 11) ให้ความหมายของควมมีวินัยไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ หรือขอบังคับของคนในกลุ่ม

กัลยา ศรีปาน (2542: 32) ให้ความหมายของควมมีวินัยไว้ว่า หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบของบุคคลซึ่งกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อความสุขในชีวิตของตนเองและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

พจนานุกรมฉบับพุทธศักราช 2542 (2542: 935) ให้ความหมายของควมมีวินัยไว้ว่า หมายถึง ระเบียบแบบแผน และขอบังคับ ที่ว่าไว้เป็นแนวปฏิบัติหรือดำเนินการ

สรุปได้ว่า ความมีวินัย หมายถึง การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตาม จรรยาบรรณ ตามกฎ กติกา ข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรม อันดีงามที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติของคนในสังคม เพื่อให้เกิดความสุข และความเป็น ระเบียบเรียบร้อยของสังคม

1.2 ความสำคัญของความมีวินัย

ความมีวินัย เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเป็นระเบียบเรียบร้อย รู้จักว่าสิ่งใดควรหรือ ไม่ควร ส่งผลให้สังคมสงบเรียบร้อยตามมาด้วย

ประคินันท์ อุปรมย์ (2519: 288) กล่าวว่า ความมีวินัยเป็นสิ่งที่มิประโยชน์ อย่างยิ่ง ที่จะทำให้ความเป็นอยู่ในสังคมเป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อย เมื่อบุคคลอยู่ร่วมกัน เป็นกลุ่มย่อมมีความคิดเห็นและพฤติกรรมต่าง ๆ กัน ถ้าปล่อยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมทุกอย่างได้ ตามความพอใจ สังคมก็เกิดความสับสนวุ่นวาย เนื่องจากแต่ละคนก็จะทำในสิ่งที่ตนพอใจเท่านั้น การมีกฎเกณฑ์หรือระเบียบจำกัดพฤติกรรมของบุคคล จะช่วยให้บุคคลหรือสังคมดังกล่าว อยู่ร่วมกันได้อย่างเรียบร้อยมากขึ้น

มาโนชญ์ ตัณฑวนิชย์ (2525: 46-47) กล่าวถึงคุณค่าของความมีระเบียบวินัยกับ ความสงบเรียบร้อยของส่วนรวมไว้ว่า การอยู่ร่วมกันในสังคม ประกอบด้วย คนเป็นจำนวนมาก มีความรู้ ความคิด ความต้องการที่แตกต่างกัน เพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม จึงต้องมี ระเบียบแบบแผนควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527: 29) กล่าวว่า ความมีวินัยเป็นหัวใจของการ แสดงออก เป็นความสามารถในการควบคุมตนเอง ซึ่งนับได้ว่าเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่ง

วัชรวิฑูรธรรม (2528: 2) กล่าวว่า การจะปลูกฝังลักษณะต่าง ๆ ให้มีในตัวบุคคล นั้น ไม่มีวิธีใดที่จะดีกว่าวินัย การสร้างวินัยในนักเรียนให้มีประสิทธิภาพที่สุดด้วยวิธีทางบวก คือ การนับถือ การยอมรับ การสนับสนุน ให้กำลังใจ มีความรู้สึกที่เป็นมิตรแก่นักเรียน

สุดา จันทรสุโข (2536: 22) กล่าวว่า ความมีวินัยเป็นสิ่งที่สำคัญในการช่วยให้ บุคคลเป็นผู้มีระเบียบแบบแผน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบเรียบร้อย และวินัยยังทำให้เกิด ค่านิยมที่พึงประสงค์

ศศิธร ดีเหมาะ (2539: 9) กล่าวว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึงความสามารถ ของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองในการกระทำที่ดีงาม โดยเกิดจากการ สำนึกตัวขึ้นมาเอง แม้จะมีอุปสรรคก็ยังควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองในการกระทำที่ ดีงาม ไม่เปลี่ยนแปลง

สิทธิ์ คำวรรณ (2541: 12) กล่าวว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง โดยเกิดจากการสำนึกขึ้นมาเอง ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใดๆ อันที่จะเกิดความยุ่งยากแก่ตนเอง อย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัยด้วยความยินดี โดยไม่ต้องใช้การเตือนจากผู้อื่น การกระทำเหล่านั้นจะเป็นไปโดยอัตโนมัติใช้การกระตุ้นโดยจิตใจหรือความรู้สึกภายในของบุคคลนั่นเอง

สรุปได้ว่า ความมีวินัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝัง เพื่อควบคุมตนเอง ได้โดยไม่ต้องอาศัยกฎเกณฑ์จากภายนอกบังคับ สามารถประพฤติไปในทางที่ถูกที่ควร ซึ่งจะส่งผลทำให้ความเป็นอยู่ในสังคม ตลอดจนบุคคลเป็นระเบียบเรียบร้อยยิ่งขึ้น

1.3 คุณลักษณะของความมีวินัย

กาญจนา หาสิตะพันธุ์ (2517: 198) กล่าวว่า ความมีวินัยตามความหมายที่แท้จริง หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สุขภาพ เป็นผู้ที่เห็นประโยชน์ของการออกกำลังกายกลางแจ้ง การนอนและการพักผ่อนอย่างเพียงพอ รับประทานอาหารอย่างถูกหลักโภชนาการ ไม่รับประทานอาหารมากเกินไปจนเกินความต้องการของร่างกาย ไม่ดื่มสุรา
2. การทำงาน เป็นคนที่มีความตั้งใจจริงในการทำงานมีความพยายามและมีสมาธิในการทำงานเป็นอย่างดี
3. การใช้จ่ายเงิน เป็นผู้ที่รู้จักคุณค่าของเงิน นึกถึงเงินในฐานะที่เป็นเครื่องให้เกิดความสุข ไม่ใช่เป็นสิ่งที่มีความมากที่สุด เป็นผู้ที่ตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ โดยนึกถึงประโยชน์ในอนาคตควบคู่ไปกับความสุขในปัจจุบันด้วย
4. การเคารพในสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นเหมือนกับที่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตน นึกถึงสิทธิของผู้อื่นเสมอเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น
5. ร่างกาย เป็นผู้ที่มีความสุขในการรักษาความสะอาด รู้จักแต่งกายให้งดงามและประณีต คำนึงถึงความเหมาะสมของเสื้อผ้า และเครื่องประดับให้เป็นไปตามกาลเทศะ
6. ของใช้ส่วนตัว เป็นผู้ที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการจัดของใช้ของตนเอง มีความระมัดระวังในการรักษาของของตน

กรุณา กิจขยัน (2517: 21) ได้สรุปเกี่ยวกับความมีวินัยไว้ว่า บุคคลที่มีวินัย จะมีคุณลักษณะและพฤติกรรม คือ มีความรับผิดชอบ เชื้อมั่นในตนเอง มีความรู้สึกรับผิดชอบ ไม่กังวลใจ มีความตั้งใจจริง ใจคอมั่นคง มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล และมีความอดทน

วิวาห์วัน มูลสถาน (2523: 33) สรุปว่า บุคคลที่มีวินัย ควรมีลักษณะและพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื้อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกรับผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ
8. มีเหตุผล
9. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
10. เคารพในสิทธิของผู้อื่น
11. ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม
12. มีความอดทน
13. มีความเชื่ออำนาจภายในตน (Internal Control)
14. มีลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation)

วิวัฒน์ อัสวาณิช (2523: 3) สรุปว่า บุคคลที่มีวินัย จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1. ความเป็นผู้นำ
2. ความรับผิดชอบ
3. ความอดทน
4. ความไม่กังวล
5. ความเชื่อมั่นในตนเอง
6. ความเห็นใจ ไม่เกรงใจ โดยปราศจากเหตุผล
7. ความตั้งใจ
8. ความรู้สึกรับผิดชอบ
9. ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525: 6) สรุปว่า ความมีวินัย มีทั้งหมด 11 กลุ่ม ดังนี้

1. ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง
2. ความเป็นผู้นำ

3. มีความรับผิดชอบ
4. ตรงต่อเวลา
5. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น
6. มีความซื่อสัตย์ สุจริต
7. รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
8. รู้จักเสียสละ
9. มีความอดทน
10. มีความตั้งใจ เพียรพยายาม
11. ขอมรับผลการกระทำของตน

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531: 21) สรุปว่า บุคคลที่มีวินัยควรมีลักษณะและพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบ
2. เคารพสิทธิของผู้อื่น
3. ความตรงต่อเวลา
4. ปฏิบัติตามระเบียบ

วไลพร จันทรศิริ (2533: 13) กล่าวว่า คุณลักษณะของความมีวินัย คือ การเคารพสิทธิผู้อื่น การตรงต่อเวลา การรู้จักกาลเทศะ การรู้จักเสียสละ และการยอมรับในการกระทำของตนเองอีกด้วย

ศศิธร ดีเหมาะ (2539: 9) สรุปว่าลักษณะของผู้มีวินัยประกอบด้วย

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
3. มีความรับผิดชอบ
4. มีความตรงต่อเวลา
5. เคารพกฎระเบียบของสังคมทั้งต่อหน้าและลับหลัง
6. มีความซื่อสัตย์สุจริต
7. มีความเสียสละ
8. มีความอดทน
9. ขยันหมั่นเพียร
10. ขอมรับผลของการกระทำของตนเอง

อำนาจ จันมหา (2542: 30) ได้สรุปไว้ว่า บุคคลที่มีวินัยมีลักษณะ ดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์
2. มีความรับผิดชอบ
3. มีความตั้งใจ
4. มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม
5. ความเป็นผู้นำ
6. มีความตรงต่อเวลา
7. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
8. มีความอดทน
9. มีความเสียสละ

ออซูเบล (Ausubel 1965: 459-460) กล่าวว่า ผู้มีวินัยมีคุณลักษณะดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. พึ่งตนเอง
4. ควบคุมอารมณ์ได้
5. มีความอดทน

วิกกินส์ (Wiggins 1971: 289) กล่าวถึงการศึกษาของกอฟ (Gough) ไว้ว่าการควบคุมตนเอง หรือความมีวินัยมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. ไม่กังวล
4. มีความตั้งใจจริง
5. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
6. มีความซื่อสัตย์จริงใจ
7. มีเหตุผล
8. กล้าคิด กล้าทำ กล้าพูด
9. เคารพในสิทธิผู้อื่น
10. ปฏิบัติตามกฎ กติกาของสังคม
11. มีความอดทน
12. มีความเชื่ออำนาจภายในตน

13. มีความมุ่งมั่นในอนาคต

จากคุณลักษณะของควมมีวินัยที่กล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า บุคคลที่มีวินัย มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความตั้งใจ (กาญจนา หาสิตะพันธุ์ 2517 ; กรุณา กิจขยัน 2517 ; วิวาทวัน มูลสถาน 2523 ; วิวัฒน์ อัสวาณิชย์ 2523 ; ลัดดาวรรณ ณ ระนอง 2525 ; อานาจ จันมหา 2542 ; วิกกินส์ 1971)
2. มีความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา (วิวาทวัน มูลสถาน 2523 ; ลัดดาวรรณ ณ ระนอง 2525 ; แจ่มจันทร์ เกียรติกุล 2531 ; ศศิธร ดีเหมาะ 2539 ; ออซูเบล 1965 ; วิกกินส์ 1971)
3. มีความซื่อสัตย์ (กรุณา กิจขยัน 2517 ; วิวาทวัน มูลสถาน 2523 ; ลัดดาวรรณ ณ ระนอง 2525 ; ศศิธร ดีเหมาะ 2539 ; อานาจ จันมหา 2542 ; วิกกินส์ 1971)
4. มีความตรงต่อเวลา (ลัดดาวรรณ ณ ระนอง 2525 ; แจ่มจันทร์ เกียรติกุล 2531 ; วไลพร จันทรศิริ 2533 ; ศศิธร ดีเหมาะ 2539 ; อานาจ จันมหา 2542)
5. มีความอดทน (กรุณา กิจขยัน 2517 ; วิวาทวัน มูลสถาน 2523 ; วิวัฒน์ อัสวาณิชย์ 2523 ; ลัดดาวรรณ ณ ระนอง 2525 ; ศศิธร ดีเหมาะ 2539 ; ออซูเบล 1965 ; วิกกินส์ 1971)
6. มีความเป็นผู้นำ (กรุณา กิจขยัน 2517 ; วิวาทวัน มูลสถาน 2523 ; วิวัฒน์ อัสวาณิชย์ 2523 ; ลัดดาวรรณ ณ ระนอง 2525 ; ศศิธร ดีเหมาะ 2539 ; อานาจ จันมหา 2542 ; วิกกินส์ 1971)
7. มีความเชื่อมั่นในตนเอง (กรุณา กิจขยัน 2517 ; วิวาทวัน มูลสถาน 2523 ; วิวัฒน์ อัสวาณิชย์ 2523 ; ศศิธร ดีเหมาะ 2539 ; อานาจ จันมหา 2542 ; ออซูเบล 1965 ; วิกกินส์ 1971)
8. มีความรับผิดชอบ (กรุณา กิจขยัน 2517 ; วิวาทวัน มูลสถาน 2523 ; วิวัฒน์ อัสวาณิชย์ 2523 ; ลัดดาวรรณ ณ ระนอง 2525 ; แจ่มจันทร์ เกียรติกุล 2531 ; ศศิธร ดีเหมาะ 2539 ; อานาจ จันมหา 2542 ; วิกกินส์ 1971) สำหรับความรับผิดชอบผู้วิจัยนำไปใส่ไว้ในความรับผิดชอบ

1.4 ความหมายของความรับผิดชอบ

พุทธทาสภิกขุ (2520: 376-388) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ขอมรับรู้แล้วตอบสนอง ไม่ใช่เพียงแค่คิดอยู่ในใจ ต้องเป็นความยอมรับแล้วตอบสนอง คือการตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องกระทำ ความรับผิดชอบอาจแบ่งได้เป็น 3 ชนิด

1. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายความว่า ต้องรับผิดชอบต่อสมบัติของสังคม รับผิดชอบต่อคุณค่าของสังคม

2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง

3. ความรับผิดชอบต่อธรรมชาติ หรือต่อพระธรรม

กรมวิชาการ (2524: 10-16) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ขอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520: 24) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความรับผิดชอบในลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ที่สำคัญอย่างหนึ่ง นอกจากความมีวินัยทางสังคมความเอื้อเฟื้อและความเกรงใจ ความรู้สึก รับผิดชอบต่อ เป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้ปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และการมีความซื่อสัตย์สุจริต

กนก จันทร์ขจร (2527: 228) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความกล้าความจริงใจที่จะรับความผิด หรือ ความชอบที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน

กรมวิชาการ (2528: 119) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในจิตใจว่าเมื่อทำอะไรทำอะไรแล้วต้องยอมรับผลที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบ มิใช่ รับแต่ชอบอย่างเดียวแล้วโยนความผิดให้ผู้อื่น เมื่อรู้หน้าที่ตนจะต้องปฏิบัติแล้วมุ่งมั่นทำหน้าที่ ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียร อดทน ละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย และต้องพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

กรมสามัญ (2529: 10) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความสำนึกอยู่เสมอในหน้าที่การงาน เอาใจใส่ติดตามผลไม่ทอดทิ้ง ขอมรับผิดชอบผลของหน้าที่ การงานที่ตนกระทำทั้งที่ดีและไม่ดี ไม่ปิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนแก่ผู้อื่น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2530: 25-10) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง การมีความสำนึกและปฏิบัติตามหน้าที่ของตน ทั้งเป็นภารกิจส่วนตัว ภารกิจที่ได้รับมอบหมายและภารกิจทางสังคม โดยจะต้องกระทำจนบรรลุผลสำเร็จ ไม่หลีกเลี่ยงภาระดังกล่าวและยอมรับผลในการกระทำของตน

ไกรยุทธ ธีรยศานันท์ (2531: 26) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำจะหลีกเลี่ยงละเลยไม่ได้

คณินนิตย์ จันทบุตร (2532: 201) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันละเอียดรอบคอบ ขอมรับผล

การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย พยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นด้วยการใช้ความสามารถอย่างเต็มที่

บุญเดือน ปิ่นแสง (2535: 30) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสมัครใจ พากเพียรและละเอียดรอบคอบ มีความตั้งใจ ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ยอมรับผลกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

กุลนาถ คุรุทครองพันธุ์ (2538: 32) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความพยายาม ความละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมาย โดยรู้จักหน้าที่ที่ตนเองต้องกระทำหรือปฏิบัติ และยอมรับผลของการกระทำทั้งในด้านดีและด้านเสีย พร้อมทั้งปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

กรรมภรณ์ ดวงแจ่มกาญจน์ (2541: 34) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันและละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามมุ่งหมาย และแม้ผลงานที่ออกมานั้นจะประสบความล้มเหลว ก็ยอมรับผลแห่งการกระทำนั้นด้วยความเต็มใจ

สมบุรณ์ สิงห์คำป้อม (2542: 42) สรุปว่า ความรับผิดชอบเป็นการยอมรับในการกระทำของตนเอง การยอมรับการกระทำด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะถูกหรือผิด ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดผลดีขึ้น ความรับผิดชอบทำให้คนปฏิบัติหน้าที่

อมรรวม แก้วผ่อง (2542: 65) สรุปว่าความรับผิดชอบหมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการรักษาสิทธิหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในทางที่เป็นผลดีและผลเสียทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งต่อตนเองละสังคม

พจนานุกรมฉบับพุทธศักราช 2542 (2542: 944) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ยอมรับผลที่ดีและไม่ดีในกิจการที่ตนได้ทำลงไปหรืออยู่ในความดูแลของตน

ถนอมทรัพย์ มะลิซ้อน (2544: 7) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ความพยายามอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายและยอมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัติของตน ความเอาใจใส่ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยงการงานนั้น ตรงต่อเวลา มีความพยายามที่จะทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด

ฟลิปโป (Fippo) (อ้างถึงใน ถนอมทรัพย์ มะลิซ้อน 2544: 31) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็งนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการคือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงานและวัตถุประสงค์

ชัยณรงค์ ศรีสุข (2545: 6) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นต่อการทำงานทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม

สรุปได้ว่าความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด เพื่อให้งานบรรลุสำเร็จ การเอาใจใส่ต่อการเรียนและการทำงานโดยไม่ละเลยทอดทิ้งหลีกเลี่ยง มุ่งมั่นทำงานที่ได้รับมอบหมายและติดตามผลงานที่ได้กระทำลงไปเพื่อแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จที่ดียิ่งขึ้น ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านดีและไม่ดี

1.5 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ไชยรัตน์ ปราณี (2531 : 54) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะต้องประกอบด้วย ความขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ หิริโศดัมปะ พยายามทำงานของตนเองให้ลุล่วงด้วยดี โดยไม่ละเมิดสิทธิหน้าที่ผู้อื่นรวมทั้งมีการเตรียมการวางแผนไว้ล่วงหน้านอกจากนี้ยังรับรู้และยอมรับการกระทำของตนไม่ว่าผลการกระทำนั้นจะเป็นอย่างไร

คณิงรัตน์ ลาโพธิ์ (2535 : 44-45) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นคุณลักษณะที่พึงงามในสังคม ควรปลูกฝังให้เกิดในตัวบุคคลทุกคน ซึ่งถ้ากล่าวไปแล้ว หากบุคคลมีความรับผิดชอบจะมีผลดังนี้

1. คนที่มีความรับผิดชอบย่อมทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายได้ทันเวลา
2. คนที่มีความรับผิดชอบย่อมเป็นที่นับถือ ได้รับการยกย่อง สรรเสริญและเป็นคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม
3. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎของจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่มีการบังคับจากผู้อื่น
4. ไม่ทำให้เป็นเหตุของความเสื่อมและความเสียหายแก่ส่วนรวม
5. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม

จวีรัตน์ นันทยทวิกุล (2538 : 24) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะการมีความตั้งใจ ที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียรอดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 70-71) กล่าวว่า ความ
รับผิดชอบประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง เช่น รู้จักหน้าที่ ตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ ปฏิบัติ
ตนเป็นพลเมืองดี การยอมรับเหตุผล กล้าแสดงออก กล้ารับผิดชอบ ยับยั้งชั่งใจและมีมรรยาท
2. ความรับผิดชอบต่อผู้อื่นเช่น ช่วยส่งเสริมความสุขในสังคม การยอมรับความ
คิดเห็นของผู้อื่น การวางตัวให้เกิดริชชิ่งกันและกัน ความอดทน ความอดกลั้น สงบเสงี่ยม
3. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นผลมาจากมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อ
ผู้อื่นอย่างเหมาะสม ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีมานะ อดทน ไม่ละหลวม ไม่ละเมียด
ประโยชน์ที่สาธารณะ รวมทั้งหน้าที่เสียภาษี การรับราชการทหารและการไปใช้สิทธิการเลือกตั้ง
สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบนั้นมีความสำคัญและจำเป็นจะต้องปลูกฝังหรือ
เสริมสร้างให้เกิดขึ้นกับบุคคล เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย
สงบสุขและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ การมีความรับผิดชอบของ บุคคลนั้นจะมีผลทำให้
เขารับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ต่อการเรียน ต่อตนเอง และต่อสังคมด้วย เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่
ในวันหน้า ดังนั้นการปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เด็กจึงมีความจำเป็น เพราะเด็กที่มีคุณภาพ
ในวันนี้ จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพสำหรับการพัฒนาประเทศในวันหน้า

1.6 คุณลักษณะของความรับผิดชอบ

ไชยรัตน์ ปราณี (2531: 54-55) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบเป็น

2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง การรับรู้ฐานะบทบาทของตนที่เป็นส่วนหนึ่งของ
สังคม สามารถช่วยตนเองได้ รู้จักว่าอะไรผิดอะไรถูก ยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งที่เป็นผลดี
และผลเสีย
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคลมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติ
ต่อสังคมดังต่อไปนี้
 - 2.1 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง ได้แก่ ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม
รักษาสมบัติของสังคม ช่วยเหลือผู้อื่น มีความร่วมมือกับคนอื่น
 - 2.2 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่ เคารพเชื่อฟังผู้ปกครอง ช่วยเหลือ
งานบ้าน รักษาชื่อเสียงของครอบครัว
 - 2.3 ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครู อาจารย์ ได้แก่ ตั้งใจเล่าเรียน เชื่อฟัง
ครู อาจารย์ ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน รักษาสมบัติของโรงเรียน

2.4 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ได้แก่ ช่วยตักเตือนแนะนำเพื่อนเมื่อเพื่อน
ทำผิด ช่วยเหลือเพื่อนอย่างเหมาะสม ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด ไม่ทะเลาะกัน ไม่เอาเปรียบ เคารพ
สิทธิ ซึ่งกันและกัน

วิสัย วิมลรัตน์ (2533: 17-18) กล่าวถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบในการ
ศึกษาเล่าเรียนดังนี้

1. เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู-อาจารย์
2. เข้าใจระบบการศึกษาของโรงเรียน
3. เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนจะพยายามศึกษาค้นคว้าซักถามครู-อาจารย์

ให้เข้าใจ

4. จะพูดคุยกับเพื่อน ในขณะที่เรียนหนังสือเฉพาะเมื่อมีธุระจำเป็นเท่านั้น
5. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
6. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสืออยู่เสมอ
7. เล่นและเรียนเป็นเวลา
8. ตรงต่อเวลา
9. เข้าเรียนตามเวลาที่กำหนด
10. มีความตั้งใจเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียน
11. มีความมุ่งมั่นต่อการเรียนทุกวิชา
12. เอาใจใส่บทเรียน
13. เตรียมบทเรียนตามที่ครู-อาจารย์มอบหมาย
14. ติดตามบทเรียนเมื่อขาดเรียน
15. เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมมากที่สุด
16. แก้ไขแบบฝึกหัดที่ผิดให้ถูกต้องด้วยตนเอง
17. ตรวจสอบงานที่ทำเสร็จแล้วทุกครั้ง
18. ทำงานหรือทำการบ้านอย่างมีประสิทธิภาพ
19. เตรียมบทเรียนล่วงหน้าทุกครั้ง
20. ทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ
21. ปรับปรุงผลการเรียนให้ดียิ่งขึ้น
22. เตรียมตัวสอบล่วงหน้าทุกครั้ง
23. ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ในการสอบ

24. ทำข้อสอบด้วยความสามารถของตนเองและไม่ทุจริตในการสอบ
 25. ในการทำข้อสอบแต่ละครั้งจะต้องทบทวนก่อนส่งเสมอ
 จูริรัตน์ นันทยทวิกุล (2538: 4-5) สรุปลักษณะของบุคคลผู้มีความรับผิดชอบไว้
 ดังต่อไปนี้

1. มีความเอาใจใส่ต่อการทำงาน
2. มีความละเอียดรอบคอบ
3. มีความขยันหมั่นเพียร
4. มีความอดทน
5. มีความตรงต่อเวลา
6. การยอมรับผลการกระทำของตน
7. การปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539: 83-95) กล่าวว่า คนที่มีความรับผิดชอบมี
 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด และสุดกำลังความสามารถไม่ว่า
 จะต้องเผชิญอุปสรรคมากน้อยเพียงใด
2. ทำงานเสร็จและทันเวลาที่กำหนด โดยไม่มีการควบคุม
3. กล้ารับในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของตน
4. เอาใจจริงและขยันขันแข็ง
5. ไม่ทิ้งงานไปกลางคัน ถึงแม้ว่าจะเป็นงานที่ตนไม่ชอบ
6. ไม่ผัดวันประกันพรุ่งหรือทิ้งปัญหาไว้
7. ไม่โทษผู้อื่นหากงานนั้นไม่เสร็จ หรือเกิดความเสียหาย
8. ตรงต่อเวลาในการทำงานหรือนัดหมาย

ศิริลักษณ์ เกิดจันทร์ดวง (2540: 39) ได้สรุปจากงานวิจัยของ พรรณผกา
 กุศลสถาพร ; ทิฉัมพร สุภาพ ; เสถียรพงษ์ วรรณปก และคนอื่นๆ ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลที่มี
 ความรับผิดชอบมีลักษณะดังนี้

1. รู้จักหน้าที่และการกระทำตามหน้าที่อย่างดี
2. ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงาน
3. ปรับปรุงงานในหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น
4. พิจารณางานให้ละเอียดรอบคอบก่อนทำ และขณะลงมือทำ
5. เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความสำเร็จอันดีของงาน

6. มีความเพียรพยายาม ไม่ท้อท้วงเมื่อเผชิญอุปสรรค
7. มีความยุติธรรมต่อผู้ร่วมงาน
8. ทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว
9. รักษาและเคารพกฎเกณฑ์
10. ตรงต่อเวลา
11. ยอมรับผลการกระทำ

กรรณาภรณ์ ดวงแจ่มกาญจน์ (2541 : 33) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบมีลักษณะ ดังนี้

1. ตั้งใจเล่าเรียนหมั่นฝึกหัดความรู้
2. ประพฤติตนให้เหมาะสม
3. รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นอย่างเหมาะสม
4. สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
5. ตรงต่อเวลา
6. สามารถควบคุมตนเองได้

อมรรวรรณ แก้วผ่อง (2542: 71-72) สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

ดังนี้

1. เอาใจใส่การงานและการเรียน
2. มีความเพียรพยายาม
3. ใช้ความสามารถของตนเต็มที่
4. กล้าเผชิญความจริง และยอมรับผลการกระทำของตน
5. รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่อย่างดี
6. รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น
7. ตรงต่อเวลา
8. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์
9. ปรับปรุงงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเอง และที่มีต่อสังคมให้ดียิ่งขึ้น
10. ดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองและรู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่าง

เหมาะสม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 21) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง ศักยภาพของเด็กไทย ถึงลักษณะที่แสดงออกของความรับผิดชอบว่า ได้แก่

1. มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้แก่งานที่ทำจนสำเร็จ

2. มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนางาน
3. ขอมรับผลการกระทำของตน
4. รู้หน้าที่
5. แสวงหาความรู้ใหม่ที่เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน

กมลวัฒน์ วันวิชัย (2545: 16) สรุปคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ดังนี้

1. มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน
2. มีความเพียรพยายาม
3. อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
4. มีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีขึ้น
5. มีการวางแผนการทำงาน
6. มีความละเอียดรอบคอบ
7. รู้จักตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงานและสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ตาม

เป้าหมายที่ตั้งไว้

สามารถสรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบได้ว่า จะต้องเป็นบุคคลที่ตรงเวลา ละเอียดรอบคอบ ขยัน และมีความตั้งใจเรียน กระตือรือร้นทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเองอย่างเต็มความสามารถ อุทิศเวลาให้แก่งานเอาใจใส่งานเพื่อให้งานนั้นเกิด ผลดีมีคุณภาพ มุ่งหวังความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง ขอมรับความผิดจากผลการกระทำของตนเอง และปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งของตนเอง ของเพื่อนและของ โรงเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยที่ได้จำแนกลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปหาองค์ประกอบความรับผิดชอบ พบว่า มีผู้ระบุลักษณะบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้พอสมควร จึงสรุปลักษณะที่มีผู้ระบุไว้คล้ายคลึงกันตามประเภทของความรับผิดชอบ 3 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อเพื่อน และความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง

1.1 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน หมั่นใฝ่หาความรู้ (วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ 2527 ; ไชยรัตน์ ปราณี 2531; ภัสรา อรุณมีศรี 2533; กมลวัฒน์ วันวิชัย 2545)

1.2 ระวังรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ (วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ 2527 ; กรมสามัญศึกษา 2529 ; ภัสรา อรุณมีศรี 2533; อมรรวรรณ แก้วพ่อง 2542)

1.3 ตรงต่อเวลา (กรมวิชาการ 2528 ; กรมสามัญศึกษา 2529 ; วิสัย วิมลรัตน์ 2533 ; ภัสรา อรุณมีศรี 2533 ; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ 2539 ; ศิริลักษณ์ เกิดจันทร์ดวง 2540 ; กรรณาภรณ์ ดวงแจ่มกาญจน์ 2541 ; อมรรวรรณ แก้วผ่อง 2542)

1.4 รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี (กรมวิชาการ 2528 ; กรมสามัญศึกษา 2529 ; วิสัย วิมลรัตน์ 2533 ; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ 2539 ; ศิริลักษณ์ เกิดจันทร์ดวง 2540 ; อมรรวรรณ แก้วผ่อง 2542)

1.5 ยอมรับการกระทำของตน กล้าเผชิญความจริง รวมถึงรักษาสีทึบของตนเอง (กรมวิชาการ 2528 ; จุรีรัตน์ นันทยทวิกุล 2538 ; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ 2539 ; ศิริลักษณ์ เกิดจันทร์ดวง 2540 ; อมรรวรรณ แก้วผ่อง 2542)

1.6 ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยความเต็มใจและเอาใจใส่ (กรมวิชาการ 2528 ; ภัสรา อรุณมีศรี 2533 ; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ 2539 ; ศิริลักษณ์ เกิดจันทร์ดวง 2540 ; กรรณาภรณ์ ดวงแจ่มกาญจน์ 2541 ; กมลวัฒน์ วันวิชัย 2545)

2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน

2.1 ให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวม และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (กรมวิชาการ 2528 ; ไชยรัตน์ ปราณี 2531 ; กรรณาภรณ์ ดวงแจ่มกาญจน์ 2541)

2.2 มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวและไว้ใจได้ (กรมวิชาการ 2528 ; ภัสรา อรุณมีศรี 2533 ; ศิริลักษณ์ เกิดจันทร์ดวง 2540)

2.3 ไม่รังแก ไม่เอาเปรียบเพื่อน (ไชยรัตน์ ปราณี 2531)

3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

3.1 เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด (กรมวิชาการ 2528 ; กรมสามัญศึกษา 2529 ; ไชยรัตน์ ปราณี 2531 ; ภัสรา อรุณมีศรี 2533 ; ศิริลักษณ์ เกิดจันทร์ดวง 2540 ; อมรรวรรณ แก้วผ่อง 2542)

3.2 ปฏิบัติตนอยู่ในกฎข้อบังคับของโรงเรียน (ไชยรัตน์ ปราณี 2531)

3.3 รักษาสมบัติ ผลประโยชน์ส่วนรวมเหมือนของตนเอง (กรมสามัญศึกษา 2529 ; ไชยรัตน์ ปราณี 2531)

3.4 รักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน และไม่ทำลายทรัพย์สินของทางโรงเรียน (กรมสามัญศึกษา 2529)

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบ

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัย

2.1.1 ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2542: 62) ได้สรุปทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของ เมารอร์ (Mowrer) ไว้ว่า การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลนั้น นักจิตวิทยาเชื่อว่าจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ จุดเริ่มต้นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดาหรือผู้เลี้ยงดู อันจะนำไปสู่ความสามารถในการควบคุมตัวเองเมื่อเติบโตขึ้น การเรียนรู้ของทารกจะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. จุดเริ่มต้นอยู่ที่การที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการ เช่น หิวก็ได้ดื่มนม ร้อนก็ได้อาบน้ำ เมื่อทารกได้รับการบำบัดก็จะรู้สึกสบาย พอใจและมีความสุข ความรู้สึกนี้จะติดตราตรึงอยู่ในสำนึกของทารกไปจนเติบโตขึ้น
2. ขั้นต่อมาคือ ในขณะที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการจนรู้สึกพอใจและมีความสุข สิ่งที่เกิดควบคู่กับเหตุการณ์นี้เสมอทุกครั้งคือการปรากฏตัวของมารดาและผู้เลี้ยงดู
3. การรับรู้ขั้นต่อมาของเด็กคือ ความสุข ความพอใจของเด็กที่เกิดจากได้รับการบำบัดความต้องการต่างๆ ที่ถ่ายทอดจากมารดา ทำให้การปรากฏตัวของมารดาก่อให้เกิดความสุขความพอใจแก่เด็กได้

เมารอร์เชื่อว่า การรักและพอใจมารดานั้นจะต้องเกิดด้วยการเรียนรู้ โดยที่ความสุขความพอใจที่ได้รับการบำบัดมาก่อน ถ้าไม่เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ในเด็ก เช่น เมื่อหิวไม่ได้กิน หรือกินเมื่อไม่หิว เด็กจะไม่เกิดความสุขความพอใจ เด็กก็ไม่มีรากฐานในการเรียนรู้ที่จะรักและพอใจมารดาเมื่อการเรียนรู้ขั้นแรกเกิดขึ้นแล้ว ก็จะเป็นรากฐานของขั้นที่สองต่อไป กล่าวคือ มารดายอมมาควบคู่กับคำอบรมสั่งสอนเด็ก ในภายหลังจะเกิดการเลียนแบบมารดาทางคำพูด การกระทำ หรือการทำตามที่มารดาสั่งสอนจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่ามีความสุข ความพอใจ ตัวอย่างในทางที่ดี เช่น ถ้าเด็กเห็นมารดาสูบบุหรี่เสมอ เด็กก็จะสูบบุหรี่ และเกิดความสุขความพอใจความสุขความพอใจที่เกิดขึ้นมีลักษณะเป็นการให้รางวัลและชมเชยตนเองของบุคคลโดยไม่หวังผลภายนอก ความสามารถในการให้รางวัลตนเองเมารอร์เชื่อว่าเป็นลักษณะที่แสดงถึงการบรรลุภาวะทางจิตใจของบุคคลนั้น โดยปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่มีอายุประมาณ 8-10 ปี และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ผู้ที่ไม่ได้ฝายการเรียนรู้ขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วก็กลายเป็นบุคคลที่ขาดวินัยในตนเอง ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำและอาจกลายเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายและกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรหมดโอกาสที่จะแก้ไขได้

2.1.2 ทฤษฎีแรงงูใจทางจริยธรรม

การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมทางจริยธรรมต่าง ๆ นั้น ความต้องการกระทำเป็นสาเหตุสำคัญ เพคและเฮวิกเฮิสต์ (Pack and Havighurst) ดวงเดือน พันธุนาวิน (2542: 64) ก็เห็นความสำคัญนี้ และเชื่อว่าการควบคุมของอีโก้ (Ego) และซูปเปอร์อีโก้ (Superego) ร่วมกันช่วยให้เกิดความต้องการแสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นอย่างสมเหตุสมผล นักทฤษฎีเห็นว่าพลังควบคุมของอีโก้ในบุคคลจะมีมากหรือน้อยก็ได้ และแต่ละบุคคลจะมีพลังควบคุมอีโก้และซูปเปอร์อีโก้ในส่วนผสมที่ไม่เท่ากัน และอาจแบ่งบุคคลตามลักษณะทั้งสองนี้รวมกันออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. พวกปราศจากจริยธรรม หมายถึง พวกที่มีพลังทั้งสองน้อยมาก โดยบุคคลจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและเห็นแก่ตัวเองฝ่ายเดียว เป็นพวกที่ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้
2. พวกเอาแต่ใจ หมายถึง พวกที่มีพลังอีโก้มีน้อยแต่พลังซูปเปอร์อีโก้มีมากขึ้น แต่ก็จึดอยู่ในประเภทปานกลางค่อนข้างน้อย บุคคลประเภทนี้ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและกระทำทุกอย่างเพื่อความพอใจและผลได้ของตัวเอง เป็นคนไม่จริงจังลักษณะปรากฏตั้งแต่วัยเด็กตอนต้นและในบางคนจะคิดไปจนตาย
3. พวกคล้อยตาม หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้มีน้อยเหมือนสองประเภทแรก แต่มีพลังควบคุมซูปเปอร์อีโก้มากกว่า คืออยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก คนพวกนี้จะยึดพวกพ้องเป็นหลัก และคล้อยตามผู้อื่นโดยไม่ไตร่ตรอง บุคคลประเภทนี้จะอยู่ภายใต้ความควบคุมของกลุ่มและสังคม
4. พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้ในระดับปานกลาง แต่มีพลังควบคุมของซูปเปอร์อีโก้มาก พวกนี้จะยอมรับกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคมเข้าในลักษณะตนเอง จะเป็นผู้ตามกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างเคร่งครัด เห็นว่ากฎเกณฑ์เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์แม้จะก่อผลเสียต่อคนอื่นก็ไม่สนใจ บุคคลประเภทนี้จะเป็นหลักของชุมชนเพราะมีความมั่นคงในการกระทำและความเชื่อ คนอื่นเห็นได้ยาก แต่ขาดความยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผล คนประเภทนี้จึงยังเป็นคนที่ไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม
5. พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้มาก และในขณะเดียวกันพลังควบคุมซูปเปอร์อีโก้ก็มากด้วย ซึ่งทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำตามกฎเกณฑ์ของสังคมและความสมเหตุสมผล โดยยึดการเห็นแก่ผู้อื่นทั่วไปเป็นหลัก บุคคลประเภทนี้มีความสามารถควบคุมตนเองอย่างมีเหตุผลไม่ตกอยู่ในอิทธิพลของสังคมอย่างปราศจากเหตุผล บุคคลประเภทนี้ก่อนจะทำอะไรต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ

การเกิดวินัยในตนเองนี้ เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในบุคคลที่ต้องอาศัยการฝึกอบรมเพิ่มเติมอีกมาก ลักษณะวินัยในตนเองจึงจะพัฒนาเป็นลักษณะที่เด่นชัดและกลายเป็นพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างสม่ำเสมอ

นักจิตวิทยาพัฒนาการได้ให้ความเห็นว่า ความมีวินัยหรือความสามารถควบคุมตนเองอย่างถูกต้อง เป็นหลักชัยของพัฒนาการทางจิตของบุคคล นั่นคือ ความมีวินัยเป็นลักษณะสำคัญของผู้บรรลุนิติภาวะทางจิต ฉะนั้น ความมีวินัยจึงสามารถจะใช้เป็นเครื่องมือวัดระดับพัฒนาการทางจิตของบุคคลได้ด้วยทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยมี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของเมอเวออร์ (Mowrer) ว่าด้วยจุดกำเนิดของการควบคุมตน และทฤษฎีของเพคและเฮวิกเฮิสต์ (Pack and Havinghurst) ว่าด้วยพัฒนาการของแรงจูงใจทางจริยธรรม ซึ่งยึดความควบคุมของอีโก้เป็นหลัก ดังที่ ควงเคื่อน พันธมุนาวิน (2527: 58-71) ได้กล่าวสรุปถึงพัฒนาการความมีวินัยของเด็กว่า ความมีวินัยจะเริ่มปรากฏในเด็กช่วงวัย 8-10 ปี เริ่มชัดเจนในช่วงวัยเด็กโต 7-12 ปี ฉะนั้น การให้จริยศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมีวินัย ควรเริ่มในวัยเด็ก ส่วนในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้น จริยศึกษาจะช่วยให้ความแปรปรวนในลักษณะของบุคคลมาหยุดอย่างถาวรที่ลักษณะที่สมบูรณ์ที่สุด แทนที่จะหยุดอยู่ที่ประเภทของบุคลิกภาพเชิงจริยธรรมที่ต่ำกว่า

2.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (บุญสม โพธิ์เงิน 2537: 16-17; อ้างอิงมาจาก Bandura 1977: unpagged) จัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งนักทฤษฎีกลุ่มนี้อธิบายการเกิดจริยธรรมว่าเป็นผลของสังคมประกิต เป็นผลของการซึมซับและเป็นผลของการถอดแบบ แนวคิดของแบนดูรา พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สิ่งที่เราเรียนรู้ สิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ คือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ มนุษย์เรียนรู้จากพฤติกรรม ความรู้ที่มนุษย์เหล่านี้กลายเป็นความเชื่อ ที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ สิ่งที่เราเรียนรู้ในทัศนะของแบนดูรา จึงเป็นความรู้ความเข้าใจว่าอะไรสัมพันธ์กับอะไร และเป็นผลของการสังเกตของผู้เรียนรู้

2. วิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่ง เกิดจากประสบการณ์ตรง (Direct Experience) ของตนเอง มนุษย์สามารถสังเกตวิธีประกอบพฤติกรรมของผู้อื่น และผลกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น จึงเป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์เรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยการสังเกต (Observation Learning) เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ นอกจากนั้นมนุษย์สามารถสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้มนุษย์ถ่ายทอดความรู้ให้แก่กันได้ เป็นต้น

3. ความเชื่อ ผลจากการเรียนรู้อยู่ในรูปของความเชื่อว่าจะอะไรสัมพันธ์กับอะไร อย่างไร ความเชื่อนี้ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยเฉพาะคำบอกเล่าที่

โน้มน้าวจิตใจจะมีความน่าเชื่อถือสูง หรือคำสอนทางศาสนา ความเชื่อของมนุษย์มีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

4. การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด (Cognitive Control) มนุษย์มีความคิดและมนุษย์สามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเรียนรู้ ดังนั้นมนุษย์จึงสามารถที่จะนำสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มาคิดไตร่ตรอง และประเมินถึงผลกระทบต่าง ๆ การคิดในเชิงประเมินนี้ นำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง และนำไปสู่การบังคับตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนตั้งใจไว้

5. จริยธรรม หมายถึง กฎ (Rule) สำหรับการประเมินพฤติกรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ถือว่าการตัดสินใจทางจริยธรรม เป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ กฎเกณฑ์การตัดสินใจนี้เกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม มีความแตกต่างกันตามวัย เช่น วัยเด็ก เกณฑ์การตัดสินใจจะเป็นเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย เมื่อโตขึ้นเกณฑ์การตัดสินใจจะซับซ้อนมากขึ้น

6. การบังคับตนเอง (Self Regulation) ในการบังคับตนเอง บุคคลจำเป็นต้องมีมาตรฐานของการประเมิน การประพฤติปฏิบัติของตน ตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้และจำเป็นต้องมีความรู้สึกที่เป็นปฏิริยาต่อตนเองตามผลของการประเมิน

ดังนั้น ความมีวินัยจึงสามารถปลูกฝังและพัฒนาได้โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะและทำงานด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อันเป็นการฝึกฝนความมีวินัยแก่ผู้เรียนให้เกิดสะสมเพิ่มมากขึ้น

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 2 ขั้น คือ

1. เฮเทอโรโนมัส (Heteronomous) คือ เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 5-8 ขวบ รับกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางจริยธรรมจากบิดา มารดา ครู และเด็กวัยนี้จะมีความเชื่อถือ ดังต่อไปนี้

1.1 พฤติกรรมใดจะถูกต้องหรือดีก็ต่อเมื่อผู้แสดงพฤติกรรมได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์

1.2 กฎเกณฑ์มีไว้สำหรับปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แก้ไขไม่ได้

1.3 ทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยเด็ดขาด ถ้าใครทำตามกฎเกณฑ์เป็นคนดี และคนที่ไม่ทำตามกฎเกณฑ์เป็นคนไม่ดี

1.4 การประเมินตัดสินว่าใคร “ผิด” “ถูก” ไม่คำนึงถึงความต้องการ แรงจูงใจ หรือเจตนาของผู้กระทำ

2. ออโทโนมัส (Autonomous) คือ เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เป็นเด็ก ที่มีอายุ 9 ขวบขึ้นไปเชื่อว่ากฎเกณฑ์ คือ ข้อตกลงระหว่างบุคคล กฎเกณฑ์อาจเปลี่ยนแปลงได้ คือ ความร่วมมือและนับถือซึ่งกันและกัน เด็กวัยนี้จะมีความเชื่อ ดังต่อไปนี้

1. กฎเกณฑ์ คือ ข้อตกลงระหว่างบุคคลและกฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากบุคคลที่ใช้กฎเกณฑ์นั้นตกลงกันว่าจะเปลี่ยนกฎเกณฑ์

2. กฎเกณฑ์จะมีความหมายหรือมีประโยชน์ ต่อเมื่อบุคคลที่จะต้องปฏิบัติตามยอมรับกฎเกณฑ์นั้น

3. การร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของ พัฒนาการทางจริยธรรม

4. การประเมินตัดสินว่าใคร “ผิด” “ถูก” คำนึงถึงความต้องการ แรงจูงใจ หรือเจตนาของผู้กระทำ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

นักทฤษฎีทั้งหลายยอมรับว่า จริยธรรมของมนุษย์นั้นพัฒนาขึ้นตามลำดับ อย่างเห็นได้ชัดจากวัยทารกไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ แม้มนุษย์จะมีการพัฒนาจริยธรรมที่แตกต่างกัน แต่นักทฤษฎีทางจริยธรรมก็ยังเชื่อว่า การพัฒนาบุคคลมีลำดับขั้นตอนเป็นแบบอย่างที่คล้ายคลึงกัน (Kay 1975: 30-31) นอกจากนี้นักค้นคว้าทางจริยธรรมส่วนมากลงความเห็นว่า ต้นกำเนิดและ แหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นอยู่ที่การเรียนรู้ทางสังคม แต่ก็มีความคิดที่แตกต่างกัน อีกมาก พอสรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า จริยธรรม เป็นส่วนเดียวกับมโนธรรม (Conscious) จริยธรรมเกิดจากขบวนการภายในของวัฒนธรรมหรือ บรรทัดฐานของพ่อแม่ผู้เลี้ยงดู ได้แก่ การถือคนตามอย่าง (Identification) ทำให้เด็กได้รับเอา บุคลิกภาพ ค่านิยม มาตรฐานจริยธรรม ในสังคมเมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังจริยธรรม หากความต้องการของคนไม่สอดคล้องกับที่สังคมต้องการก็จะเกิดความขัดแย้งกันขึ้น และถ้าบุคคลนั้นทำชั่ว เขาก็จะเกิดความละอายใจตนเองไม่สบายใจซึ่งถือว่าเป็นการลงโทษตัวเอง ต่อไปเขาจะไม่ทำชั่วอีก โดยไม่ต้องมีการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอก นั่นคือ เขามีความรู้สึกผิดชอบ ชั่วดี หรือ มีมโนธรรมนั่นเอง (Freud 1944: 358)

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีนี้เน้นว่า สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมเป็นตัวการในการกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (Social Contingency) ให้แก่เด็กตั้งแต่เกิด โดยนำเอาหลักการเสริมแรงและหลักการเชื่อมโยง มาอธิบายวิธีการทฤษฎีนี้มีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้ (Skinner 1971: 10-128)

2.1 พัฒนาการทางจริยธรรมเกิดจากการเจริญเติบโตของการคล้อยตาม กฎเกณฑ์จริยธรรมของสังคมทั้งทางด้านความประพฤติ และอารมณ์มากกว่าเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสมอง (Cognitive Structure Change)

2.2 แรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมทุกจุดมีรากฐานจาก ความต้องการทางชีวภาพหรือความต้องการรางวัลจากสังคม และการหลีกเลี่ยงการลงโทษ

2.3 พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม

2.4 พื้นฐานทางจริยธรรม (Basic Moral Norm) เกิดขึ้นภายในจิตใจ โดยมี สาเหตุจากกฎเกณฑ์วัฒนธรรมภายนอก

2.5 สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมมากเท่าใดขึ้นอยู่กับ ปริมาณของ รางวัล การลงโทษ การห้าม และการเห็นแบบอย่างของพ่อแม่และบุคคลอื่น ซึ่งเป็น ตัวแทนของสังคม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดว่าสังคมจะมีบทบาทต่อการ ปรุงแต่งลักษณะทางจริยธรรมของบุคคล

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development Theory) ทฤษฎีนี้ มีความเชื่อเบื้องต้น ดังนี้ (Kohlberg 1976: 48)

3.1 พัฒนาการทางจริยธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานทางพุทธิปัญญา (Cognitive) และมืองค์ประกอบทางจรรยาวิพากษ์

3.2 แรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรม คือแรงจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับ (Acceptance) การมีความสามารถ (Competence) การเคารพตนเอง หรือเข้าใจตนเองอย่างต้องแท้ (Self-esteem or Self Actualization)

3.3 ลักษณะสำคัญของการพัฒนาการทางจริยธรรม คือ พัฒนาการจะเป็น สากล มีขั้นตอนเหมือนกับทุกวัฒนธรรม เพราะในทุกวัฒนธรรมมีการปฏิสัมพันธ์กันในทางสังคม มีการสวมบทบาท (Role-Taking) และมีความขัดแย้งในสังคม ซึ่งต้องการการบูรณาการทาง จริยธรรม (Moral Integration) เช่นเดียวกัน

3.4 กฎและเกณฑ์ปกติเบื้องต้นของจริยธรรม เกิดจากประสบการณ์ที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าเกิดจากการสร้างกฎเกณฑ์ภายในตนเองจึงไม่นิยามขั้นพัฒนาการจากกฎภายใน แต่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตน (Self) กับคนอื่น

3.5 สิ่งแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม พิจารณาจากคุณภาพและขอบเขตโดยทั่วไป ของสิ่งเร้าทางพุทธิปัญญา (Cognitive) และทางสังคมตลอดช่วงการพัฒนาการของเด็กมากกว่าเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่างจากพ่อแม่หรือประสบการณ์ที่ได้จากวินัย การลงโทษหรือรางวัล

กล่าวโดยสรุปได้ว่าทฤษฎีนี้มีแนวความคิดว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์มีแนวทางและขั้นตอนที่เป็นสากล สามารถศึกษาได้กับคนในสังคมต่าง ๆ นักทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้คือ เพียเจต์ (Piaget) และโคลเบอร์ก (Kohlberg)

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ (Piaget 1962) เป็นผู้ริเริ่มความคิดที่ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั่นเอง เพียเจต์ได้แบ่งขั้นตอนของการพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

4.1 ขั้นการรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Operation)

4.2 ขั้นคิดด้วยญาณ (Pre-operational Thinking)

4.3 ขั้นคิดด้วยรูปธรรม (Concrete Operational Thinking)

4.4 ขั้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา (Formal Operational Thinking)

จากพัฒนาการทางสติปัญญาทั้ง 4 ขั้นตอน เพียเจต์ได้นำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ขั้น คือ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2524: 27 ; กรมวิชาการ 2527: 7-8)

1. ขั้นก่อนจริยธรรม พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เด็กแรกเกิดจนถึง 2 ปี เด็กในขั้นนี้ ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียดมีแต่ความอยากรู้อยากเห็น ต้องการทางร่างกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการบำบัด โดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อเด็กมีความสามารถในการพูดก็จะเริ่มรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น เด็กเหล่านี้จะพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นการรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวนั่นเอง

2. ขั้นยืคคำสั่ง อยู่ในช่วงอายุ 2-8 ปี ในขั้นนี้เด็กจะสามารถรับรู้

สภาพแวดล้อมบทบาทของตนเองและผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ เห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเด็กในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นเริ่มด้วยญาณและขั้นคิดด้วยรูปธรรมขั้นแรก ๆ

3. ขั้นยืคหลักแห่งตน อายุ 8-10 ปี การพัฒนาจากขั้นยืคคำสั่งมาเป็นขั้นยืคหลักแห่งตนนั้น เพียเจต์เชื่อว่าเกิดจากการพัฒนาการทางสติปัญญาและประสบการณ์มีบทบาทในกลุ่มเพื่อนเด็กด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะกลายเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันและความเท่าเทียมกันของบุคคล พัฒนาการในขั้นนี้เด็กสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจ และตั้งเกณฑ์ที่เป็นของตนเองได้ เด็กที่อยู่ในสภาพสังคมปกติ จะบรรลุถึงขั้นที่ 3 นี้ แต่มีเด็กบางคนที่พัฒนาการอาจหยุดชะงักอยู่ในขั้นที่ 2 เนื่องด้วยการบีบบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงหรือสังคม หรืออาจเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้ สำหรับพัฒนาการทางสติปัญญาจะอยู่ในขั้นคิดด้วยรูปธรรมขั้นสูง ๆ และขั้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา

5. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลนั้นประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ที่สำคัญคือ ความรู้เชิงจริยธรรม ความรู้สึกเชิงจริยธรรม พฤติกรรมเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรม โคลเบอร์กเห็นว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางด้านจิตใจของบุคคลได้อย่างมีแบบแผนและได้แบ่งประเภทเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ประเภท หรือเรียกว่าขั้นการพัฒนาจริยธรรม ซึ่งรวมเป็น 3 ระดับ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2524: 19) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรมหกชั้น ซึ่งแบ่งเป็นสามระดับในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
<p>ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) อายุ 2-7 ปี</p>	<p>1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) หมายถึง การตัดสินใจ เลือกระทำในสิ่งที่ประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น มุ่งหลบหลีกมิให้ตนถูกลงโทษทางกาย และเลือกระทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ตนเท่านั้น</p>
<p>ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (Naively Egoistic Orientation) อายุ 7-10 ปี</p>	
<p>ขั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (Good Boy Orientation) อายุ 10-13 ปี</p>	<p>2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลในขั้นนี้ยังต้องการการควบคุม แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ในขั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง</p>
<p>ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (Authority and Social Order Maintaining Orientation) อายุ 13-16 ปี</p>	
<p>ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Contractual Legalistic Orientation) อายุ 16 ปีขึ้นไป</p>	
<p>ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (Conscience Orientation) ระดับผู้ใหญ่</p>	<p>3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level) หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดตรึกตรองซึ่งใจโดยตนเองแล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ขั้นที่ 5 คือเห็นความสำคัญของคนหมู่มากไม่ทำตนขัดสิทธิของผู้อื่น ขั้นที่ 6 ซึ่งสูงสุดแสดงการมีความรู้สากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์</p>

ถ้าพิจารณาพัฒนาการทางจริยธรรมทั้ง 6 ชั้นของโคลเบอร์ก ในแง่ของสติปัญญาและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จะพบว่าในขั้นต้นสติปัญญาและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีน้อยมากและค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามอายุและตามพัฒนาการของสติปัญญาจนถึงขั้นสูงสุด ของพัฒนาการทางจริยธรรมซึ่งพบได้น้อยคน เช่น ปัจจัยที่บีบบังคับให้พัฒนาการทางจริยธรรมไม่ถึงขั้นสูงสุดนั้น

ส่วนใหญ่มาจากอิทธิพลทางสังคมที่มีข้อบังคับเข้มงวด ไม่เปิดโอกาสให้บุคคลเป็นอิสระ ในความคิดและการกระทำไม่ให้โอกาสได้ฝึกหัดการมีเหตุผลและการเคารพตนเอง หรือเป็นสังคม ที่มีการปิดกั้น ไม่ยอมให้หลักความคิดและวิธีปฏิบัติของบุคคลในสังคมอื่น ๆ รั่วไหลเข้าไปได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524: 29-30)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าในแต่ละทฤษฎีนั้นจะมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไป โดยมีพื้นฐาน ความเชื่อไปตามแนวคิดของตนเอง สำหรับผู้วิจัยได้ยึดแนวความคิดของโคลเบอร์ก เป็นทฤษฎี ที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เนื่องจากเห็นว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มที่ทำการศึกษา ซึ่งอยู่ใน ระดับการศึกษาช่วงชั้นที่ 2 และมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ต่อเนื่องชัดเจนตามระดับอายุ ที่ควรจะมีจริยธรรมในระดับนั้น ๆ ได้ชัดเจนมากกว่าทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมทฤษฎีอื่น ๆ

3. การพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

3.1 การสร้างเครื่องมือประเมิน

หลักการสำคัญของการวัดผล คือ การคิดค้นเครื่องมือ หรือกลวิธีที่จะกระตุ้น (Elicit) ให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ออกมาตรงกับสิ่งที่อยากรู้เกี่ยวกับตัวนักเรียน ดังนั้นภายใต้การใช้ เครื่องมือวัดด้านเจตพิสัย (Affective Domain) ผู้ถูกวัดจะต้องแสดงธาตุแท้ของความรู้สึกออกมา ตรงกับความเป็นจริง เพื่อให้เห็นภาพความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน (โกวิท ประวาลพุกษ์ และ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ 2527: 155)

การวัดผลในลักษณะนี้สัมีเคล็ดลับตรงที่ว่า ต้องวัดสม่ำเสมอ วัดให้ถี่ วัดหลายด้าน หลายวิธี เพราะคำว่านิสัย คือ ความคงเส้นคงวาของการปฏิบัติ (Consistency) ในจริยธรรมด้านนั้น อาจจำเป็นต้องใช้การวัดผลวิธีต่อไปนี้ประกอบกัน (สงขล ลักษณ์ 2524: 40-45)

1. ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคล
2. ใช้แบบประเมินพฤติกรรม
3. ใช้มาตราประมาณค่าให้นักเรียนประเมินตัวเอง
4. ใช้แบบสอบถามเชิงสถานการณ์

โกศล มีคุณ (2533: 97-98) กล่าวถึงเครื่องมือหรือเทคนิคการวัดจริยธรรมกับ คุณลักษณะทางจริยธรรมว่า จริยธรรม ในแต่ละลักษณะสามารถวัดได้หลายวิธี และบางลักษณะ ก็อาจจะใช้วิธีเดียวกันหรือคล้ายกับ ลักษณะอื่นก็ได้ ในแต่ละลักษณะไม่อาจจะกล่าวได้ว่าวิธีใด

ดีที่สุด จะเลือกใช้เครื่องมือใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความพร้อม และความเหมาะสมในขณะนั้น
 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 เทคนิคหรือเครื่องมือที่ใช้วัดจริยธรรมลักษณะต่างๆ

คุณลักษณะทางจริยธรรม	เทคนิคหรือเครื่องมือวัด
1. ลักษณะด้านความรู้ความคิด	1. ข้อสอบ หรือแบบทดสอบ 2. การซัก-ถาม หรือสัมภาษณ์ 3. สถานการณ์ หรืองานแก้ปัญหา
2. ลักษณะด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	1. แบบทดสอบที่เป็นสถานการณ์ 2. การสัมภาษณ์โดยใช้สถานการณ์ให้ทำงานแก้ปัญหาที่เป็นสถานการณ์
3. ลักษณะด้านความรู้สึกรู้สึก	1. การสังเกตพฤติกรรม 2. แบบสำรวจ 3. แบบสอบถาม 4. การสัมภาษณ์ 5. สเกลวัดเจตคติ
4. ลักษณะด้านพฤติกรรม	1. การสังเกต 2. ใช้สถานการณ์ช่วย 3. ตรวจสอบผลงาน 4. รายงานพฤติกรรม

สำหรับการสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรม ล้วน และอังคณา สายยศ (2543: 186-187) เสนอขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรมไว้ดังนี้

1. กำหนดจริยธรรมที่จะวัด ขั้นตอนนี้เหมือนกำหนดวัตถุประสงค์ว่าต้องการวัดจริยธรรมอะไร เป็นแบบรวม ๆ หรือแบบเดี่ยว ๆ เฉพาะอย่าง เช่น ความซื่อสัตย์ ความกรุณา ความยุติธรรม ฯลฯ เป็นต้น

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจจริยธรรมนั้น ๆ ดีขึ้น สามารถนิยามจริยธรรมได้ชัดเจน เพราะการที่จะวัดอะไรจะต้องรู้ว่าสิ่งที่ต้องการวัด มีหน้าตาเป็นอย่างไร

ถ้ารู้ไม่ก็จะวัดถูกต้องไม่ได้ การศึกษาทฤษฎี เอกสารการวิจัย หรือผลการศึกษา รายละเอียดทั้งหลายเกี่ยวกับจริยธรรมนั้น ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

3. เลือกรูปแบบของเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรมมีหลายรูปแบบแล้วแต่ผู้สร้างเครื่องมือจะเลือกตามความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย รูปแบบของเครื่องมือ เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบเขียนตอบ แบบสร้างจินตนาการ แบบเดิมคำตอบอย่างเสรี แบบมีตัวเลือก

4. เขียนข้อความ ภาพหรือสถานการณ์และข้อคำถาม ในขั้นนี้ นำความรู้จากขั้นที่ 1 ถึง 3 มาใช้ประโยชน์ เพื่อเขียนข้อคำถามให้สามารถวัดจริยธรรมที่ต้องการให้ได้ ถ้าใช้แบบสัมภาษณ์ก็ต้องเขียนข้อความอย่างหนึ่ง ถ้าใช้การสังเกตก็ต้องทำเป็นข้อรายการเพื่อสังเกต ในขั้นนี้จะต้องคำนึงถึงวิธีการกำหนดคะแนนด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการให้คะแนนจากผลการตอบข้อคำถามนั้น ๆ

5. ตรวจสอบเครื่องมือ ขั้นนี้เป็นการตรวจสอบเบื้องต้น โดยผู้ชำนาญทางจริยธรรมด้านนั้น และโดยผู้ชำนาญการด้านการวัดผล ทั้งนี้ก็เพื่อให้เครื่องมือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพก่อนนำไปทดลองใช้ หากยังไม่มีคุณภาพก็สามารถปรับปรุงได้ ไม่ต้องสร้างใหม่ทั้งหมด

6. ตรวจสอบคุณสมบัติรายข้อ หลังจากการทดลองแล้ว ผู้สร้างเครื่องมือตรวจให้คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพเบื้องต้นว่าแต่ละข้อวัดจริยธรรมนั้นได้จริงหรือไม่ ข้อใดมีคุณภาพดีเกินเอาไว้ ข้อใดมีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดก็นำไปปรับปรุงแก้ไขแล้วทดลองใหม่ แต่ถ้าสร้างข้อคำถามไว้มาก ๆ ก็สามารถเลือกเฉพาะข้อดี ๆ ไปจัดทำเป็นแบบวัดจริยธรรม

7. จัดข้อคำถามเป็นชุด ที่มีจำนวนข้อคำถามมีคุณภาพตรงตามจุดมุ่งหมายในการวัดจริยธรรมที่ต้องการ จำนวนข้อต้องมีสัดส่วนของจริยธรรมที่ต้องการวัดเป็นสัดส่วนตามที่กำหนด

8. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด ได้แก่ ความตรง (Validity) คือ ข้อคำถามสามารถวัดจริยธรรมที่ต้องการวัดได้จริงหรือไม่ อีกอย่างหนึ่งคือความเที่ยง (Reliability) คือ ข้อคำถามมีความคงเส้นคงวาของคะแนนการสอบหรือไม่ คุณภาพทั้ง 2 ที่กล่าวมานี้จะต้องถึงเกณฑ์ที่ดีของข้อสอบตามทฤษฎีทางการวัดผลกำหนดไว้ ถ้าคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์จำเป็นต้องศึกษาปรับปรุงใหม่ให้ดีขึ้น ซึ่งอาจจะต้องทำตั้งแต่ขั้นที่ 2 มาเลยก็ได้

9. สร้างเกณฑ์ปกติ เกณฑ์ปกติ (norms) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้ชัดเจนแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับจริยธรรมของผู้สอบว่าอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคนส่วนใหญ่

เกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินใจทางจริยธรรม

สัวน และอังคณา สายยศ (2543: 176-180) กล่าวว่าในการสร้างเครื่องมือสอบวัดทางจริยธรรมนั้นเมื่อมีสถานการณ์หรือข้อคำถามให้เขาตอบ และมีคำตอบออกมาแล้ว จะต้องนำมาพิจารณาว่า การตอบนั้นควรตรวจให้คะแนนเท่าไร อาศัยเหตุผลใดจึงให้คะแนนเท่านี้ การให้คะแนนหรือการพิจารณาเหตุผลในการตอบแต่ละคำถาม จึงถือเป็นสิ่งสำคัญมากการพิจารณาโดยความคิดตนเองเป็นแบบอัตโนมัติเกินไป อาจขาดความเชื่อถือได้ จึงจำเป็นต้องยึดหลักทางศาสนา ปรัชญา หรือทฤษฎีทางจริยธรรมต่างๆเท่าที่มีอยู่ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการให้คะแนน โดยทั่วไปแล้วคนมีจริยธรรมสูงควรได้คะแนนมาก คนมีจริยธรรมต่ำควรได้คะแนนน้อยจึงจะมีความเที่ยง

เกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนนจึงควรยึดหลักต่อไปนี้

1. เกณฑ์การแบ่งการพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมีการแบ่งชั้นการแสดงผลทางจริยธรรมเป็น 6 ชั้น แบ่งระดับใหญ่เป็น 3 ระดับ ดังนั้นผู้สร้างเครื่องมือวัดตามแนวทฤษฎีนี้จะต้องคำนึงถึงการให้คะแนนไว้ 2 แบบ คือ แบบคะแนนต่างกัน 3 ระดับ กับคะแนนต่างกัน 6 ระดับ ใน 6 ชั้นคะแนนน้อยเริ่มจากชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 6 คะแนนมากที่สุด โดยพิจารณาเหตุผลการตัดสินใจใช้จริยธรรมได้ดังนี้

- 1.1 ดีหรือเลวเป็นผลมาจากการกลัวถูกลงโทษหรือการให้รางวัล
 - 1.2 ดีหรือเลวเพราะเขาช่วยเรา เราช่วยเขาไม่มีความจงรักภักดีหรือชื่อเสียง
 - 1.3 ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับกลุ่มปฏิบัติ ทำให้กลุ่มชอบพอ
 - 1.4 ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ กฎหมายและหลักศาสนา
 - 1.5 ดีหรือเลวมองการทำตามสัญญาประชาคมเห็นประโยชน์สังคมเป็นใหญ่
 - 1.6 ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับมโนธรรมของตน ทำตามอุดมการณ์สากล
- ถ้าปรับเป็น 3 ระดับ อาจกล่าวได้ดังนี้
- 1.7 เป็นการกระทำเพื่อตนเองพอใจ
 - 1.8 เป็นการกระทำเพื่อสังคมได้ประโยชน์
 - 1.9 เป็นการกระทำเพื่ออุทิศตนตามอุดมการณ์สากล

2. เกณฑ์ระดับจริยธรรมตามแนวคณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทยแบ่งจริยธรรมเป็น 4 ระดับ (สงบ ลักษณะ 2524: 11)

- 2.1 ทำความดีเพื่อประโยชน์บางประการของตนเอง
- 2.2 ทำความดีเพื่อผู้อื่นในวงแคบ

2.3 ทำความดีเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

2.4 ทำความดีเพื่อความดีและเพื่ออุดมการณ์อันเป็นสากล

สรุปในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การแบ่งการพัฒนาทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก ประยุกต์ร่วมกับเกณฑ์ระดับจริยธรรมตามแนวคณะกรรมการโครงการจริยธรรมไทย โดยยึดแนวทฤษฎีของโคลเบอร์ก เป็นหลัก และได้ทำการปรับเกณฑ์จาก 6 ระดับ เหลือเพียง 4 ระดับ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีช่วงอายุระหว่าง 11-16 ปี ซึ่งตามหลักทฤษฎีของโคลเบอร์ก นักเรียนในช่วงอายุนี้อาจจะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมเลยขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 มาแล้ว จึงได้พิจารณากำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นดังนี้

1. ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับตนเอง กลุ่มปฏิบัติ ทำให้กลุ่มชอบพอ และทำเพื่อผู้อื่น

ในวงแคบ

2. ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับการทำตามหน้าที่ กฎหมาย คำสั่ง และหลักการศาสนา

3. ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับการทำตามสัญญาประชาคม และเห็นประโยชน์สังคม

ส่วนรวม

4. ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับมโนธรรมของตน ทำตามอุดมการณ์สากล ทำดีเพื่อความดี แนวคิดในการวัดและประเมินคุณธรรม จริยธรรม

สมบุรณ์ ชิตพงศ์ (2544: 1) ให้แนวคิดในการวัดและประเมินคุณธรรม จริยธรรม

ดังนี้

การวัดด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นกระบวนการที่ทำให้รู้ข้อมูลที่แสดงถึง คุณธรรม จริยธรรม ของแต่ละบุคคลว่ามีคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรม เป็นอย่างไร การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม เน้นการนำข้อมูลที่แสดงถึงคุณธรรม จริยธรรม ที่ได้จากการวัดมาพิจารณาสรุปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม การประเมินมีหลายลักษณะ เช่น การประเมินระหว่างผู้เรียน การประเมินแบบสรุปรวบยอด การประเมินภายในเป็นการประเมินตนเองของนักเรียน และการประเมินภายนอกเป็นการประเมินโดยบุคคลอื่นซึ่งเป็นบุคคลภายนอก การประเมินที่มีคุณภาพที่สุดคือ การประเมินที่เน้นทั้งการประเมินภายในและประเมินภายนอก ในการใช้เครื่องมือวัดคุณธรรม จริยธรรม จึงต้องใช้เครื่องมือวัดที่มีวิธีการวัดที่หลากหลาย ให้ได้ ข้อมูลตามสภาพจริง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการสร้างและพัฒนาเครื่องมือประเมินที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยการสังเกต และการใช้แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ ซึ่งจะได้อธิบายรายละเอียดต่อไปนี้

1. การประเมินด้วยการสังเกต ซึ่ง บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (2545: 38-49) กล่าวว่า การสังเกต คือ การเฝ้าดูหรือฟังการแสดงของบุคคลหรือกลุ่มคน การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต โดยใช้แบบสังเกตเป็นการช่วยให้ผู้สังเกต สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ถูกสังเกต ได้เป็นระบบ ระเบียบและครบถ้วน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตที่ใช้ในการประเมิน การศึกษาเป็นวิธีหนึ่งที่มีประโยชน์มาก เพราะการสังเกตเปิดโอกาสให้ผู้ประเมินได้ดูสภาพความเป็นจริง และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมสถานการณ์แวดล้อมที่เกี่ยวข้องโดยตรง ทำให้สามารถรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เครื่องมือวัดชนิดอื่น ๆ ไม่สามารถกระทำได้ การสังเกตจึงหมายถึง การเฝ้าดูอย่างเอาใจใส่ การพิจารณาและกำหนดไว้อย่างมีระเบียบวิธี การเฝ้าดูและกำหนดอย่างแม่นยำในสิ่งที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นกับสิ่งอื่น ๆ การสังเกตมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1.1 สิ่งที่สังเกต การประเมินการศึกษานั้นสิ่งที่สังเกตส่วนใหญ่เป็น พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านลักษณะนิสัย ได้แก่ ความสนใจใฝ่รู้ ความมุมานะ ความพยายาม บุคลิกลักษณะท่าทาง เป็นต้น ด้านสติปัญญา ได้แก่ การแสดงความจับใจในการคิด การแสดงความคิดเห็นที่แปลกใหม่ การแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย เป็นต้น ด้านการปฏิบัติ ได้แก่ พฤติกรรมการแสดงออก คล่องแคล่ว ว่องไว ขั้นตอนการปฏิบัติถูกต้อง ตลอดจนผลงาน การปฏิบัติที่สำเร็จเรียบร้อย

1.2 ตัวผู้สังเกต ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ ตัวผู้สังเกตต้องอยู่ในสถานะที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อมิให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากการสังเกต ผู้สังเกตควรมีลักษณะ ดังนี้

1.2.1 ต้องมีความตั้งใจ ใส่ใจอย่างจดจ่อในการสังเกตมีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด

1.2.2 ต้องมีประสาทสัมผัสจับใจในการดู ฟัง และสัมผัสรู้ในความแตกต่างของสิ่งที่สังเกตได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ

1.2.3 ต้องมีความจำดี เพราะต้องจดจำพฤติกรรมที่ได้สังเกต แล้วนำมาจดบันทึกหลังการสังเกต สามารถรับรู้ถึงพฤติกรรมการแสดงออกได้อย่างรวดเร็ว สื่อความหมายได้ทันที

1.2.4 ต้องมีประสบการณ์และผ่านการฝึกฝนอบรมการสังเกตมาอย่างดี

1.2.5 ต้องมีนิสัยชอบการบันทึก และต้องบันทึกผลการสังเกตอย่างละเอียดรอบคอบ

1.2.6 ต้องไม่ใช้อารมณ์และความรู้สึกเป็นเครื่องตัดสินใจในการทำงาน

1.2.7 ต้องมีความอดทนในการทำงาน อดทนต่อการรอคอย รวมทั้งอดทนต่อความไม่สำเร็จ

1.2.8 ต้องสามารถตีความหมาย วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตได้อย่างเหมาะสม โกลั่เคียงความเป็นจริง

1.2.9 ต้องมีใจเป็นกลาง ไม่ลำเอียงอคติในการรับรู้หรือจดบันทึก

1.3 การบันทึกการสังเกต เป็นองค์ประกอบของการสังเกตที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง การบันทึกข้อมูลที่ได้มาต้องจัดทำอย่างเป็นปรนัย คือ ต้องสังเกตและบันทึกเฉพาะเท่าที่สภาพจริงเป็นอยู่ การบันทึกการสังเกตแบ่งเป็นสองแบบ คือ แบบพรรณนา เป็นการจดบันทึกเรื่องราวเป็นถ้อยคำ ตามที่ผู้สังเกตเห็น สาระสำคัญในการบันทึกควรบรรยายถึงพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตที่แสดงออกในสถานการณ์นั้น ๆ ความหมายของพฤติกรรมนั้น และแบบปรนัย เป็นการจดบันทึกด้วยรอยขีดเป็นความถี่ หรือกาทับรรยายว่าแสดงพฤติกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรมในแบบตรวจสอบรายการ หรือบันทึกตามระดับพฤติกรรมที่ปรากฏมากน้อย ในมาตราประมาณค่า หรือมาตราประเมินค่า หลักการสังเกตที่ดี ควรยึดหลักปฏิบัติ ดังนี้

1.3.1 การวางแผนการสังเกต

- 1) ผู้สังเกตต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะทำการสังเกตใคร จำนวนเท่าไร
- 2) ผู้สังเกตต้องจำกัดจำนวนพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตว่ามีอะไรบ้าง
- 3) ผู้สังเกตต้องให้คำจำกัดความของพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม

1.3.2 วิธีการสังเกต

1) ก่อนการสังเกต ผู้สังเกตควรทำความคุ้นเคยกับผู้ถูกสังเกตเสียก่อน เพื่อให้ผู้ถูกสังเกตไม่รู้สึกละอายและได้แสดงพฤติกรรมที่แท้จริง

2) ผู้สังเกตควรสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกต รวมทั้งสภาพแวดล้อมด้วยเสมอ

3) ผู้สังเกตควรสังเกตสถานการณ์ทุกด้าน

4) ผู้สังเกตควรสังเกตพฤติกรรมในหลาย ๆ สถานการณ์ เพราะสถานการณ์ต่างกัน อาจทำให้ระดับพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตแสดงออกต่างกัน

5) ถ้าเป็นไปได้ควรมีผู้สังเกตพร้อมกันหลายคน

1.3.3 ระยะเวลาในการสังเกต

1) ผู้สังเกตควรเฝ้าสังเกตสิ่งที่สังเกตเป็นระยะเวลายาวนานพอสมควร ด้วยการสังเกตซ้ำเรื่องเดิมเพื่อให้แน่ใจว่าได้สังเกตพบพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ถูกสังเกต

2) ผู้สังเกตควรจัดแบ่งเวลาให้มีระยะห่างเท่ากัน เช่น ทุกวันจันทร์

3) ผู้สังเกตต้องพิจารณาลักษณะพฤติกรรมใดควรมีการสังเกตซ้ำ และควรตรวจสอบด้วยเครื่องมือชนิดอื่นด้วย

1.3.4 วิธีการบันทึก

- 1) ควรบันทึกข้อมูลรายละเอียดโดยทันทีและเร็วที่สุด
- 2) ควรบันทึกเฉพาะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายเท่านั้น
- 3) ควรบันทึกข้อมูลที่เป็นหมวดหมู่ประเภทต่าง ๆ
- 4) ควรฝึกฝนอบรมให้มีความชำนาญในการจดบันทึกข้อมูล

1.3.5 ข้อควรคำนึงในการสังเกต

- 1) ผู้สังเกตต้องมีความกระตือรือร้นและไม่สร้างความเคยชินในการสังเกต
- 2) การสังเกตจะต้องกระทำอย่างมีระบบ
- 3) ผู้สังเกตจะต้องจัดอคติประจำตัวให้เหลือน้อยที่สุด พยายาม

วางตัวเป็นกลาง

4) การสังเกตและการจดบันทึกจะต้องทำอย่างเป็นปรนัยมากที่สุด เท่าที่จะมากได้ คือ บันทึกเฉพาะสิ่งที่พบเห็นในขณะที่สังเกต ไม่ต้องตีความเสริมหรือความรู้สึกส่วนตัวลงไป

2. การใช้แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยนักเรียนเป็นผู้ตอบ เป็นการวัดที่เน้นการวัดพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติเป็นประจำในด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ เกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นแบบประเมิน 4 ระดับ คือ ดีมาก ดีพอใช้ ปรับปรุง

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548: 308-310) กล่าวว่า การศึกษาข้อมูลในจิตวิทยาจากพฤติกรรมนั้น เราสามารถรวบรวมข้อมูลได้จากการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลโดยจะได้ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ โดยอาศัยประสาทสัมผัส (Sensation) ของผู้สังเกต การสังเกตจะกระทำได้ในหลายลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

1. ใช้ลักษณะโครงสร้างของการสังเกตเป็นเกณฑ์ มี 2 ประเภท คือ

1.1 การสังเกตมีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า ผู้สังเกตกำหนดเรื่องไว้ อย่างแน่นอนเป็นการเฉพาะว่าจะสังเกตพฤติกรรมอะไรบ้าง การสังเกตแบบนี้ผู้สังเกตควรเตรียมเครื่องมือช่วยสังเกตหรือบันทึกเตรียมไว้ เช่น แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า เป็นต้น

1.2 การสังเกตแบบไม่มีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า เป็นการสังเกตที่ไม่ได้มุ่งสังเกตเฉพาะปัญหาที่จะสังเกตเพียงอย่างเดียว เพราะผู้สังเกตไม่สามารถที่จะควบคุมสถานการณ์ภายใต้การสังเกตได้ ดังนั้น ผู้สังเกตจึงต้องมีความพร้อมที่จะหาความผันแปรของเหตุการณ์เพื่อที่จะนำไปสู่ความรู้ในเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่ได้คาดฝันหรือเคยรู้มาก่อน

2. ใช้วิธีสังเกตเป็นเกณฑ์ สามารถแบ่งการสังเกตเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การสังเกตโดยเข้าไปมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าร่วมกระทำในกิจกรรมที่ตนสังเกตด้วย และแสดงพฤติกรรมอย่างเดียวกับสมาชิกอื่น ๆ ของกลุ่มแล้วทำการสังเกตพฤติกรรมเหล่านี้ไปพร้อม ๆ กันตามรายละเอียดหรือเรื่องที่ตนต้องการสังเกต การสังเกตแบบนี้ ผู้สังเกตจะต้องระวังตนมิให้เกิดความลำเอียง ในลักษณะที่ตนเข้าไปอยู่ในกลุ่มแล้วอาจเข้าไปร่วมอย่างเต็มที่หรือบางส่วนก็ได้ เช่น การเข้าไปเป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกันแล้วสังเกต เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมบางส่วน การเข้าสังเกตอย่างเต็มที่ก็คือ การไปอาศัยเป็นสมาชิกหนึ่งของสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ เช่น การศึกษาในชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

2.2 การสังเกตโดยไม่เข้าไปมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตอยู่วงนอกโดยไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม การสังเกต ผู้ถูกสังเกตอาจไม่รู้หรือรู้ตัวก็ได้ แต่ควรจะไม่ให้รู้ตัวจะดีในแง่ของการเป็นธรรมชาติและได้ข้อเท็จจริง โดยผู้ถูกสังเกตไม่ได้แกล้งทำ

แฟลนเดอร์ส (Flanders 1967: 309) ได้ศึกษาถึงระบบการสังเกตโดยใช้พฤติกรรมการโต้ตอบทางวาจา ซึ่งใช้สำหรับการสังเกตการเรียนของนักเรียนและการสอนของครูในชั้นเรียนการสอนในห้องเรียน ส่วนใหญ่ใช้การพูดเป็นสื่อในการสอน แฟลนเดอร์ส แบ่งพฤติกรรมทางการพูดออกเป็น 10 ประเภท เป็นของครู 7 ประเภท ของผู้เรียน 2 ประเภท และความเงียบหรือวุ่นวายสับสนอีก 1 ประเภท ได้แก่

พฤติกรรมของครู

1. การยอมรับความรู้สึก เช่น เห็นใจ
2. การให้กำลังใจ เช่น ชมเชย
3. ยอมรับความคิดของผู้เรียน เช่น นำความคิดของผู้เรียนมาพูดต่อ
4. ถามเนื้อหาต่าง ๆ ความคิดเพื่อให้อธิบาย
5. บรรยายข้อเท็จจริง เนื้อหา ความคิดเห็น
6. ให้แนวทาง ให้ทำตาม ใช้คำสั่ง
7. วิจารณ์ ว่ากล่าว ผู้เรียน

พฤติกรรมของผู้เรียน

8. ตอบคำถามของครู
9. ริเริ่มแสดงความคิดเห็นเอง

พฤติกรรมของครูและผู้เรียน

10. เสียบหรือวุ่นวาย หยุคพุดหรือต่างคนต่างพุด

การสังเกตพฤติกรรมและการพุดจาของครูและผู้เรียน จะช่วยวิเคราะห์ถึงการสอนของครูและการเรียนของผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร ในด้านการฝึกหัดครูสามารถนำมาดัดแปลงเป็นการสอนแบบจุดภาค และให้ผู้เรียนได้ฝึกการสังเกต เพื่อจะได้ใช้ในการปรับพฤติกรรมการสอนของครูได้

การวัดคุณธรรมและวิธีการสร้างแบบวัดคุณธรรม

คุณธรรมเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ กิรติ บุญเจือ (อ้างใน สุรชาติ วงศ์อารีย์ 2535: 10) คุณธรรมจึงมีวิธีการวัดเช่นเดียวกับบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่วัดได้ยากและซับซ้อน แต่นักจิตวิทยาและนักวัดผลได้พยายามหาวิธีการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพพอที่จะไปกระตุ้นเพื่อวัดให้ได้ตรงตามลักษณะที่ต้องการและได้ข้อมูลเป็นที่น่าเชื่อถือ ซึ่ง ทวี ท่อแก้ว และ อบรม สันภิบาล (อ้างใน สุรชาติ วงศ์อารีย์ 2535: 10) ได้กล่าวว่า ถ้าจะให้ผลที่มีความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ควรใช้การวัดหลายวิธีประกอบกัน ซึ่งพอสรุปวิธีการที่ใช้วัดโดยทั่ว ๆ ไป ได้ 5 วิธีดังนี้คือ

1. วิธีการสังเกต การสังเกตเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนงตั้งแต่ประสบการณ์อันซับซ้อน เช่น พฤติกรรมของคนเป็นสิ่งที่สังเกตพิจารณาให้ได้เรื่องราวละเอียดถี่ถ้วนได้ยาก เราต้องเลือกสังเกตปฏิกิริยาอันใดอันหนึ่งเป็นคราวๆ ไป ดังนั้นการสังเกตพฤติกรรมและลักษณะที่บุคคลทั่ว ๆ ไป แสดงออกมีอยู่ 2 แบบ คือ การสังเกตแบบควบคุม เป็นการสังเกตการแสดงพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่จัดไว้โดยเฉพาะ อีกแบบหนึ่งคือการสังเกตทั่วไปในชีวิตประจำวันที่บุคคลแสดงออก ทั้งสองแบบนี้ต้องมีการบันทึกผลการสังเกต ตรงตามที่เห็น โดยไม่นำความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้องจึงจะได้ผลดี

2. วิธีรายงานตนเอง มี 2 แบบ คือ

- 2.1 การวิเคราะห์ตนเอง คือ การให้บุคคลประมาณค่าตัวเอง แบบวิเคราะห์ตนเองจะเป็นคำถามแบบปรนัย เช่น แบบวัดความสนใจในวิชาชีพต่างๆ แบบวัดทัศนคติ เป็นต้น

- 2.2 การสัมภาษณ์ คือ การสนทนาระหว่างบุคคล 2 คน อย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยที่ผู้สัมภาษณ์เตรียมคำถามมาจดบันทึกแบบประมาณค่า ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่วู้ตัวว่าถูกทดสอบคุณธรรม

3. วิธีที่ใช้การทดสอบ เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากโดยมีการสร้างแบบทดสอบขึ้น ประกอบด้วยคำถามหรือข้อความที่ผู้ทดสอบสร้างขึ้น โดยถือเอาปกติวิสัยของคนทั่วไปเป็นมาตรฐาน หัวข้อคำถามหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมักจะเกี่ยวข้องกับผู้ถูกทดสอบหรือสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมที่ทำอยู่เสมอ ๆ เมื่อตกอยู่ในสภาพนั้น ๆ ผู้ถูกทดสอบต้องร่วมมือกับผู้ทดสอบ จึงจะได้ผล เพื่อให้การทดสอบเป็นไปตามวัตถุประสงค์

4. วิธีการศึกษาความเห็นจากบุคคลอื่น เป็นวิธีการที่ผู้วัด สร้างแบบทดสอบขึ้น เพื่อถามบุคคลอื่นว่ามีความรู้สึกต่อบุคคลนั้นอย่างไร เช่น ครู ผู้ปกครอง เพื่อน เป็นต้น

5. วิธีให้สร้างจินตนาการ เป็นวิธีที่ผู้วัดได้จัดสิ่งเร้าขึ้นมา ให้บุคคลแสดง พฤติกรรมตอบสนอง เช่น เล่าเรื่องจากรูปที่นำมาให้ดู ตัวอย่างการทดสอบแบบนี้ เช่น แบบทดสอบของ โรซาร์ท เป็นรูปภาพที่เกิดจากการหยดหมึก ให้สร้างความสัมพันธ์ต่อเนื้อ จากภาพที่กำหนดให้ ให้เติมข้อความที่ไม่สมบูรณ์ ให้แสดงออกโดยการวาดภาพ เป็นต้น ซึ่งต้องใช้ผู้ทดสอบที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี

วิธีสร้างแบบวัดคุณธรรม

ในการสร้างแบบวัดคุณธรรม มีหลักการสร้างทำนองเดียวกันกับการสร้างแบบวัด ด้านเจตพิสัย ซึ่ง เชดคักคี โฆวาสินธุ์ (2520: 13) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการวัด การวางแผนในขั้นนี้ เป็นการวางโครงการล่วงหน้าว่า ในการวิจัยหรือการสอบวัดนั้น ต้องการวัดตัวแปรใด จะสอบวัดกับใคร วัดเพื่ออะไร หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการวางโครงร่างของการวิจัยก็ได้ กล่าวคือ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะต้อง กำหนดขอบเขตของการวัด และอธิบายลักษณะของตัวแปรให้แจ่มชัดว่าพฤติกรรมหรือตัวแปรที่จะวัดนั้นมีองค์ประกอบอย่างไร และจะสร้างนิยามปฏิบัติการได้เช่นไร

2. กำหนดลักษณะของแบบวัดหรือเครื่องมือ การวางแผนในขั้นตอนนี้ เป็นการวางแผนเพื่อกำหนดรูปแบบของเครื่องมือหรือแบบวัดที่จะนำไปใช้วัด หรือเร้าให้บุคคลแสดง พฤติกรรมออกมาโดยต้องกำหนดให้สอดคล้องกับลักษณะหรือพฤติกรรม และจุดมุ่งหมายของการ วิจัยนั้น ๆ ว่าควรใช้แบบวัดประเภทใด จึงจะวัดได้ตามที่มุ่งหวังไว้ ตลอดจนต้องกำหนดขอบเขต ของการวัดว่าควรมีจำนวนข้อหรือสเกลมากน้อยเพียงไร จึงจะครอบคลุมและจะใช้วิธีดำเนินการ วัดเช่นไร เป็นการวัดแบบกลุ่มหรือระบอบบุคคล จำกัดเวลาการวัดหรือไม่จำกัด

3. การสร้างแบบวัด จากการกำหนดรูปแบบของแบบวัดจะทำให้ทราบลักษณะ ของข้อคำถามว่าจะเป็นไปในลักษณะใด ในการสร้างแบบวัดทางจิตวิทยา ส่วนใหญ่จะมุ่งวัด พฤติกรรมที่แอบแฝงของบุคคล ดังนั้นคุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องการวัดจึงควรที่จะผ่านการวิจัย มาแล้วว่า มีลักษณะย่อยอะไรบ้าง หรืออย่างน้อยก็ควรมีการวิจารณ์มาบ้างว่า มีองค์ประกอบใด

ข้อควรทำประการหนึ่งในการสร้างแบบวัดนี้ คือ พึงระลึกว่าตัวข้อความนั้น เป็นเพียงตัวอย่าง พฤติกรรมเท่านั้น เช่น แบบวัดทางบุคลิกภาพนั้น ควรเลือกใช้พฤติกรรมที่มีลักษณะเด่น หรือ คาดว่าเป็นองค์ประกอบหลักของตัวแปรนั้น และถ้าในกรณีที่เป็นแบบวัดสมรรถภาพทางสมอง เนื้อหาและพฤติกรรมควรผ่านการวิเคราะห์หรือวิจัยมาก่อน นอกจากนี้ ผู้สร้างแบบวัดยังต้อง คำนึงถึงคุณภาพและข้อจำกัดที่จะเกิดขึ้นกับเครื่องมือที่ตนเสนอ

เขียน ไชยสร (2533: 18) ได้สรุปวิธีการสร้างเครื่องมือวัดคุณธรรมไว้ดังนี้

1. กำหนดคุณธรรมที่จะวัด
2. ให้ความหมาย/คำนิยาม
3. ระบุพฤติกรรมที่สำคัญ
4. คิดหาพฤติกรรมการแสดงออก
5. ให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินพฤติกรรมการแสดงออก
6. คัดเลือกพฤติกรรมการแสดงออกที่เป็นตัวแทน
7. จำแนกพฤติกรรมการแสดงออกตามวิธีการวัด (โดยการสังเกต-โดยการให้

รายงาน)

8. กำหนดสถานการณ์/เงื่อนไขในการวัด
 9. กำหนดเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ในการวัด
 10. จัดรูปแบบของเครื่องมือ/คำอธิบายการใช้
- การสร้างแบบสังเกตและประเภทของแบบสังเกต**
การสร้างแบบสังเกต

การสังเกตเป็นการเฝ้าติดตามดูที่มีความมุ่งหมาย เป็นวิธีการที่ต้องอาศัย หู ตา เพื่อฟังและดู การสังเกตพฤติกรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (อุคม จันทรา 2536: 23)

1. การสังเกตอย่างไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Observation) คือ การสังเกตที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ได้กำหนดเค้าโครงเรื่องหรือประเภทของปัญหาที่แน่นอน ไม่มีการควบคุมอาจบันทึกการสังเกตหรือไม่บันทึกก็ได้
2. การสังเกตอย่างมีโครงสร้าง (Structured Observation) คือการสังเกตที่มีการกำหนดเค้าโครงสร้างล่วงหน้า กำหนดเรื่องที่จะทำการสังเกต มีการเตรียมเครื่องมือที่จะใช้การสังเกต และจะสังเกตเฉพาะเรื่องเตรียมเอาไว้เท่านั้น

ภัทธา นิคมานนท์ (อ้างใน อุคม จันทรา 2536: 13) ได้กล่าวว่าการสังเกตจะ ได้ผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบเหล่านี้คือ

1. ความตั้งใจ (Attention) การสังเกตจะได้ผลดีถ้าผู้สังเกตมีความตั้งใจจริงและสนใจเรื่องที่กำลังสังเกต รวมทั้งพยายามตัดอคติหรือความลำเอียงต่าง ๆ ออกไป

2. การสัมผัส (Sensation) ได้แก่ ประสิทธิภาพและความเจ็บของประสาทสัมผัส ผู้สังเกตควรจะสังเกตในสภาพประสาทสัมผัสตนเองดีพอ ไม่มึนงง ไม่มีอารมณ์หงุดหงิดหรือโมโหขณะสังเกต

3. การรับรู้ (Perception) การรับรู้ของผู้สังเกตจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถของผู้สังเกต ผู้ที่มีประสบการณ์และมีความสามารถยอมรับรู้และทำความเข้าใจเรื่องที่สังเกตได้ดี

ในเรื่องของการสังเกตให้เที่ยงตรงเชื่อถือได้ยิ่งขึ้นนั้น วิเชียร เกตุสิงห์ (อ้างใน อุตม จันทรา 2536: 13) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. วางแผนล่วงหน้าว่าจะสังเกตอะไร พฤติกรรมอะไรควรสนใจ และไม่ควรถามใจ ข้อนี้สามารถตรวจสอบได้จากวัตถุประสงค์ของการสังเกต

2. ระวังความผิดพลาดคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการเลือกเวลาสังเกต นั่นคือถ้าการสังเกตกระทำในช่วงเวลาหนึ่ง การที่จะสรุปผลให้คลุมไปถึงไปถึงช่วงเวลาอื่น ๆ ด้วยต้องระวังเป็นอย่างมาก ถ้าจะให้ดีควรสังเกตซ้ำหลาย ๆ ครั้งในเวลาต่างกัน

3. เพื่อให้การสังเกตเป็นไปอย่างมีระบบ ควรมีเครื่องมือประกอบการสังเกต เช่น แบบบันทึกสำหรับบันทึก ซึ่งอาจใช้ระบบรหัส หรือใช้แบบสำรวจ (Checklists) หรือมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)

4. ควรมีการซ้อมการสังเกตให้มีความชำนาญ หรือมีความไวต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดจนความคล่องแคล่วในการจดบันทึก และพยายามขจัดความลำเอียงส่วนตัว

5. ในขณะที่สังเกตยังไม่ควรตีความหมายของพฤติกรรม ควรบันทึกสิ่งที่สังเกตเห็นไว้ให้ละเอียดก่อน การตีความควรทำภายหลัง

6. ควรตรวจสอบความเชื่อถือได้ของการสังเกต นั่นคือควรใช้ผู้สังเกตอย่างน้อยสองคนในเรื่องเดียวกัน และดูความสอดคล้องของผู้สังเกตเหล่านั้น

ทวีป ศิริวิเศษ (อ้างใน อุตม จันทรา 2536: 14) ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการสังเกตว่าตัวผู้สังเกตถือได้ว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการวัด (Measuring Instrument) กล่าวคือ สามารถบันทึก รวบรวม วิเคราะห์และตีความหมายของข้อมูลได้ หากผู้สังเกตมีความบกพร่องย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของเครื่องมือได้เช่นกัน นอกจากนี้ ผู้สังเกตถือได้ว่าเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกต ทำให้นักเรียนที่ถูกสังเกตอาจแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมออกมาก็ได้ จึงควรระวังให้มากในการใช้วิธีวัดผลโดยการสังเกต

ประเภทของแบบสังเกต

แบบสังเกตเป็นเครื่องมือที่ใช้บันทึกสิ่งที่สังเกตได้ การบันทึกอาจทำได้ในหลายๆ ลักษณะ เซส (อ้างใน อุดม จันทรา 2536: 14) ได้แบ่งเครื่องมือที่ใช้สังเกตออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ระเบียบเหตุการณ์ (Anecdotal Records) เป็นการบันทึกเหตุการณ์หรือเหตุการณ์ของสิ่งที่เราต้องการในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งอย่างละเอียด การบันทึกทุกครั้งต้องบันทึก วัน เวลา สถานที่ และสถานการณ์ที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นอย่างชัดเจน เช่น การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เราอาจสังเกตในเวลาเรียน เวลาพักรับประทานอาหาร ฯลฯ ควรบันทึกให้เห็นถึง สีนัย ท่าทาง กริยาท่าทางที่ผู้สังเกตได้เห็น

2. แบบตรวจสอบรายการ (Checklists) แบบตรวจสอบรายการตามปกติมักบันทึกแต่เพียงว่ามีเหตุการณ์หรือบางสิ่งบางอย่างหรือไม่ แต่จะไม่มีการประเมินค่าสิ่งที่เกิดขึ้นว่ามี ความเข้ม หรือรุนแรงระดับใด

3. มาตรฐานประมาณค่า (Rating scales) เป็นรายการของพฤติกรรมหรือลักษณะที่จะต้องสังเกต ให้ผู้สังเกตตัดสินว่าพฤติกรรมหรือลักษณะเหล่านั้นของนักเรียนอยู่ในระดับใด ซึ่งอาจจะเป็นในแง่ของปริมาณหรือคุณภาพก็ได้

เมื่อพิจารณาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความ มีวินัยและความรับผิดชอบ องค์ประกอบและลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบ ทฤษฎี พัฒนาการทางจริยธรรม วิธีการและเครื่องมือในการวัดพฤติกรรมทางจริยธรรม จึงควรที่จะได้ มีการสร้างแบบประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน และ ในการดำเนินการพัฒนาแบบประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาบริบทตามสภาพจริงของโรงเรียนมาเป็น พื้นฐานในการประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนต่อไป

3.2 คุณภาพของเครื่องมือประเมิน

การสร้างแบบวัดทางจิตวิทยาเป็นการวัดทางอ้อมลักษณะของแบบวัดจะต้องมี สิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่จะนำไปกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมที่ต้องการวัดออกมาและเพื่อให้ เครื่องมือที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่ จะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความตรง (Validity) หมายถึง คุณภาพของแบบวัดนั้นสามารถแทนสิ่งเร้าที่ให้ แสดงพฤติกรรมตามที่คุณลักษณะ (Trait) นั้นกำหนดให้ตอบสนองหรือไม่

2. ความเที่ยง (Reliability) หมายถึง ผลของการวัดนั้นสามารถบอกระดับหรือความเข้มของคุณลักษณะนั้น ได้อย่างน่าเชื่อถือเพียงใด มีความคลาดเคลื่อนในการดำเนินการวัดมากน้อยเพียงใด

3. ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายความว่า เครื่องมือหรือแบบวัดนั้นมีความชัดเจนในตัวของมันเองมากน้อยเพียงใด ในการที่จะเป็นสื่อหรือจะเร้าให้แสดงพฤติกรรมได้ตามความต้องการของผู้สร้างแบบวัด ตลอดจนระบบการให้คะแนนหรือสัญลักษณ์ ที่แทนความเข้มของคุณลักษณะเป็นที่น่าเชื่อถือและนำไปใช้โดยทั่วไปหรือไม่ในการแปลความหมาย

การวัดผลและประเมินผลการศึกษาต้องอาศัยเครื่องมือที่มีคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้องตรงตามความต้องการและมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ในการประเมินและตัดสินใจ เครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่ง ตัวอย่างคุณภาพรายข้อ คือ ค่าความยากรายข้อ และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ สำหรับตัวบ่งชี้คุณภาพทั้งฉบับ ประกอบด้วย ความตรงและความเที่ยง โดยที่ความตรงแบ่งเป็น ความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์ และความตรงเชิงโครงสร้าง ส่วนความเที่ยงนั้นมีหลายประเภท เช่น สัมประสิทธิ์ของความคงที่ สัมประสิทธิ์ของความสมมูล และสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายใน ในที่นี้ขอกล่าวเฉพาะที่เกี่ยวกับงานวิจัยในครั้งนี้

1. ความตรงเชิงเนื้อหา หมายถึง ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อความ นิยาม และตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ของมาตรฐานที่ 1 ซึ่งเกี่ยวข้องกับควมมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือประเมิน ทำได้โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อความกับนิยาม ตัวบ่งชี้กับนิยาม คุณลักษณะและระดับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนำผลการพิจารณามาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง พฤติกรรมและข้อความ (Item Objective Congruence : IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าพฤติกรรมและข้อความนั้นเป็นตัวแทนของนิยามตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัดได้ สามารถนำไปใช้ได้ ส่วนพฤติกรรมและข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 แสดงว่าข้อนั้นวัดได้ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด

2. ความตรงเชิงโครงสร้าง หมายถึง คุณภาพของเครื่องมือวัดที่สามารถจำแนกผู้ที่มีคุณลักษณะที่ต้องการวัดกับผู้ที่ไม่มีความคุณลักษณะที่ต้องการวัดออกจากกันได้ สำหรับการหาค่าความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสังเกตความมีวินัยและ

ความรับผิดชอบ แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ จึงใช้วิธีการเปรียบเทียบคะแนนจากกลุ่ม 2 กลุ่มนี้ ใช้การทดสอบค่าที (t-test)

3. ความเที่ยง หมายถึง ความคงที่ของการวัด สำหรับการหาความเที่ยงของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ วิเคราะห์โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างผู้สังเกต 2 คน ส่วนแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบใช้วิธีการหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

4.1 งานวิจัยในประเทศ

อนุวัฒน์ ตั้งสมบูรณ์ (2526: 34, 118-120) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมี 3 ฉบับคือ (1) แบบทดสอบวัดการให้เหตุผลหรือการเลือกตัดสินใจปฏิบัติในขณะมีสถานการณ์บังคับ การสร้างยึดหลักการสร้างจากคณะกรรมการพัฒนาจริยธรรมไทย ปีพุทธศักราช 2524 จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 4 ตัวเลือก การตรวจให้คะแนนยึดหลักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของคณะกรรมการพัฒนาจริยธรรม พุทธศักราช 2524 คือ เหตุผลในขั้นที่ 1 ให้ 1 คะแนน จนถึงขั้นที่ 4 ให้ 4 คะแนน (2) แบบทดสอบวัดความรู้สึกรู้สึกต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนประเมินความรู้สึกรู้สึกของตนเองที่มีต่อความซื่อสัตย์ มีจำนวน 40 ข้อ (3) แบบทดสอบวัดการให้พิจารณาวินิจฉัยความหมายจากรูปภาพในขณะมีสถานการณ์บังคับ โดยจะเขียนรูปเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ มีจำนวน 20 ข้อ หลักเกณฑ์ในการให้คะแนนเหมือนกับฉบับที่ 1 ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ หาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา เป็น 0.5590, 0.8590 และ 0.7740 ตามลำดับ หาโดยวิธีแบ่งครึ่ง ได้ค่าความเที่ยงเป็น 0.9510, 0.9740 และ 0.9710 ตามลำดับ หาค่าความตรงเชิงสภาพโดยนำอันดับของคะแนนไปหาความสัมพันธ์กับอันดับที่ได้จากการให้คะแนนของครู โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจับอันดับ ได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.32, 0.28 และ 0.53 ตามลำดับ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527: 41-43) สร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ลักษณะแบบทดสอบ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบข้อความจำนวน 62 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นสถานการณ์จำนวน 33 ข้อ การหาคุณภาพของแบบทดสอบ ได้ทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 479 คน ได้ค่าความเที่ยงซึ่งหาโดยแบบแบ่งครึ่งแบบทดสอบ (Split-half Method) เท่ากับ 0.9334

หาค่าความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group Technique) ได้ค่าความตรงเชิงสภาพโดยหาจากสหพันธ์แบบจัดอันดับ (Rank-Correlation) อยู่ระหว่าง .507 - .613

วุฒิชัย ฉายวงศ์ศรีสุข (2536: 153-164) พัฒนาแบบวัดคุณลักษณะด้านจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบวัดคุณลักษณะด้านจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 999 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย แบบวัดคุณลักษณะด้านจริยธรรมที่สร้างเป็นรูปแบบสถานการณ์ จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาตอบทั้งหมด 60 นาที ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) ค่าความเที่ยงของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าระหว่าง 0.4860 ถึง 0.6440 (2) อำนาจจำแนกรายข้อจากเทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ความตรงเชิงสภาพหาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบกับคะแนนที่ได้จากการประเมินของครูประจำชั้น พบว่า มีความตรงเชิงสภาพสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ความตรงเชิงจำแนกทดสอบด้วยสถิติ t-test พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความตรงเชิงโครงสร้างทุกด้าน

พรทิพย์ ศิระวงษ์ (2540: 154-159) สร้างแบบสังเกตด้านความสนใจ ความตั้งใจ และความรับผิดชอบในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบสังเกต ด้านความสนใจ ความตั้งใจและความรับผิดชอบวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบสังเกตที่สร้างขึ้นเป็นแบบสังเกตพฤติกรรม บ่งชี้เจตพิสัยของนักเรียนในรูปแบบสถานการณ์ โดยมีพฤติกรรมที่สังเกตด้านละ 10 สถานการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2539 จำนวน 100 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบสังเกตเจตพิสัยทั้ง 3 ด้าน มีความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งหาโดยการพิจารณาตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบสังเกตทั้ง 3 ด้าน มีความตรงเชิงสภาพซึ่งหาโดยวิธีเทคนิคกลุ่มรู้จัก ปรากฏว่าเจตพิสัยด้านความสนใจ ความตั้งใจมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนเจตพิสัยด้านความรับผิดชอบ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ค่าความเที่ยงของแบบสังเกตเจตพิสัยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความสนใจ ความตั้งใจและความรับผิดชอบ หาได้โดยหาค่าความสอดคล้องของผู้สังเกต ได้ค่า 0.9396,

0.8591 และ 0.8792 ตามลำดับ โดยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์ภายในชั้น (Intraclass Correlation) ได้ค่า 0.9670, 0.9735 และ 0.9583 ตามลำดับ

ปราณี ตั้งใจดี (2540: 61-67) สร้างแบบสังเกตคุณธรรมด้านความรู้ ความมีระเบียบวินัย ความอดทนและการตรงต่อเวลา แบบสังเกตคุณธรรมที่สร้างขึ้นเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมของนักเรียน พฤติกรรมแต่ละข้อได้มาจากครูผู้สอนจริยศึกษาเป็นผู้กำหนดขึ้นจากกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติบ่อยครั้ง โดยมีพฤติกรรมที่สังเกตของคุณธรรมด้านความใฝ่รู้ จำนวน 30 พฤติกรรม ด้านความมีระเบียบวินัย จำนวน 38 พฤติกรรม ด้านความอดทน จำนวน 30 พฤติกรรม ด้านการตรงต่อเวลา จำนวน 34 พฤติกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน รวมจำนวนทั้งสิ้น 100 คน จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า

1. แบบสังเกตคุณธรรมทั้ง 4 ด้าน มีความตรงเชิงโครงสร้าง
2. แบบสังเกตคุณธรรมทั้ง 4 ด้าน มีความตรงเชิงสภาพหาโดยเทคนิคกลุ่มผู้จัด
3. แบบสังเกตคุณธรรมทั้ง 4 ด้าน มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูงมาก โดยมี

ค่าความเที่ยงของคุณธรรมด้านความใฝ่รู้ ความมีระเบียบวินัย ความอดทนและการตรงต่อเวลา เท่ากับ 0.9897, 0.9898, 0.9897 และ 0.9976 ตามลำดับ

สุนันทา ประเสริฐศรี (2540: 55-60) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความมีวินัย ในตนเอง ชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน 6 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความเป็นผู้นำ และความอดทน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว จำนวน 942 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบโดยการทดสอบค่า t มีค่าตั้งแต่ 2.71 ถึง 10.67 ทุกค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ความเที่ยงของแบบทดสอบคำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าตั้งแต่ 0.6334 ถึง 0.9296 ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบ โดยหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแต่ละด้านของแบบทดสอบ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แต่ละด้านกับแบบทดสอบทั้งฉบับ มีค่าความตรงเชิงโครงสร้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คมกฤษ ใจคำปัน (2544: 101-111) สร้างแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านความกตัญญูกตเวที การพึ่งตนเอง การรู้จักประมาณตนเอง และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยใช้คำถามแบบสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างคำถาม ตัวเลือก ห้าอำนาจ

จำแนก และวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,280 คน (2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาความตรงเชิงโครงสร้างโดยวิธีการวิเคราะห์จากเมตริกซ์ลักษณะหลากหลายวิธี หาค่าความเที่ยง หาค่าความตรงเชิงสภาพและสร้างเกณฑ์ปกติ เป็นนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2543 โดยแยกเป็นนักเรียน จำนวน 620 คน และผู้ปกครอง จำนวน 310 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผลการวิจัยพบว่า (1) แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 4 ด้าน หาอำนาจจำแนกด้วยการทดสอบค่าทีและคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไปได้ 157 ข้อ แล้วนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบและคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าน้ำหนักถ่วงตั้งแต่ .30 ขึ้นไป ในแต่ละคุณธรรมที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันได้ จำนวนทั้งสิ้น 39 ข้อ แยกเป็นด้านความกตัญญูกตเวที จำนวน 11 ข้อ ด้านการพึ่งตนเอง จำนวน 8 ข้อ ด้านการรู้จักประมาณตน จำนวน 8 ข้อ และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 12 ข้อ (2) แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 4 ด้าน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่แสดงถึงความตรงเชิงคล้อยตาม (Convergent Validity) มีค่าตั้งแต่ 0.3572 ถึง 0.4796 ซึ่งทุกค่าที่ได้มีค่าสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่แสดงถึงความตรงเชิงจำแนกที่มีค่าตั้งแต่ 0.1706 ถึง 0.3395 แสดงให้เห็นว่าแบบวัดดังกล่าวมีความตรงเชิงโครงสร้าง (3) ค่าความเที่ยงของแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 4 ด้าน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา มีค่าตั้งแต่ 0.4295 ถึง 0.7687 (4) แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 4 ด้าน มีความตรงเชิงสภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าตั้งแต่ 0.3623 ถึง 0.4796 ซึ่งทุกค่าสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (5) เกณฑ์ปกติของแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม ในรูปคะแนนที่ ประกอบด้วย แบบวัดด้านความกตัญญูกตเวที มีคะแนนที่ปกติ ตั้งแต่ 21-79 ด้านการพึ่งตนเอง มีคะแนนที่ปกติตั้งแต่ 21-77 ด้านการรู้จักประมาณตน มีคะแนนที่ปกติ ตั้งแต่ 23-76 และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีคะแนนที่ปกติตั้งแต่ 21-76

สุจิรา สุขसार (2545: 108-113) ได้พัฒนาเครื่องมือหาคุณภาพ สร้างเกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้เครื่องมือวัดคุณธรรม จริยธรรม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขของนักเรียน ตามมาตรฐานโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2541 เครื่องมือประกอบด้วยแบบทดสอบ จำนวน 4 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ด้านความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและตอบแทนคุณ ฉบับที่ 2 ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่ ฉบับที่ 3 การใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างประหยัดและคุ้มค่า ฉบับที่ 4 ด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบด้วยความมุ่งมั่น รอบคอบและถูกต้อง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 1,080 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น

ผลการศึกษาพบว่า อำนาจจำแนกของเครื่องมือโดยใช้การทดสอบที มีค่าตั้งแต่ 1.01 ถึง 18.45 ความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา แบบทดสอบทั้ง 4 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ด้านความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและตอบแทนคุณ มีค่าความเที่ยง 0.91 ฉบับที่ 2 ด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่ มีค่าความเที่ยง 0.81 ฉบับที่ 3 การใช้สิ่งของทรัพย์สินอย่างประหยัดและคุ้มค่า มีค่าความเที่ยง 0.91 ฉบับที่ 4 ด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบด้วยความมุ่งมั่น รอบคอบและถูกต้อง มีค่าความเที่ยง 0.88 ความตรงของเครื่องมือ พิจารณาความตรงตามเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาดัชนีความสอดคล้องมีค่าตั้งแต่ 0.57 ถึง 1.00 ความตรงเชิงสภาพโดยวิธีหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบแต่ละฉบับกับค่าเฉลี่ยที่ครูประเมินจากแบบประเมินด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความตรงเชิงโครงสร้างโดยตรวจสอบความสอดคล้องเป็นรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ซึ่งคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมในแต่ละฉบับมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบทั้ง 4 ฉบับมีคะแนนที่ปกติดังนี้ ฉบับที่ 1 มีคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T 22 ถึง T 75 ฉบับที่ 2 มีคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T 15 ถึง T 71 ฉบับที่ 3 มีคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T 18 ถึง T 72 ฉบับที่ 4 มีคะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T 23 ถึง T 70 ตามลำดับ

นุชศรา ถิตย์ประเสริฐ (2546: 79-89) สร้างแบบทดสอบวัดเจตคติความมีวินัย ในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5 ฉบับ ฉบับที่ 1 วัดความรับผิดชอบ วัดความอดทน ฉบับที่ 2 วัดความเชื่อมั่นในตนเอง วัดความเชื่อมั่นภายใน ฉบับที่ 3 วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ วัดลักษณะมุ่งอนาคต วัดเจตคติต่อพฤติกรรมความมีวินัย ฉบับที่ 4 วัดการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน วัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย วัดการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยละเลย วัดความสัมพันธ์ในครอบครัว วัดฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ฉบับที่ 5 วัดความมีวินัยในตนเอง ผลการวิจัยทำให้ทราบว่าความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่ออำนาจภายในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการเลี้ยงดู ทั้ง 3 แบบ เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($R = .748$)

จริญญา เกลาประโคน (2546: 229-232) ได้พัฒนาเครื่องมือประเมินพฤติกรรมรับผิดชอบและเหตุผลเชิงจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยแบบสังเกตพฤติกรรมรับผิดชอบ สำหรับสังเกตพฤติกรรมรับผิดชอบที่นักเรียนแสดงออก 19 องค์ประกอบ

จำนวน 143 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อชุมชน/สังคม ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ เครื่องมือได้รับการตรวจสอบคุณภาพและความเชื่อถือได้ และความถูกต้องของข้อมูล โดยมีความตรงเชิงโครงสร้างจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และมีความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบสามเส้าด้านบุคคล พิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลจากนักเรียน ครู และผู้วิจัย และตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล จากการสังเกต และการรายงานตนเอง และแบบสัมภาษณ์เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม จำนวน 19 ข้อ เครื่องมือได้รับการตรวจสอบคุณภาพและความเชื่อถือได้และความถูกต้องของข้อมูล โดยมีความตรงเชิงโครงสร้างจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และความเที่ยงของการตรวจให้คะแนนระดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยอีก 1 คน

บุญญา ชมศิริ (2547: 82-88) สร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนในอำเภอโพธารอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 645 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำนวน 10 ฉบับ มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติ จำนวนฉบับละ 20 ข้อ ทำการทดลอง 3 ครั้ง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการทดสอบค่าที เพื่อหาค่าความเที่ยงโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้วิธีเทคนิคกลุ่มรู้จัก และสร้างเกณฑ์ปกติในรูปคะแนนที่ปกติ ผลการวิจัยพบว่า (1) แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนกโดยมีค่าที่ตั้งแต่ 1.756 ถึง 12.106 ความเที่ยงของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ฉบับที่ 1 ถึง 10 มีค่า 0.70, 0.83, 0.88, 0.89, 0.88, 0.74, 0.89, 0.89, 0.89 และ 0.83 ตามลำดับ และมีความตรงเชิงโครงสร้างจากการทดสอบโดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก และวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที มีความตรงเชิงโครงสร้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ฉบับที่ 1 ถึง 10 มีพิสัย ดังนี้ T26-T72, T26-T73, T20-T73, T28-T72, T27-T74, T22-T75, T30-T73, T27-T74, T27-T74 และ T28-T75 ตามลำดับ

เทวินทร์ พิสง (2547: 76-80) ได้พัฒนาแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 ฉบับ วัดคุณลักษณะ 6 ด้าน ๆ ละ 10 ข้อ ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และด้านความประหยัด การตรวจสอบคุณภาพแบบวัดพบว่า แบบวัดมีความตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ

พิจารณาที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.57 ถึง 1.00 และมีความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งตรวจสอบโดยเทคนิคกลุ่มร้อยละ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แบบวัดมีความเที่ยงรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94 โดยมีความเที่ยงรายด้าน ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัย เท่ากับ 0.94 ด้านความรับผิดชอบ เท่ากับ 0.84 ด้านความเสียสละ เท่ากับ 0.87 ด้านความซื่อสัตย์ เท่ากับ 0.96 ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เท่ากับ 0.94 ด้านความประหยัด เท่ากับ 0.92 แบบวัดมีอำนาจจำแนกทุกข้อ ซึ่งตรวจสอบโดยใช้เทคนิค 25% ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

แวมณี บุตรเรืองศักดิ์ (2549: 53-60) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุราษฎร์ธานี วัดคุณลักษณะ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ด้านความประหยัด ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน โดยครู จำนวน 40 ข้อ แบบประเมินตนเองของนักเรียน จำนวน 40 ข้อ และแบบประเมินนักเรียนโดยผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ นำหาคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน โดยครู ร้อยละ 80 แบบประเมินตนเองของนักเรียน ร้อยละ 10 แบบประเมินนักเรียน โดยผู้ปกครอง ร้อยละ 10 พบว่าแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนโดยครู มีความตรงเชิงเนื้อหาโดยค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83 แบบประเมินตนเองของนักเรียน มีความตรงเชิงเนื้อหาโดยค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.94 แบบประเมินนักเรียนโดยผู้ปกครอง มีความตรงเชิงเนื้อหาโดยค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เบอร์นรอยเตอร์ (Burnreuter, 1933 อ้างถึงในเชดสคัลด์ โฆวาสินธุ์ 2520: 93-95) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความเป็นตัวของตัวเองขึ้นในปี ค.ศ. 1933 ชื่อ Burnreuter'S Self-Sufficiency Test โดยใช้ชื่อครั้งแรกว่า Personal Preference Blank ประกอบด้วยข้อคำถาม 60 ข้อ มีคำตอบให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ “ใช่” “ไม่ใช่” หรือ “?” (ไม่สามารถตัดสินใจได้) หากค่าความเที่ยง 2 วิธี คือ แบ่งครึ่งแบบทดสอบและวิธีสอบซ้ำ ได้ค่าความเที่ยง .84 ทั้ง 2 วิธี หากค่าความตรงโดยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบกับคะแนนที่ได้จากการประเมินทั้งประเมินด้วยตนเองและประเมินจากผู้ใกล้ชิด ซึ่งค่าสหสัมพันธ์เป็น .06 และ .54 ตามลำดับ

เจนเดอร์สัน และเฟลด์ท์ (Genderson And Feldt, 1960: 115-121) ได้ร่วมกันทำการศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 552 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบทดสอบของคาลิฟอร์เนีย พบว่า กลุ่มที่ทำแบบทดสอบตัวหนังสือ

ได้ดีจะสามารถทำแบบทดสอบที่เป็นคำศัพท์และภาษาได้ดี ส่วนกลุ่มที่ทำแบบทดสอบรูปภาพได้ดี จะสามารถทำแบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ได้ดี

แคมเบล (Campbell, 1961: 899-913) ได้ศึกษาตัวประกอบที่เป็นตัวกำหนด ความยากของข้อสอบจัดประเภทที่เป็นรูปภาพ จำนวน 8 ฉบับ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระหว่าง 11-12.5 ปี จำนวน 639 คน พบว่า องค์ประกอบภายในที่สำคัญที่สุดต่อความยากของ ข้อสอบจัดประเภทที่เป็นรูปภาพ ได้แก่คุณสมบัติดังต่อไปนี้ เรียงจากง่ายไปยาก คือ รูปทรง ความลึก การแรเงา ตำแหน่ง และขนาด ถ้ารูปภาพมีคุณสมบัติต่างกันหลายด้านจะทำให้ความยาก ของข้อสอบเพิ่มขึ้นด้วย

เรสต์ และคนอื่น ๆ (Rest and other, 1976 อ้างถึงในอัครอนงค์ ปราโมช 2525: 42, 87) ได้พัฒนารูปแบบของแบบทดสอบวัดทางด้านคุณธรรมจริยธรรมขึ้น โดยสร้าง แบบทดสอบวัดการเลือกเหตุผลในการตัดสินใจจริยธรรม (Moral Judgment) ซึ่งปรับปรุงจาก สถานการณ์และคำถามปลายเปิดของโคลเบอร์ก ให้มีลักษณะเป็นปรนัยและสะดวกในการใช้ มากขึ้น เรียกชื่อแบบทดสอบว่า The Defining Issues Test (D.I.T.) โครงสร้างของแบบทดสอบ ประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ 6 เรื่อง แต่ละเรื่องจะถามถึงการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ตอบที่มีต่อ ปัญหานั้น ๆ แบบทดสอบแต่ละเรื่องมีคำตอบ 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการประเมินค่าความสำคัญ (Rating) มีคำถาม 12 ข้อย่อย

ตอนที่ 2 เป็นการจัดอันดับความสำคัญ (Ranking) โดยการพิจารณา ข้อคำถาม ทั้ง 12 ข้อ จากตอนที่ 1 อีกครั้ง แล้วเลือกอันดับข้อที่สำคัญที่สุด 4 ข้อ โดยคำตอบ ตอนที่ 1 และ 2 จะมีความสัมพันธ์กัน แบบทดสอบ D.I.T. นี้ วณี ออมทรัพย์ และคนอื่น ๆ ได้นำมาดัดแปลงเป็นภาษาไทยโดยอาศัยเรื่องเดิม หากค่าความเที่ยงของแบบทดสอบได้ 0.65 ค่าความตรงเท่ากับ 0.768

เคอร์บี้ และเรดฟอร์ด (Kirby and Radford, 1976: 123-124) เป็นผู้เริ่มต้นศึกษาค่านิยม แบบวัดค่านิยมที่รู้จักกันทั่วไปคือ "Study of Value" ซึ่งเป็นแบบทดสอบเขียนตอบชนิด 2 ตัวเลือก ในตอนที่ 1 และ 4 ตัวเลือก ในตอนที่ 2 วัดค่านิยม 6 ด้าน ตามแนวคิดของ สแปรงเกอร์ คะแนนดิบรวมของแต่ละด้านนำเสนอเป็นแผนภาพ (Profile) สำหรับค่านิยม ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งการศึกษาค่านิยมมีจุดประสงค์เพื่อที่จะวัดความเกี่ยวข้องของลักษณะเด่นของ พื้นฐานความสนใจหรือการแสดงออกทางบุคลิกภาพของคนทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีเหตุผล ด้านเศรษฐกิจ ด้านความสวยงามหรือสุนทรีย์ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านศาสนา ความเที่ยงของแบบทดสอบหาโดยวิธีสอบซ้ำได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.77 ถึง 0.93

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การสร้างและพัฒนาแบบวัดและประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบนั้น มีการศึกษาการพัฒนาแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัยและความรับผิดชอบ และด้านอื่น ๆ โดยใช้เครื่องมือ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบวัดเจตคติ แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ ส่วนตัวบ่งชี้ที่วัดความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่น ความอดทน ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความขยัน ความกระตือรือร้น เป็นต้น เครื่องมือการสังเกต จะเป็นแบบ “ปฏิบัติ” “ไม่ปฏิบัติ” เครื่องมือวัดรายงานตนเอง จะเป็นแบบ “ใช่” “ไม่ใช่” แบบให้เลือกตอบ ผู้วิจัยเห็นว่าเครื่องมือวัดแบบสังเกต และเครื่องมือวัดรายงานตนเอง ควรมีการพัฒนาเกณฑ์ระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ เป็น 4 ระดับ เพื่อตอบสนองการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ มีตัวบ่งชี้ที่ควรเพิ่มจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ความตั้งใจ ความเป็นผู้นำ และความเคารพในสิทธิของผู้อื่น การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเป็นรายชื่อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนกด้วยการทดสอบค่าที่ การตรวจสอบคุณภาพทั้งฉบับ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง และความตรงตามสภาพ การตรวจสอบความเที่ยง ใช้การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ซึ่งพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ กล่าวได้ว่า หากมีการสร้างแบบประเมินความมีวินัย และความรับผิดชอบต่อที่มีคุณภาพและนำไปใช้แล้ว จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่วงการศึกษาก็ทั้งยังเป็นข้อมูลสำหรับครูและผู้ปกครองในการปรับปรุงแก้ไข หรือปลูกฝังเสริมสร้างให้นักเรียนมีวินัยและความรับผิดชอบ อันจะเป็นประโยชน์แก่สังคมต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
ของนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่
การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในปีการศึกษา 2550 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ได้มา
โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา
เขต 4 ในปีการศึกษา 2550 กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบ
แบ่งชั้นตามสัดส่วน โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ แบบสังเกตความมีวินัยและ
ความรับผิดชอบ แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง
โดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group Technique) คือ กลุ่มที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบ
สูงและกลุ่มที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบต่ำ กลุ่มละ 100 คน รวมใช้กลุ่มตัวอย่าง 200 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยง แบบสังเกตความมีวินัยและ
ความรับผิดชอบ โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลการสังเกตของผู้สังเกต
2 คน แบ่งเป็นโรงเรียนละ 2 คน จำนวน 5 โรงเรียน ได้ 10 คน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
100 คน

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยง แบบวัดความมีวินัยและความ
รับผิดชอบ จากการประเมินตนเองของนักเรียน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient)
ของครอนบาค จำนวน 100 คน

สำหรับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ใช้วิธีการ
ให้ผู้เชี่ยวชาญ 9 คน พิจารณาตรวจสอบและให้ความเห็น

ตารางที่ 3.1 แสดงรายชื่อโรงเรียน จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	จำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง		
	หาค่าความตรง เชิงโครงสร้าง	หาค่าความเที่ยง ของผู้สังเกต 2 คน	หาค่าความเที่ยง แบบประเมิน ตนเอง
1. บ้านปากช่อง(ครูสามัคคี 1)	100	20	20
2. เดิมแสงไขปากช่องวิทยา	60	20	20
3. บ้านปางแก(สภาพระมานุกูล)		20	20
4. บ้านนา(ประสิทธิ์วิทยาคาร)	40	20	20
5. วัดฉวีราลงกรณ์วราราม		20	20
รวม	200	100	100

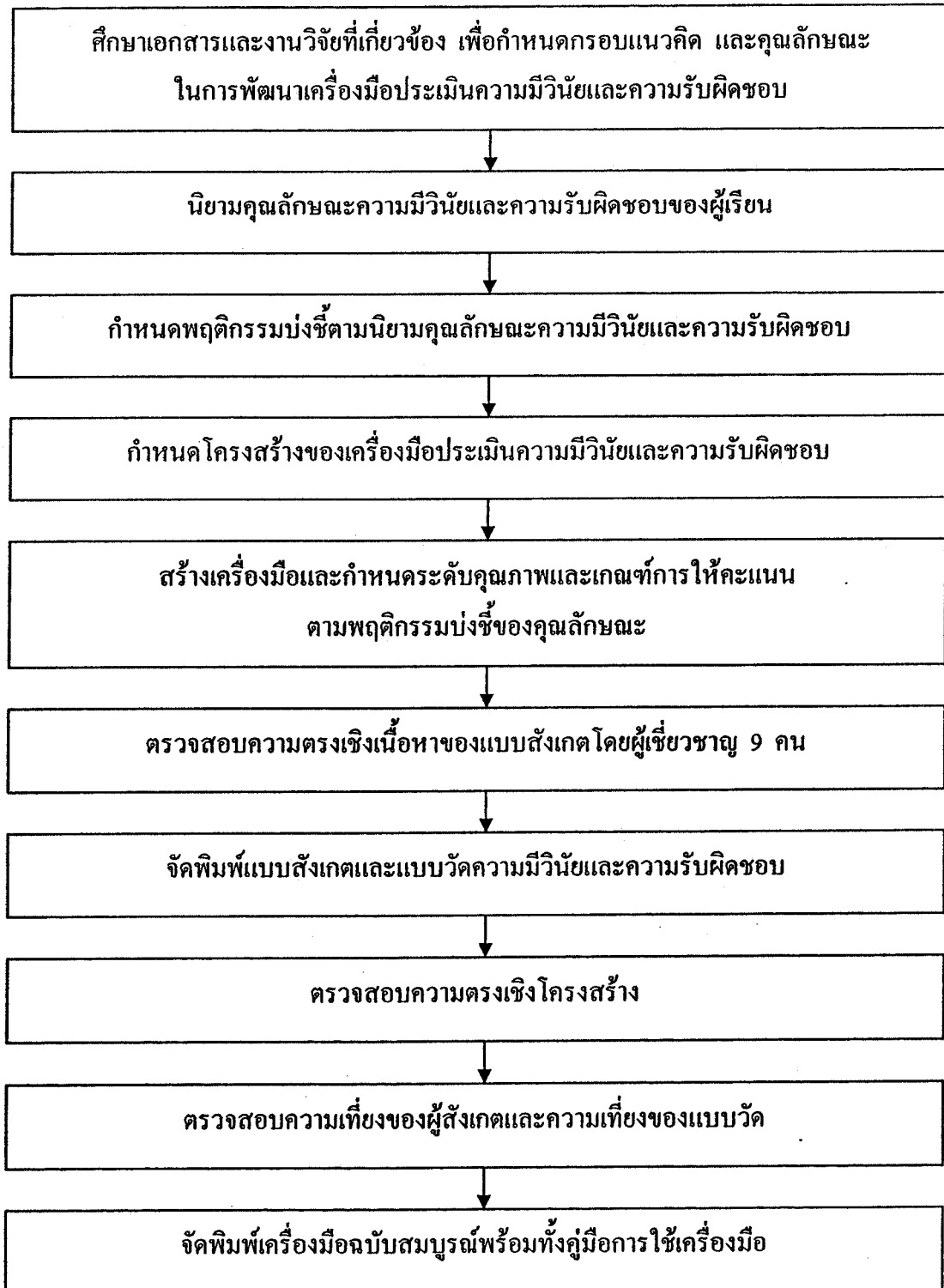
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นในการวิจัย คือ เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ มี 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน เกี่ยวกับความตั้งใจ ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความอดทน ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อเพื่อน และความรับผิดชอบต่อโรงเรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ

ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน เกี่ยวกับความตั้งใจ ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความอดทน ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อเพื่อน และความรับผิดชอบต่อโรงเรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ

2.1 การพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ มีขั้นตอน
ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

การพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ มีรายละเอียด
แต่ละขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกัน
คุณภาพภายนอก ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
พร้อมทั้งแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและ
ความรับผิดชอบ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด ประเด็นบ่งชี้ คุณลักษณะความ
มีวินัยและความรับผิดชอบ ที่ต้องการประเมิน

2.1.2 นิยามคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบ ของผู้เรียนให้สอดคล้อง
กับคุณลักษณะด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ ที่ต้องการประเมินตามมาตรฐานด้านคุณภาพ
ผู้เรียน

2.1.3 กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ตามนิยามคุณลักษณะความมีวินัย และความ
รับผิดชอบ ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับนิยามคุณลักษณะด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ

2.1.4 กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
เพื่อขอความคิดเห็นจากคณะกรรมการประกันคุณภาพของ โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เขตพื้นที่
การศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 3 คน และศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา
เขต 4 จำนวน 2 คน และปรับแก้ตามคำแนะนำของคณะกรรมการประกันคุณภาพและ
ศึกษานิเทศก์ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.5 สร้างเครื่องมือและกำหนดระดับคุณภาพและเกณฑ์การให้คะแนน
ตามพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบ

2.1.6 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 9 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามตัวบ่งชี้ พฤติกรรมบ่งชี้ รายการประเมิน
ระดับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเกณฑ์การให้คะแนน

2.1.7 จัดพิมพ์แบบสังเกตและแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ
ของนักเรียน

2.1.8 ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group
Technique) คือ กลุ่มที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบสูงและกลุ่มที่มีความมีวินัยและความ
รับผิดชอบต่ำ กลุ่มละ 100 คน รวมใช้กลุ่มตัวอย่าง 200 คน

2.1.9 ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ จำแนกตามประเภทของเครื่องมือวัดดังนี้

1) ตรวจสอบความเที่ยงของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ จากการสังเกตนักเรียนจำนวน 100 คน โดยครู 2 คน แล้วนำผลการสังเกตที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

2) ตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยให้นักเรียน 100 คน ประเมินตนเอง แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค

2.1.10 จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 1) วัตถุประสงค์ของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
- 2) ลักษณะของเครื่องมือ
- 3) โครงสร้างของเครื่องมือ
- 4) คุณภาพของเครื่องมือ
- 5) วิธีการนำเครื่องมือไปใช้
- 6) เกณฑ์การให้คะแนน
- 7) การแปลความหมายคะแนน

ตัวอย่าง เครื่องมือประเมินความมีวินัย และความรับผิดชอบ ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัย และความรับผิดชอบ

แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้สังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน โดยครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีบรรยากาศการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยครูประจำชั้นและครูผู้สอนเป็นผู้สังเกตและพิจารณาให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์ตามคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ความมีวินัย	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
1. ความตั้งใจ				
1.1 เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียน.....
1.2 จดบันทึกงานเรียบร้อย.....
1.3 แสดงความคิดเห็นเมื่อมีโอกาส.....

เกณฑ์ระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้จากการสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. ความตั้งใจ 1.1 เตรียม อุปกรณ์การเรียน ให้พร้อมก่อน เรียน	เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน ทุกครั้ง	เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน บ่อยๆ	เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน เป็นบางครั้ง	ไม่เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน ทุกครั้ง
1.2 จดบันทึก งานเรียบร้อย	จดบันทึกงาน เรียบร้อยทุกครั้ง	จดบันทึกงาน เรียบร้อยบ่อยๆ	จดบันทึกงาน เรียบร้อยเป็น บางครั้ง	จดบันทึกงานไม่ เรียบร้อยทุกครั้ง

ตัวอย่าง เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและ
ความรับผิดชอบ เป็นแบบที่นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง

ความมีวินัย	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
1. ความตั้งใจ				
1.1 เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียน.....
1.2 จดบันทึกงานเรียบร้อย.....
1.3 แสดงความคิดเห็นเมื่อมีโอกาส.....

เกณฑ์ระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้จากการประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ดีมาก	ให้ 4 คะแนน
ดี	ให้ 3 คะแนน
พอใช้	ให้ 2 คะแนน
ปรับปรุง	ให้ 1 คะแนน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองดังนี้

3.1 กำหนดวันเวลาที่ทำการทดลองใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

3.2 ขออนุญาตทำการวิจัยจากหน่วยงาน โดยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

3.3 เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ข้อความตัวบ่งชี้ บันทึกความคิดเห็นและแบบประเมินความตรงตามเนื้อหาพร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ จากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช และเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ

3.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการระหว่างวันที่ 16 พฤศจิกายน 2550 ถึงวันที่ 15 มกราคม 2551 โดยมีกรดำเนินการดังนี้

3.4.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย แจ้งให้ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 จัดเตรียมอุปกรณ์ในการทดลองใช้เครื่องมือประเมินแต่ละครั้ง

3.4.3 วางแผนดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือประเมิน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง คือ แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยครูประจำชั้นและครูผู้สอน เป็นผู้สังเกตพร้อมกัน ส่วนแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ ให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง

3.4.4 ชี้แจงให้ครูผู้สอน ครูประจำชั้นและนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับทราบวัตถุประสงค์ของการสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ และการทำแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ

3.4.5 ชี้แจงการใช้คู่มือการใช้เครื่องมือวัดให้แก่ครูผู้ร่วมสังเกต ให้เข้าใจเกณฑ์การให้คะแนน และวิธีการบันทึกผลการสังเกต

3.4.6 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ เพื่อหาคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง โดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group Technique) คือกลุ่มที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบสูงและกลุ่มที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบต่ำ กลุ่มละ 100 คน รวมใช้กลุ่มตัวอย่าง 200 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ผลการสังเกตของผู้สังเกต 2 คน แบ่งเป็นโรงเรียนละ 2 คน จำนวน 5 โรงเรียน ได้ 10 คน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 100 คน

3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยการประเมินตนเองของนักเรียน จำนวน 100 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยวิธีการกำหนดหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ใช้สูตรดังนี้ (วรณดี แสงประทีปทอง 2545: 230)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ คือ คะแนนความคิดเห็นรวมของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4.2 การหาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง ของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยใช้วิธีการเทียบกับกลุ่มรู้จัก ใช้สูตรดังนี้ (วรณดี แสงประทีปทอง 2545: 232)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

- เมื่อ \bar{X}_H คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มีลักษณะที่ต้องการวัด
 \bar{X}_L คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ไม่มีลักษณะที่ต้องการวัด
 S_H^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มที่มีลักษณะที่ต้องการวัด
 S_L^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มที่ไม่มีลักษณะที่ต้องการวัด
 n_1 คือ จำนวนคนในกลุ่มที่มีลักษณะที่ต้องการวัด
 n_2 คือ จำนวนคนในกลุ่มที่ไม่มีลักษณะที่ต้องการวัด

4.3 การหาค่าความเที่ยงของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ
 ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างผู้สังเกต 2 คน ใช้สูตรดังนี้
 (วรรณดี แสงประทีปทอง 2545: 234)

$$r_{xy} = \frac{N\Sigma XY - \Sigma X \Sigma Y}{\sqrt{[N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2][N\Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

- เมื่อ r_{xy} คือ ค่าความเที่ยง
 X คือ คะแนนของผู้สังเกตคนที่ 1
 Y คือ คะแนนของผู้สังเกตคนที่ 2
 N คือ จำนวนนักเรียน

4.4 การหาค่าความเที่ยงของแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ ใช้สูตร
 สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (วรรณดี แสงประทีปทอง
 2545 : 239 - 240)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\Sigma S_i^2}{S_x^2} \right]$$

- เมื่อ α คือ ค่าความเที่ยง
 k คือ จำนวนข้อของแบบวัด
 ΣS_i^2 คือ ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
 S_x^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

5. เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน

เมื่อตรวจให้คะแนนสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ และการตอบแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบแล้ว ผู้ประเมินนำคะแนนที่ได้มาแปลความหมายตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

5.1 เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยการคิดคะแนนเป็นร้อยละดังนี้

ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป*	มีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับดีมาก
ตั้งแต่ร้อยละ 75 - 89*	มีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับดี
ตั้งแต่ร้อยละ 50 - 74*	มีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับพอใช้
น้อยกว่าร้อยละ 50*	มีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับปรับปรุง

(* ใช้เกณฑ์การแปลผลตามเกณฑ์ระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา)

5.2 เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยการคิดคะแนนเป็นร้อยละดังนี้

ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป*	มีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับดีมาก
ตั้งแต่ร้อยละ 75 - 89*	มีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับดี
ตั้งแต่ร้อยละ 50 - 74*	มีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับพอใช้
น้อยกว่าร้อยละ 50*	มีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับปรับปรุง

(* ใช้เกณฑ์การแปลผลตามเกณฑ์ระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา)

5.3 ขั้นตอนในการแปลความหมายของระดับคุณภาพ รายละเอียดคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบในภาคผนวก ฉ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ และเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยมีเครื่องมือประเมินที่พัฒนาขึ้น 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

การพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ทั้ง 2 ฉบับ มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายนอก ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด ประเด็นบ่งชี้ คุณลักษณะ ความมีวินัยและความ รับผิดชอบ ที่ต้องการประเมิน

2. นิยามคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบ ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับ คุณลักษณะด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ ที่ต้องการประเมินตามมาตรฐานด้านคุณภาพ ผู้เรียน ดังนี้

2.1 ความมีวินัย หมายถึง การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติถูกต้องตามจรรยาบรรณ ตามกฎ กติกา ข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรมอันดีงามที่ได้ กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติของคนในสังคม เพื่อให้เกิดความสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของสังคม โดยมีคุณลักษณะความมีวินัยดังนี้

- 2.1.1 ความตั้งใจ
- 2.1.2 ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา
- 2.1.3 ความซื่อสัตย์
- 2.1.4 ความตรงต่อเวลา
- 2.1.5 ความอดทน
- 2.1.6 ความเป็นผู้นำ
- 2.1.7 ความเชื่อมั่นในตนเอง

2.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด เพื่อให้งานบรรลุสำเร็จ การเอาใจใส่ต่อการเรียนและการทำงานโดยไม่ละเลยทอดทิ้งหลักเล็ง มุ่งมั่นทำงาน ที่ได้รับมอบหมายและติดตามผลงานที่ได้กระทำลงไปเพื่อแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จ ที่ดีขึ้น ขอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านดีและไม่ดี โดยมีคุณลักษณะความรับผิดชอบ ดังนี้

- 2.2.1 ความรับผิดชอบต่อตนเอง
- 2.2.2 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน
- 2.2.3 ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

3. กำหนดตัวบ่งชี้ตามคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับนิยามคุณลักษณะด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ ดังนี้

ความมีวินัยและความรับผิดชอบ หมายถึง ความมีวินัยของนักเรียนเกี่ยวกับ ความตั้งใจ ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความอดทน ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีต่อตนเอง ต่อเพื่อนและต่อโรงเรียน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงนิยามตามคุณลักษณะความมีวินัย และความรับผิดชอบ

คุณลักษณะ	นิยาม
1. ความตั้งใจ	หมายถึง การกระตือรือร้นมีการเตรียมความพร้อม มีการบันทึกงานเรียบร้อย แสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้งานที่ดีที่สุด มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คุณลักษณะ	นิยาม
2. ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา	หมายถึง การปฏิบัติต่อตนเอง ต่อเพื่อนและต่อโรงเรียน โดยเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา อย่างเคร่งครัดเพื่อความสุขสงบในสังคม
3. ความซื่อสัตย์	หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสม และซื่อตรงทั้งกาย วาจา ใจ ไม่คิดคด ไม่หลอกลวง ทำตามคำมั่นสัญญา มีการยับยั้งชั่งใจ ไม่อยากได้ในสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
6. ความเป็นผู้นำ	หมายถึง ลักษณะบุคคลที่แสดงถึงความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ ติดต่อประสานงานให้โอกาสผู้อื่นแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหาจนประสบผลสำเร็จ
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง	หมายถึง ความมั่นใจหรือความกล้าของบุคคล ที่จะทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้ มีความรอบคอบ มีแผนงาน มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น มีจิตใจมั่นคง มีเหตุผล
8. ความรับผิดชอบต่อตนเอง	หมายถึง การระวังรักษาสุขภาพอนามัย ดูแลความปลอดภัย รู้จักหน้าที่ ขอมรับการกระทำ ปฏิบัติงาน ด้วยความเต็มใจและเอาใจใส่ รู้จักประมาณค่าใช้จ่ายและมีความประหยัด
9. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	หมายถึง การให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวม ชักจูงเพื่อนให้กระทำในสิ่งดี ไม่รังแก ไม่เอาเปรียบ ให้อภัย ให้กำลังใจ และแสดงกิริยา วาจาที่สุภาพต่อเพื่อน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คุณลักษณะ	นิยาม
10. ความรับผิดชอบ ต่อโรงเรียน	หมายถึง การเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด รักษาสมบัติ ผลประโยชน์ส่วนรวม รักษาความสะอาด รักษาทรัพย์สิน รักษาชื่อเสียง และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามความสามารถ

4. กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ เพื่อขอความคิดเห็นจากคณะกรรมการประกันคุณภาพของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 3 คน และศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 2 คน ซึ่งมีผลการพิจารณาแสดงความคิดเห็นดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน โดยให้ผู้สังเกตอ่านพฤติกรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน แล้วพิจารณาว่านักเรียนปฏิบัติเป็นประจำได้ในระดับใด โดยใช้เกณฑ์ตามคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 42 ข้อ เกี่ยวกับความมีวินัย 7 ด้าน ความรับผิดชอบ 3 ด้าน มีโครงสร้างดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 โครงสร้างของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ

คุณลักษณะ	จำนวนข้อที่ พัฒนาแบบ สังเกต	จำนวนข้อที่ ต้องการ ใช้จริง	เกณฑ์การให้คะแนน
ตอนที่ 1 ความมีวินัย			เกณฑ์การให้คะแนน
1. มีความตั้งใจ	5	3	ดีมาก ให้ 4 คะแนน
2. มีความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา	5	3	ดี ให้ 3 คะแนน
3. มีความซื่อสัตย์	5	3	พอใช้ ให้ 2 คะแนน
4. มีความตรงต่อเวลา	5	3	ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน
5. มีความอดทน	5	3	
6. มีความเป็นผู้นำ	5	3	
7. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	5	3	
ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ			เกณฑ์การให้คะแนน
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง	12	7	ดีมาก ให้ 4 คะแนน
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	12	7	ดี ให้ 3 คะแนน
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน	12	7	พอใช้ ให้ 2 คะแนน
			ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน
รวม	71	42	

ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน โดยให้นักเรียนอ่านพฤติกรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบ ที่เกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน แล้วพิจารณาว่านักเรียนปฏิบัติเป็นประจำได้ในระดับใด โดยใช้เกณฑ์ตามคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 42 ข้อ เกี่ยวกับความมีวินัย 7 ด้าน ความรับผิดชอบ 3 ด้าน โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง มีโครงสร้างดังรายละเอียดในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 โครงสร้างแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ

คุณลักษณะ	จำนวนข้อที่ พัฒนาแบบ สังเกต	จำนวนข้อที่ ต้องการ ใช้จริง	เกณฑ์การให้คะแนน
ตอนที่ 1 ความมีวินัย			เกณฑ์การให้คะแนน
1. มีความตั้งใจ	5	3	ดีมาก ให้ 4 คะแนน
2. มีความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา	5	3	ดี ให้ 3 คะแนน
3. มีความซื่อสัตย์	5	3	พอใช้ ให้ 2 คะแนน
4. มีความตรงต่อเวลา	5	3	ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน
5. มีความอดทน	5	3	
6. ความเป็นผู้นำ	5	3	
7. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	5	3	
ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ			เกณฑ์การให้คะแนน
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง	12	7	ดีมาก ให้ 4 คะแนน
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	12	7	ดี ให้ 3 คะแนน
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน	12	7	พอใช้ ให้ 2 คะแนน
			ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน
รวม	71	42	

การให้นำหนักคะแนนของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบจากคณะกรรมการประกันคุณภาพของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 3 คน และศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 2 คน มีผลการให้นำหนักคะแนนของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การให้น้ำหนักคะแนนของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

เครื่องมือประเมิน	น้ำหนัก(%)	รายละเอียด
ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัย และความรับผิดชอบ	80	เป็นแบบประเมินที่ครูประจำชั้นและครูผู้สอน เป็นผู้สังเกต ดีมาก ให้ 4 คะแนน ดี ให้ 3 คะแนน พอใช้ ให้ 2 คะแนน ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน
ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัย และความรับผิดชอบ	20	เป็นแบบประเมินที่นักเรียนเป็นผู้ตอบ ดีมาก ให้ 4 คะแนน ดี ให้ 3 คะแนน พอใช้ ให้ 2 คะแนน ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน
รวม	100	

จากตารางที่ 4.4 พบว่าเครื่องมือประเมิน ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความ
รับผิดชอบ ให้น้ำหนักคะแนน 80 % ของคะแนนที่ได้ ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความ
รับผิดชอบ ให้น้ำหนักคะแนน 20 % ของคะแนนที่ได้ รวมทั้ง 2 ฉบับ เป็น 100 % โดยกำหนด
สัดส่วนจำนวนพฤติกรรมที่ต้องการวัดและกำหนดน้ำหนักคะแนนเป็นร้อยละ ดังนี้

$$\text{น้ำหนักคะแนนของเครื่องมือ ฉบับที่ 1 : ฉบับที่ 2} = 80 : 20$$

5. กำหนดระดับคุณภาพและเกณฑ์การให้คะแนนตามพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะ
ความมีวินัยและความรับผิดชอบ ของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
ทั้ง 2 ฉบับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.5 และตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.5 ระดับคุณภาพและเกณฑ์การให้คะแนนตามพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะ
 ความมีวินัยและความรับผิดชอบ ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและ
 ความรับผิดชอบ
 ตอนที่ 1 ความมีวินัย

พฤติกรรมบ่งชี้ ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. ความตั้งใจ				
1.1 เตรียม อุปกรณ์การเรียน ให้พร้อมก่อน เรียน	เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน ทุกครั้ง	เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน บ่อย ๆ	เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน เป็นบางครั้ง	ไม่เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน ทุกครั้ง
1.2 จัดบันทึก งานเรียบร้อย	จัดบันทึกงาน เรียบร้อยทุกครั้ง	จัดบันทึกงาน เรียบร้อยบ่อย ๆ	จัดบันทึกงาน เรียบร้อยเป็น บางครั้ง	จัดบันทึกงาน ไม่เรียบร้อย ทุกครั้ง
1.3 แสดง ความคิดเห็นเมื่อ มีโอกาส	แสดงความ คิดเห็นเมื่อ มีโอกาสทุกครั้ง	แสดงความ คิดเห็นเมื่อ มีโอกาสบ่อย ๆ	แสดงความ คิดเห็นเมื่อ มีโอกาสเป็น บางครั้ง	ไม่แสดงความ คิดเห็นเมื่อ มีโอกาสเลย
1.4 เมื่อไม่ เข้าใจในบทเรียน สอบถามครู หรือเพื่อน	เมื่อไม่เข้าใจใน บทเรียน สอบถามครู หรือเพื่อนทุกครั้ง	เมื่อไม่เข้าใจใน บทเรียน สอบถามครู หรือเพื่อนบ่อย ๆ	เมื่อไม่เข้าใจใน บทเรียน สอบถามครู หรือเพื่อน เป็นบางครั้ง	เมื่อไม่เข้าใจใน บทเรียน ไม่สอบถามครู หรือเพื่อนเลย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1.5 มีความตั้งใจขณะครูสอน	มีความตั้งใจขณะครูสอนทุกครั้ง	ถูกตัดเดือนเรื่องความตั้งใจขณะครูสอนเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเดือนเรื่องความตั้งใจขณะครูสอนบ่อยๆ	ถูกตัดเดือนเรื่องความตั้งใจขณะครูสอนเป็นประจำ
2. ความเคารพต่อกฎระเบียบกฎเกณฑ์ กติกา				
2.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียนเสมอไม่เคยถูกตัดเดือน	ถูกตัดเดือนเรื่องแต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียนเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเดือนเรื่องแต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียนบ่อยๆ	ถูกตัดเดือนเรื่องแต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียนเป็นประจำ
2.2 เคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อน	เคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อนเสมอไม่เคยถูกตัดเดือน	ถูกตัดเดือนเรื่องเคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อนเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเดือนเรื่องเคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อนบ่อยๆ	ถูกตัดเดือนเรื่องเคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อนเป็นประจำ
2.3 ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ	ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆทุกครั้ง	ถูกตัดเดือนเรื่องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเดือนเรื่องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆบ่อยๆ	ถูกตัดเดือนเรื่องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆเป็นประจำ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
2.4 ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี	ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี ชื่นชมและช่วยอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทยเป็นประจำ	ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี ชื่นชมและช่วยอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทยบ่อยๆ	ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี ชื่นชมและช่วยอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทยเป็นบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี ขาดความชื่นชมและไม่อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทย
2.5 ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท	ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท มีความอดทนหนักแน่น	ถูกตักเตือนเรื่องการทะเลาะวิวาทเป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่องการทะเลาะวิวาทบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่องการทะเลาะวิวาทเป็นประจำ
3. ความซื่อสัตย์				
3.1 ไม่โกหก ไม่หลอกลวง	ไม่เคยโกหก ไม่เคยหลอกลวง บุคคลอื่นเลย	เคยโกหก เคยหลอกลวง บุคคลอื่นบ้าง	เคยโกหก เคยหลอกลวง บุคคลอื่นบ่อยๆ	เคยโกหก เคยหลอกลวง บุคคลอื่นเป็นประจำ
3.2 ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้	ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ทุกครั้ง	ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้บ่อยๆ	ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้เป็นบางครั้ง	ไม่ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3.3 รู้จักยับยั้ง ใจไม่ขโมยของ หรือเงินเมื่อมี โอกาส	ไม่เคยถูก ดักเตือนเรื่อง ขโมยของหรือ เงินบุคคลอื่น	ถูกดักเตือนเรื่อง ขโมยของหรือ เงินบุคคลอื่นบ้าง	ถูกดักเตือนเรื่อง ขโมยของหรือ เงินบุคคลอื่น บ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง ขโมยของหรือ เงินบุคคลอื่นเป็น ประจำ
3.4 การยับยั้ง ใจไม่เปิดดู สิ่งของ ที่ไม่ใช่ ของตน	ไม่เคยถูก ดักเตือนเรื่อง เปิดดูสิ่งของ ที่ไม่ใช่ของตน	ถูกดักเตือนเรื่อง เปิดดูสิ่งของ ที่ไม่ใช่ของตน บ้าง	ถูกดักเตือนเรื่อง เปิดดูสิ่งของ ที่ไม่ใช่ของตน บ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง เปิดดูสิ่งของ ที่ไม่ใช่ของตน เป็นประจำ
3.5 ซื่อสัตย์ต่อ หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย	ไม่เคยถูก ดักเตือนเรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อ หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายทั้งการ เรียน การทำงาน	ถูกดักเตือนเรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อ หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายทั้งการ เรียน การทำงาน บ้าง	ถูกดักเตือนเรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อ หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายทั้งการ เรียน การทำงาน บ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อ หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายทั้งการ เรียน การทำงาน เป็นประจำ
4. ความตรงต่อ เวลา				
4.1 มาโรงเรียน ก่อนเข้าแถว เคารพธงชาติ	มาโรงเรียนก่อน เข้าแถวเคารพธง ชาติเสมอและไม่ เคยถูกดักเตือน	ถูกดักเตือนเรื่อง มาโรงเรียนไม่ ทันเข้าแถวเคารพ ธงชาติเป็น บางครั้ง	ถูกดักเตือนเรื่อง มาโรงเรียนไม่ ทันเข้าแถวเคารพ ธงชาติบ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง มาโรงเรียนไม่ ทันเข้าแถวเคารพ ธงชาติเป็น ประจำ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
4.2 เข้าเรียน ตามเวลา	เข้าเรียนตามเวลา ทุกครั้ง	ถูกตัดเดือนเรื่อง เข้าเรียน ไม่ทันเวลาบ้าง	ถูกตัดเดือนเรื่อง เข้าเรียน ไม่ทันเวลาบ่อยๆ	ถูกตัดเดือนเรื่อง เข้าเรียน ไม่ทันเวลา เป็นประจำ
4.3 ทำงาน เสร็จตามเวลา	ทำงานเสร็จ ทันเวลาทุกครั้ง	ถูกตัดเดือนเรื่อง ทำงานเสร็จ ไม่ทันเวลาบ้าง	ถูกตัดเดือนเรื่อง ทำงานเสร็จ ไม่ทันเวลาบ่อยๆ	ถูกตัดเดือนเรื่อง ทำงานเสร็จ ไม่ทันเวลา เป็นประจำ
4.4 คืบหน้าของ งานที่มอบหมายหรือ เพื่อนตรงเวลา	คืบหน้าที่มอบหมายจาก ครูหรือเพื่อนตรง เวลาทุกครั้ง	ถูกตัดเดือนเรื่อง คืบหน้าที่มอบหมายจาก ครูหรือเพื่อน ไม่ตรงเวลาบ้าง	ถูกตัดเดือนเรื่อง คืบหน้าที่มอบหมายจาก ครูหรือเพื่อน ไม่ตรงเวลาบ่อยๆ	ถูกตัดเดือนเรื่อง คืบหน้าที่มอบหมายจาก ครูหรือเพื่อน ไม่ตรงเวลา เป็นประจำ
4.5 ปฏิบัติตาม ตามตารางการ ปฏิบัติงานที่ได้ วางแผนไว้	ปฏิบัติตามตาม ตารางการ ปฏิบัติงาน ที่ได้วางแผนไว้ ได้ทุกครั้ง	ปฏิบัติตามตาม ตารางการ ปฏิบัติงาน ที่ได้วางแผนไว้ ได้บ่อยๆ	ปฏิบัติตามตาม ตารางการ ปฏิบัติงาน ที่ได้วางแผนไว้ ได้เป็นบางครั้ง	ปฏิบัติตามตาม ตารางการ ปฏิบัติงาน ไม่ได้เลย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้ ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
5. ความอดทน				
5.1 ความอดทน ในการเรียน	มีความอดทนใน การเรียน ทุกครั้ง แม้จะเป็นวิชา ที่ยาก มีอุปสรรค	ถูกตัดเดือนเรื่อง ความอดทน ในการเรียนบ้าง	ถูกตัดเดือนเรื่อง ความอดทน ในการเรียน บ่อย ๆ	ถูกตัดเดือนเรื่อง ความอดทน ในการเรียน เป็นประจำ
5.2 ความ อดทนในการ ทำงาน	มีความอดทน ในการทำงาน ทุกครั้ง	ถูกตัดเดือนเรื่อง ความอดทน ในการทำงานบ้าง	ถูกตัดเดือนเรื่อง ความอดทน ในการทำงาน บ่อย ๆ	ถูกตัดเดือนเรื่อง ความอดทน ในการทำงาน เป็นประจำ
5.3 ควบคุม อารมณ์ได้ดี เมื่อรับฟังคำ วิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่น	ควบคุมอารมณ์ ได้ดี เมื่อรับฟังคำ วิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่นด้วย ความสงบ ทุก ครั้ง	ถูกตัดเดือนเรื่อง การควบคุม อารมณ์และการ รับฟังคำ วิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่นด้วย ความสงบ บ้าง	ถูกตัดเดือนเรื่อง การควบคุม อารมณ์และการ รับฟังคำ วิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่นด้วย ความสงบ บ่อยๆ	ถูกตัดเดือนเรื่อง การควบคุม อารมณ์และการ รับฟังคำ วิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่นด้วย ความสงบ เป็นประจำ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้ ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
5.4 พยายาม ต่อสู้อุปสรรค จนประสบ ความสำเร็จ	ใช้ความพยายาม ต่อสู้อุปสรรค ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การ เล่นกีฬา สามารถ ลุล่วงไปด้วยดี และประสบ ผลสำเร็จทุกครั้ง	ใช้ความพยายาม ต่อสู้อุปสรรค ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การ เล่นกีฬา สามารถ ลุล่วงไปด้วยดี และประสบ ผลสำเร็จบ่อยๆ	ใช้ความพยายาม ต่อสู้อุปสรรค ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การ เล่นกีฬา สามารถ ลุล่วงไปด้วยดี และประสบ ผลสำเร็จบ้าง	ไม่มีความ พยายามต่อสู้ อุปสรรค ทั้งด้าน การเรียน การ ทำงาน การเล่น กีฬา ให้ประสบ ผลสำเร็จ
5.5 หนักแน่น ไม่หวั่นไหว	มีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหว ต่อ ภัยพิบัติทั้งปวง ทุกครั้ง	มีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหว ต่อ ภัยพิบัติทั้งปวง บ่อยๆ	มีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหว ต่อ ภัยพิบัติทั้งปวง บ้างบางครั้ง	ขาดความหนัก แน่นและ หวั่นไหว ต่อภัย พิบัติทั้งปวง เป็น ประจำ
6. ความเป็นผู้นำ				
6.1 ร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรม ของกลุ่ม	ร่วมคิดร่วมทำ กิจกรรมของกลุ่ม อย่างสม่ำเสมอ ไม่เคยถูก ตักเตือน	ถูกตักเตือนเรื่อง การร่วมคิดร่วม ทำกิจกรรมของ กลุ่มบ้างบางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง การร่วมคิดร่วม ทำกิจกรรมของ กลุ่มบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง การร่วมคิดร่วม ทำกิจกรรมของ กลุ่มเป็นประจำ
6.2 ประสาน งานเพื่อให้การ ทำงานเป็นไป อย่างราบรื่น	ประสาน งาน เพื่อให้การทำงาน เป็นไปอย่าง ราบรื่นทุกครั้ง	ประสาน งาน เพื่อให้การทำงาน เป็นไปอย่าง ราบรื่นบ่อยๆ	ประสาน งาน เพื่อให้การทำงาน เป็นไปอย่าง ราบรื่นบ้าง บางครั้ง	ขาดการประสาน งานเพื่อให้การ ทำงานเป็นไป อย่างราบรื่นเป็น ประจำ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
6.3 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุปความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติ	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุป ความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติทุกครั้ง	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุป ความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติบ่อยๆ	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุป ความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติบ้างบางครั้ง	ไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นเลย
6.4 ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา	ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา ประสบความสำเร็จทุกครั้ง	ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา ประสบความสำเร็จบ่อยๆ	ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา ประสบความสำเร็จบ้างบางครั้ง	ไม่ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหากับเพื่อนๆ หรือผู้ที่ต้องการคำแนะนำเลย
6.5 ชักชวนเพื่อนนักเรียนไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรือชุมนุม	ชักชวนเพื่อนนักเรียนไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรือชุมนุมเมื่อมีกิจกรรมทุกครั้ง	ชักชวนเพื่อนนักเรียนไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรือชุมนุมเมื่อมีกิจกรรมบ่อยๆ	ชักชวนเพื่อนนักเรียนไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรือชุมนุมเมื่อมีกิจกรรมบ้างบางครั้ง	ไม่เคยชักชวนเพื่อนนักเรียนไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรือชุมนุมเลย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
7. ความเชื่อมั่น ในตนเอง				
7.1 กล้าในการ คิด การพูด และ การกระทำ	กล้าในการคิด การพูด และการ กระทำที่ถูกต้องมี ประโยชน์ทุกครั้ง	กล้าในการคิด การพูด และการ กระทำที่ถูกต้องมี ประโยชน์บ่อยๆ	กล้าในการคิด การพูด และการ กระทำที่ถูกต้องมี ประโยชน์บ้าง บางครั้ง	ไม่แสดงความคิด ไม่พูด และไม่ กระทำ แม้จะเป็น สิ่งที่ถูกต้องเลย
7.2 มีความ รอบคอบ มีแผนงาน	มีความรอบคอบ มีแผนงาน ใน การปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน ทุก ครั้ง	มีความรอบคอบ มีแผนงาน ใน การปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน บ่อยๆ	มีความรอบคอบ มีแผนงาน ใน การปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน บ้าง บางครั้ง	ไม่มีความ รอบคอบ ไม่มีแผนงาน ในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เลย
7.3 มีความ เกรงใจและ เห็นใจผู้อื่น	มีความเกรงใจ และเห็นใจผู้อื่น เสมอไม่เคยถูก ตักเตือน	ถูกตักเตือนเรื่อง ความเกรงใจและ เห็นใจผู้อื่นบ้าง บางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง ความเกรงใจและ เห็นใจผู้อื่นบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง ความเกรงใจและ เห็นใจผู้อื่นเป็น ประจำ
7.4 มีจิตใจ มั่นคง ไม่เชื่อคน ง่าย มีเหตุผล	มีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผลเสมอ	ถูกตักเตือนให้มี จิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผลบ้าง บางครั้ง	ถูกตักเตือนให้มี จิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผลบ่อยๆ	ถูกตักเตือนให้มี จิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผล เป็นประจำ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
7.5 บอก เสนอแนะให้ เพื่อนแก้ไขเมื่อ เห็นว่าเพื่อน ทำผิด	บอก เสนอแนะ ให้เพื่อนแก้ไข เมื่อเห็นว่าเพื่อน ทำผิด เช่น การมา โรงเรียนสาย ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ทุกครั้ง	บอก เสนอแนะ ให้เพื่อนแก้ไข เมื่อเห็นว่าเพื่อน ทำผิด เช่น การมา โรงเรียนสาย ทิ้งขยะไม่เป็นที่ บ่อย ๆ	บอก เสนอแนะ ให้เพื่อนแก้ไข เมื่อเห็นว่าเพื่อน ทำผิด เช่น การมา โรงเรียนสาย ทิ้งขยะไม่เป็นที่ บ้างบางครั้ง	ไม่บอก ไม่เสนอแนะ ให้เพื่อนแก้ไข เมื่อเห็นว่าเพื่อน ทำผิดเลย

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. ความ รับผิดชอบ ต่อตนเอง				
1.1 เลือก รับประทานอาหาร อาหารที่สะอาด และมีประโยชน์	เลือกรับประทาน อาหารที่สะอาด และมีประโยชน์ ทุกครั้ง	เลือกรับประทาน อาหารที่สะอาด และมีประโยชน์ บ้างบางครั้ง	รับประทานอาหาร อาหารที่สะอาด แต่ไม่มี ประโยชน์	รับประทานอาหาร อาหารที่ ไม่สะอาดและ ไม่มีประโยชน์
1.2 ออกกำลังกาย สม่ำเสมอ	ออกกำลังกาย อย่างสม่ำเสมอ	ออกกำลังกาย บ่อยๆ	ออกกำลังกาย เป็นบางครั้ง	ไม่เคย ออกกำลังกายเลย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1.3 ไม่วิ่งบนอาคารเรียน	ไม่เคยวิ่งบนอาคารเรียนเลย	ถูกตักเตือนการวิ่งบนอาคารเรียนเป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนการวิ่งบนอาคารเรียนบ่อยๆ	ถูกตักเตือนการวิ่งบนอาคารเรียนเป็นประจำ
1.4 ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่าง	ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่างทุกครั้ง	ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่างบ่อยๆ	ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่างเป็นบางครั้ง	ไม่เคยทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่าง
1.5 เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่	เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่ทุกครั้ง	เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่บ่อยๆ	เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่เป็นบางครั้ง	เมื่อหยิบของใช้แล้วไม่เคยเก็บให้เข้าที่
1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดชนิด ขอมรับผิด และปรับปรุง	เมื่อทำแบบฝึกหัดชนิด ขอมรับผิด และปรับปรุง ทุกครั้ง	เมื่อทำแบบฝึกหัดชนิด ขอมรับผิด และปรับปรุง เกือบทุกครั้ง	เมื่อทำแบบฝึกหัดชนิด ขอมรับผิด และปรับปรุง บางครั้ง	เมื่อทำแบบฝึกหัดชนิด ไม่ขอมรับผิด และไม่ปรับปรุง
1.7 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รับผิดชอบงานนั้น โดยไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รับผิดชอบงานนั้น โดยไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง	ถูกตักเตือนงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำบ้างเป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำเกือบทุกครั้ง	ถูกตักเตือนงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำทุกครั้ง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1.8 ใช้น้ำอย่างประหยัดและใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ไม้ใช้น้ำดื่ม ล้างมือและล้างเท้า	ใช้น้ำอย่างประหยัดและใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ไม้ใช้น้ำดื่ม ล้างมือและล้างเท้า	ถูกตักเตือนการใช้น้ำไม่ประหยัดและใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ใช้น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้า บ้าง	ถูกตักเตือนการใช้น้ำไม่ประหยัดและใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ใช้น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้า บ่อยๆ	ถูกตักเตือนการใช้น้ำไม่ประหยัดและใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ใช้น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้า เป็นประจำ
1.9 ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง	ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวังทุกครั้ง	ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวังเกือบทุกครั้ง	ถูกตักเตือนการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง บ้างบางครั้ง	ถูกตักเตือนการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง ทุกครั้ง
1.10 เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ	เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการทุกครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการบ่อยๆ	เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการเป็นบางครั้ง	ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการเลย
1.11 เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้ อย่างสม่ำเสมอ	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้ บ่อยๆ	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้ เป็นบางครั้ง	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้ น้อยครั้งหรือไม่เคยเลย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1.12 เตรียมตัว และวางแผนใน การทำงานที่ ได้รับมอบหมาย	เตรียมตัวและ วางแผนในการ ทำงานที่ได้รับ มอบหมาย ทุกครั้ง	เตรียมตัวและ วางแผนในการ ทำงานที่ได้รับ มอบหมาย บ่อยครั้ง	เตรียมตัวและ วางแผนในการ ทำงานที่ได้รับ มอบหมายเป็น บางครั้ง	ขาดการเตรียมตัว และขาดการ วางแผนในการ ทำงานที่ได้รับ มอบหมาย
2. ความ รับผิดชอบ ต่อเพื่อน				
2.1 ร่วมมือใน การทำเวร	ร่วมมือในการ ทำเวรทุกครั้ง	ร่วมมือในการ ทำเวรบ่อยครั้ง	ร่วมมือในการทำ เวรบ้างบางครั้ง	ขาดความร่วมมือ ในการทำเวร
2.2 ยินดี ช่วยเหลืองาน ของห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ	ยินดีช่วยเหลือ งานของ ห้องเรียนทุกครั้ง เช่น จัดป้ายนิเทศ	ช่วยเหลืองาน ของห้องเรียน บ่อยครั้ง เช่น จัดป้ายนิเทศ	ช่วยเหลืองาน ของห้องเรียนบ้าง บางครั้ง เช่น จัดป้ายนิเทศ	ขาดการช่วยเหลือ งานของ ห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ
2.3 แนะนำให้ เพื่อนรู้จักยับยั้ง ใจไม่ขโมยของ หรือเงินเมื่อมี โอกาส	แนะนำให้เพื่อน รู้จักยับยั้งใจไม่ ขโมยของ หรือเงินเมื่อมี โอกาสทุกครั้ง	แนะนำให้เพื่อน รู้จักยับยั้งใจไม่ ขโมยของ หรือเงินเมื่อมี โอกาสบ่อย ๆ	แนะนำให้เพื่อน รู้จักยับยั้งใจไม่ ขโมยของ หรือเงินเมื่อมี โอกาสบางครั้ง	ขาดการแนะนำ ให้เพื่อนรู้จัก ยับยั้งใจไม่ขโมย ของ หรือเงินเมื่อ มีโอกาส

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
2.4 แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่เปิดดูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน	แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจ ไม่เปิดดูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน ทุกครั้ง	แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจ ไม่เปิดดูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน บ่อย ๆ	แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจ ไม่เปิดดูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน บางครั้ง	ขาดการแนะนำให้เพื่อนรู้จัก ยับยั้งใจไม่เปิดดูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน
2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด	ให้เพื่อนยืม อุปกรณ์การเรียน เมื่อเพื่อนลืมาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด ทุกครั้ง	ให้เพื่อนยืม อุปกรณ์การเรียน เมื่อเพื่อนลืมาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด บ่อย ๆ	ให้เพื่อนยืม อุปกรณ์การเรียน เมื่อเพื่อนลืมาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด บ้าง	ไม่ให้เพื่อนยืม อุปกรณ์การเรียน เมื่อเพื่อนลืมาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด
2.6 ไม่เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย และการใช้คำพูด	ไม่เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย และการใช้คำพูด ทุกครั้ง	เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย และการใช้คำพูด บ้างบางครั้ง	เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย และการใช้คำพูด บ่อย ๆ	เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย และการใช้คำพูด ทุกครั้ง
2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก	ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกทุกครั้ง	ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกบ่อย ๆ	ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกบ้าง บางครั้ง	ไม่ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้ ความรับผิดชอบ	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
2.8 ให้กำลังใจ เพื่อนเมื่อเพื่อน ท้อแท้	ให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ ทุกครั้ง	ให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ บ่อยๆ	ให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้ บ้างบางครั้ง	ไม่ให้กำลังใจ เพื่อนเมื่อเพื่อน ท้อแท้
2.9 แสดงกิริยา วาจาสุภาพกับ เพื่อน	แสดงกิริยา วาจา ที่สุภาพกับเพื่อน ทุกครั้ง	แสดงกิริยา วาจา ที่สุภาพกับเพื่อน บ่อยๆ	แสดงกิริยา วาจา ที่สุภาพกับเพื่อน บ้างบางครั้ง	ไม่แสดงกิริยา วาจาสุภาพกับ เพื่อน
2.10 ช่วยเพื่อน ทำงานเกี่ยวกับ การเรียน	ช่วยเพื่อนทำงาน เกี่ยวกับการเรียน ทุกครั้ง	ช่วยเพื่อนทำงาน เกี่ยวกับการเรียน บ่อยๆ	ช่วยเพื่อนทำงาน เกี่ยวกับการเรียน บ้างบางครั้ง	ไม่ช่วยเพื่อน ทำงานเกี่ยวกับ การเรียน
2.11 ช่วยเพื่อน ทำงานเกี่ยวกับ สาธารณ ประโยชน์	ช่วยเพื่อนทำงาน เกี่ยวกับ สาธารณ ประโยชน์ทุกครั้ง	ช่วยเพื่อนทำงาน เกี่ยวกับ สาธารณ ประโยชน์บ่อยๆ	ช่วยเพื่อนทำงาน เกี่ยวกับ สาธารณ ประโยชน์บ้าง บางครั้ง	ไม่ช่วยเพื่อน ทำงานเกี่ยวกับ สาธารณ ประโยชน์
2.12 ปฏิบัติต่อ เพื่อนด้วยความ เคารพ	ปฏิบัติต่อเพื่อน ด้วยความเคารพ ทุกครั้ง	ปฏิบัติต่อเพื่อน ด้วยความเคารพ บ่อยๆ	ปฏิบัติต่อเพื่อน ด้วยความเคารพ บ้างบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติต่อ เพื่อนด้วยความ เคารพ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3. ความ รับผิดชอบ ต่อโรงเรียน				
3.1 แต่งกาย ตามระเบียบของ โรงเรียน	แต่งกายตาม ระเบียบของ โรงเรียนทุกครั้ง ไม่เคยถูก ตักเตือน	ถูกตักเตือนเรื่อง การแต่งกายไม่ ถูกระเบียบของ โรงเรียนเป็น บางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง การแต่งกายไม่ ถูกระเบียบของ โรงเรียนบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง การแต่งกายไม่ ถูกระเบียบของ โรงเรียนเป็น ประจำ
3.2 ไม่ออก นอกบริเวณ โรงเรียนก่อน ได้รับอนุญาต	ไม่เคยถูก ตักเตือนเรื่องการ ออกนอกบริเวณ โรงเรียนก่อน ได้รับอนุญาต	ถูกตักเตือนเรื่อง การออกนอก บริเวณโรงเรียน ก่อนได้รับ อนุญาตเป็น บางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง การออกนอก บริเวณโรงเรียน ก่อนได้รับ อนุญาตบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง การออกนอก บริเวณโรงเรียน ก่อนได้รับ อนุญาตเป็น ประจำ
3.3 ไม่ขีดเขียน ทำความสกปรก เสียหายแก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอบประชุม อาคารเรียน	ไม่เคยถูก ตักเตือนเรื่องขีด เขียนทำความ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอบประชุม อาคารเรียน	ถูกตักเตือนเรื่อง ขีดเขียนทำความ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอบประชุม อาคารเรียนเป็น บางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง ขีดเขียนทำความ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอบประชุม อาคารเรียนบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง ขีดเขียนทำความ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอบประชุม อาคารเรียนเป็น ประจำ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมพึงชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3.4 ใช้สมบัติ	ใช้สมบัติ	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง
ส่วนรวมให้ตรง	ส่วนรวมให้ตรง	การใช้สมบัติ	การใช้สมบัติ	การใช้สมบัติ
วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์	ส่วนรวมให้ตรง	ส่วนรวมให้ตรง	ส่วนรวมให้ตรง
เช่น ไม่ใช่สนาม	เช่น ไม่ใช่สนาม	วัตถุประสงค์ เช่น	วัตถุประสงค์ เช่น	วัตถุประสงค์ เช่น
เปิดองเล่นกีฬา	เปิดองเล่นกีฬา	ไม่ใช่สนาม	ไม่ใช่สนาม	ไม่ใช่สนาม
อื่น ไม่นำลูก	อื่น ไม่นำลูก	เปิดองเล่นกีฬา	เปิดองเล่นกีฬา	เปิดองเล่นกีฬา
วอลเลย์บอล	วอลเลย์บอล	อื่น ไม่นำลูก	อื่น ไม่นำลูก	อื่น ไม่นำลูก
มาเตะ	มาเตะทุกครั้ง	วอลเลย์บอล	วอลเลย์บอล	วอลเลย์บอล
		มาเตะเป็น	มาเตะบ่อย ๆ	มาเตะเป็นประจำ
		บางครั้ง		
3.5 ทิ้งขยะในที่	ทิ้งขยะในที่	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง
ที่กำหนดให้	ที่กำหนดให้ทุก	ทิ้งขยะในที่	ทิ้งขยะในที่	ทิ้งขยะในที่
	ครั้ง	ที่กำหนดให้เป็น	ที่กำหนดให้	ที่กำหนดให้เป็น
		บางครั้ง	บ่อย ๆ	ประจำ
3.6 ปิดไฟและ	ปิดไฟและพัคลม	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง
พัคลมเมื่อออก	เมื่อออกจาก	การปิดไฟและ	การปิดไฟและ	การปิดไฟและ
จากห้องเรียน	ห้องเรียนทุกครั้ง	พัคลมเมื่อออก	พัคลมเมื่อออก	พัคลมเมื่อออก
		จากห้องเรียนเป็น	จากห้องเรียน	จากห้องเรียนเป็น
		บางครั้ง	บ่อย ๆ	ประจำ

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอม	ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมบ่อย ๆ	ถูกตัดเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมเป็นประจำ
3.8 ใช้น้ำอย่างประหยัด	ใช้น้ำอย่างประหยัดทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนการใช้น้ำอย่างประหยัดเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเตือนการใช้น้ำอย่างประหยัดบ่อยๆ	ถูกตัดเตือนการใช้น้ำอย่างประหยัดเป็นประจำ
3.9 ไม่แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียน	ไม่แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนเลย	ถูกตัดเตือนเรื่องการแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่องการแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนบ่อยๆ	ถูกตัดเตือนเรื่องการแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนเป็นประจำ
3.10 เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายใน	เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายในทุกครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายในบ่อยๆ	เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายในเป็นบางครั้ง	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายใน
3.11 ขอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมาก	ขอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมากทุกครั้ง	ขอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมากบ่อยๆ	ขอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมากเป็นบางครั้ง	ไม่ขอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3.12 ต้อนรับ ผู้มาเยี่ยมชมด้วย อัธยาศัยไมตรี ที่ดี	ต้อนรับ ผู้มาเยี่ยมชม ด้วยอัธยาศัย ไมตรีที่ดีทุกครั้ง	ต้อนรับ ผู้มาเยี่ยมชม ด้วยอัธยาศัย ไมตรีที่ดีบ่อย ๆ	ต้อนรับ ผู้มาเยี่ยมชม ด้วยอัธยาศัย ไมตรีที่ดี เป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง การต้อนรับ ผู้มาเยี่ยมชม ด้วยอัธยาศัย ไมตรีที่ดี

ตารางที่ 4.6 ระดับคุณภาพและเกณฑ์การให้คะแนนตามพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะ
 ความมีวินัยและความรับผิดชอบ ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ
 ตอนที่ 1 ความมีวินัย

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. ความตั้งใจ				
1.1 เตรียม อุปกรณ์การเรียน ให้พร้อมก่อน เรียน	เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน ทุกครั้ง	เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน บ่อย ๆ	เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน เป็นบางครั้ง	ไม่เตรียมอุปกรณ์ การเรียนให้ พร้อมก่อนเรียน ทุกครั้ง
1.2 จัดบันทึก งานเรียบร้อย	จัดบันทึกงาน เรียบร้อยทุกครั้ง	จัดบันทึกงาน เรียบร้อยบ่อย ๆ	จัดบันทึกงาน เรียบร้อยเป็น บางครั้ง	จัดบันทึกงาน ไม่เรียบร้อย ทุกครั้ง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1.3 แสดง ความคิดเห็นเมื่อ มีโอกาสน	แสดงความ คิดเห็นเมื่อ มีโอกาสทุกครั้ง	แสดงความ คิดเห็นเมื่อ มีโอกาสบ่อย ๆ	แสดงความ คิดเห็นเมื่อ มีโอกาสเป็น บางครั้ง	ไม่แสดงความ คิดเห็นเมื่อ มีโอกาสเลย
1.4 เมื่อไม่ เข้าใจในบทเรียน สอบถามครู หรือเพื่อน	เมื่อไม่เข้าใจ ในบทเรียน สอบถามครู หรือเพื่อนทุกครั้ง	เมื่อไม่เข้าใจ ในบทเรียน สอบถามครู หรือเพื่อนบ่อย ๆ	เมื่อไม่เข้าใจ ในบทเรียน สอบถามครู หรือเพื่อน เป็นบางครั้ง	เมื่อไม่เข้าใจ ในบทเรียน ไม่สอบถามครู หรือเพื่อนเลย
1.5 มีความ ตั้งใจขณะ ครูสอน	มีความตั้งใจขณะ ครูสอนทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง ความตั้งใจขณะ ครูสอนเป็น บางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง ความตั้งใจขณะ ครูสอนบ่อย ๆ	ถูกตัดเตือนเรื่อง ความตั้งใจขณะ ครูสอนเป็น ประจำ
2. ความเคารพ ต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา				
2.1 แต่งกาย ตามระเบียบของ โรงเรียน	แต่งกายตาม ระเบียบของ โรงเรียนเสมอไม่ เคยถูกตัดเตือน	ถูกตัดเตือนเรื่อง แต่งกายไม่ถูก ระเบียบของ โรงเรียนเป็น บางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง แต่งกายไม่ถูก ระเบียบของ โรงเรียนบ่อย ๆ	ถูกตัดเตือนเรื่อง แต่งกายไม่ถูก ระเบียบของ โรงเรียนเป็น ประจำ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้ ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
2.2 เคารพ สิทธิส่วนบุคคล ของเพื่อน	เคารพสิทธิส่วน บุคคลของเพื่อน เสมอไม่เคยถูก ตักเตือน	ถูกตักเตือนเรื่อง เคารพสิทธิส่วน บุคคลของเพื่อน เป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง เคารพสิทธิส่วน บุคคลของเพื่อน บ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง เคารพสิทธิส่วน บุคคลของเพื่อน เป็นประจำ
2.3 ปฏิบัติ ตามกฎข้อบังคับ เมื่อเข้าไปใช้ ห้องปฏิบัติการ ต่างๆ	ปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ เมื่อเข้าไปใช้ ห้องปฏิบัติการ ต่างๆทุกครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง ปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ เมื่อเข้าไปใช้ ห้องปฏิบัติการ ต่างๆเป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง ปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ เมื่อเข้าไปใช้ ห้องปฏิบัติการ ต่างๆบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง ปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ เมื่อเข้าไปใช้ ห้องปฏิบัติการ ต่างๆเป็นประจำ
2.4 ปฏิบัติ หน้าที่พลเมืองดี	ปฏิบัติหน้าที่ พลเมืองดี ซินชม และช่วยอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมไทย เป็นประจำ	ปฏิบัติหน้าที่ พลเมืองดี ซินชม และช่วยอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมไทย บ่อยๆ	ปฏิบัติหน้าที่ พลเมืองดี ซินชม และช่วยอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมไทย เป็นบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติหน้าที่ พลเมืองดี ขาด ความซินชมและ ไม่อนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมไทย
2.5 ไม่ก่อการ ทะเลาะวิวาท	ไม่ก่อการทะเลาะ วิวาทมีความรัก สามัคคีในหมู่ คณะ มีความ อดทนหนักแน่น	ถูกตักเตือนเรื่อง การทะเลาะวิวาท เป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง การทะเลาะวิวาท บ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง การทะเลาะวิวาท เป็นประจำ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้ ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3. ความซื่อสัตย์				
3.1 ไม่โกหก	ไม่เคยโกหก	เคยโกหก	เคยโกหก	เคยโกหก
ไม่หลอกลวง	ไม่เคยหลอกลวง	เคยหลอกลวง	เคยหลอกลวง	เคยหลอกลวง
	บุคคลอื่นเลย	บุคคลอื่นบ้าง	บุคคลอื่นบ่อยๆ	บุคคลอื่นเป็นประจำ
3.2 ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้	ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ทุกครั้ง	ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้บ่อยๆ	ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้เป็นบางครั้ง	ไม่ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้
3.3 รู้จักยับยั้งใจ ไม่ขโมยของ หรือเงินเมื่อมี โอกาส	ไม่เคยถูก ดักเตือนเรื่อง ขโมยของหรือ เงินบุคคลอื่น	ถูกดักเตือนเรื่อง ขโมยของหรือ เงินบุคคลอื่นบ้าง	ถูกดักเตือนเรื่อง ขโมยของหรือ เงินบุคคลอื่น บ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง ขโมยของหรือ เงินบุคคลอื่นเป็นประจำ
3.4 การยับยั้งใจ ไม่เปิดดู สิ่งของ ที่ไม่ใช่ ของคน	ไม่เคยถูก ดักเตือนเรื่อง เปิดดูสิ่งของ ที่ ไม่ใช่ของคน ไม่ใช่ของคน	ถูกดักเตือนเรื่อง เปิดดูสิ่งของ ที่ ไม่ใช่ของคนบ้าง	ถูกดักเตือนเรื่อง เปิดดูสิ่งของ ที่ ไม่ใช่ของคน บ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง เปิดดูสิ่งของ ที่ ไม่ใช่ของคนเป็นประจำ
3.5 ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย	ไม่เคยถูก ดักเตือนเรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายทั้งการ เรียบ การทำงาน	ถูกดักเตือนเรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายทั้งการ เรียบ การทำงาน บ้าง	ถูกดักเตือนเรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายทั้งการ เรียบ การทำงาน บ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายทั้งการ เรียบ การทำงาน เป็นประจำ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้ ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
4. ความตรงต่อ เวลา				
4.1 มาโรงเรียน ก่อนเข้าแถว เคารพธงชาติ	มาโรงเรียนก่อน เข้าแถวเคารพธง ชาติเสมอและไม่ เคยถูกตักเตือน	ถูกตักเตือนเรื่อง มาโรงเรียนไม่ ทันเข้าแถวเคารพ ธงชาติเป็น บางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง มาโรงเรียนไม่ ทันเข้าแถวเคารพ ธงชาติบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง มาโรงเรียนไม่ ทันเข้าแถวเคารพ ธงชาติเป็น ประจำ
4.2 เข้าเรียน ทันเวลา	เข้าเรียนทันเวลา ทุกครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง เข้าเรียน ไม่ทันเวลาบ้าง	ถูกตักเตือนเรื่อง เข้าเรียน ไม่ทันเวลาบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง เข้าเรียน ไม่ทันเวลา เป็นประจำ
4.3 ทำงาน เสร็จทันเวลา	ทำงานเสร็จ ทันเวลาทุกครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง ทำงานเสร็จ ไม่ทันเวลาบ้าง	ถูกตักเตือนเรื่อง ทำงานเสร็จ ไม่ทันเวลาบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง ทำงานเสร็จ ไม่ทันเวลา เป็นประจำ
4.4 คินของ ที่ยืมจากครูหรือ เพื่อนตรงเวลา	คินของที่ยืมจาก ครูหรือเพื่อนตรง เวลาทุกครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง คินของที่ยืมจาก ครูหรือเพื่อน ไม่ตรงเวลาบ้าง	ถูกตักเตือนเรื่อง คินของที่ยืมจาก ครูหรือเพื่อน ไม่ตรงเวลาบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง คินของที่ยืมจาก ครูหรือเพื่อน ไม่ตรงเวลา เป็นประจำ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
4.5 ปฏิบัติตาม ตามตารางการ ปฏิบัติงานที่ได้ วางแผนไว้	ปฏิบัติตาม ตารางการ ปฏิบัติงาน ที่ได้วางแผนไว้ ได้ทุกครั้ง	ปฏิบัติตาม ตารางการ ปฏิบัติงาน ที่ได้วางแผนไว้ ได้บ่อยๆ	ปฏิบัติตาม ตารางการ ปฏิบัติงาน ที่ได้วางแผนไว้ ได้เป็นบางครั้ง	ปฏิบัติตาม ตารางการ ปฏิบัติงาน ที่ได้วางแผนไว้ ไม่ได้เลย
5. ความอดทน				
5.1 ความอดทน ในการเรียน	มีความอดทนใน การเรียน ทุกครั้ง แม้จะเป็นวิชา ที่ยาก มีอุปสรรค	ถูกตัดเตือนเรื่อง ความอดทน ในการเรียน บ้าง	ถูกตัดเตือนเรื่อง ความอดทน ในการเรียน บ่อย ๆ	ถูกตัดเตือนเรื่อง ความอดทน ในการเรียน เป็นประจำ
5.2 ความ อดทนในการ ทำงาน	มีความอดทน ในการทำงาน ทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง ความอดทน ในการทำงานบ้าง	ถูกตัดเตือนเรื่อง ความอดทน ในการทำงาน บ่อย ๆ	ถูกตัดเตือนเรื่อง ความอดทน ในการทำงาน เป็นประจำ
5.4 ควบคุม อารมณ์ได้ดี เมื่อรับฟังคำ วิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่น	ควบคุมอารมณ์ ได้ดี เมื่อรับฟังคำ วิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่นด้วย ความสงบ ทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง การควบคุม อารมณ์และการ รับฟังคำ วิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่นด้วย ความสงบ บ้าง	ถูกตัดเตือนเรื่อง การควบคุม อารมณ์และการ รับฟังคำ วิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่นด้วย ความสงบ บ่อย ๆ	ถูกตัดเตือนเรื่อง การควบคุม อารมณ์และการ รับฟังคำ วิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่นด้วย ความสงบ เป็นประจำ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
5.4 พยายาม ต่อสู้อุปสรรค จนประสบ ความสำเร็จ	ใช้ความพยายาม ต่อสู้อุปสรรค ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การ เล่นกีฬา สามารถ ลุล่วงไปด้วยดี และประสบ ผลสำเร็จทุกครั้ง	ใช้ความพยายาม ต่อสู้อุปสรรค ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การ เล่นกีฬา สามารถ ลุล่วงไปด้วยดี และประสบ ผลสำเร็จบ่อย ๆ	ใช้ความพยายาม ต่อสู้อุปสรรค ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การ เล่นกีฬา สามารถ ลุล่วงไปด้วยดี และประสบ ผลสำเร็จบ้าง	ไม่มีความ พยายามต่อสู้ อุปสรรค ทั้งด้าน การเรียน การ ทำงาน การเล่น กีฬา ให้ประสบ ผลสำเร็จ
5.5 หนักแน่น ไม่หวั่นไหว	มีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหว ต่อ ภัยพิบัติทั้งปวง ทุกครั้ง	มีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหว ต่อ ภัยพิบัติทั้งปวง บ่อย ๆ	มีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหว ต่อ ภัยพิบัติทั้งปวง บ้างบางครั้ง	ขาดความหนัก แน่นและ หวั่นไหว ต่อภัย พิบัติทั้งปวง เป็นประจำ
6. ความเป็นผู้นำ				
6.1 ร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรม ของกลุ่ม	ร่วมคิดร่วมทำ กิจกรรมของกลุ่ม อย่างสม่ำเสมอ ไม่เคยถูก ดักเตือน	ถูกดักเตือนเรื่อง การร่วมคิดร่วม ทำกิจกรรมของ กลุ่มบ้างบางครั้ง	ถูกดักเตือนเรื่อง การร่วมคิดร่วม ทำกิจกรรมของ กลุ่มบ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง การร่วมคิดร่วม ทำกิจกรรมของ กลุ่มเป็นประจำ
6.2 ประสาน งานเพื่อให้การ ทำงานเป็นไป อย่างราบรื่น	ประสาน งาน เพื่อให้งาน เป็นไปอย่าง ราบรื่นทุกครั้ง	ประสาน งาน เพื่อให้งาน เป็นไปอย่าง ราบรื่นบ่อยๆ	ประสาน งาน เพื่อให้งาน เป็นไปอย่าง ราบรื่นบ้าง บางครั้ง	ขาดการประสาน งานเพื่อให้งาน ทำงานเป็นไป อย่างราบรื่นเป็น ประจำ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
6.3 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรูปความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติ	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรูปความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติทุกครั้ง	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรูปความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติบ่อยๆ	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรูปความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติบ้างบางครั้ง	ไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นเลย
6.4 ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา	ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา ประสบความสำเร็จทุกครั้ง	ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา ประสบความสำเร็จบ่อยๆ	ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา ประสบความสำเร็จบ้างบางครั้ง	ไม่ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหากับเพื่อนๆ หรือผู้ที่ต้องการคำแนะนำเลย
6.5 ชักชวนเพื่อนนักเรียนไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรืองานประเพณีชุมชน	ชักชวนเพื่อนนักเรียนไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรืองานประเพณี ชุมชนเมื่อมีกิจกรรมทุกครั้ง	ชักชวนเพื่อนนักเรียนไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรืองานประเพณี ชุมชนเมื่อมีกิจกรรมบ่อยๆ	ชักชวนเพื่อนนักเรียนไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรืองานประเพณี ชุมชนเมื่อมีกิจกรรมบ้างบางครั้ง	ไม่เคยชักชวนเพื่อนนักเรียนไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรืองานประเพณี ชุมชนเลย

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้ ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
7. ความเชื่อมั่น ในตนเอง				
7.1 กล้าในการ คิด การพูด และ การกระทำ	กล้าในการคิด การพูด และการ กระทำที่ถูกต้องมี ประโยชน์ทุกครั้ง	กล้าในการคิด การพูด และการ กระทำที่ถูกต้องมี ประโยชน์บ่อยๆ	กล้าในการคิด การพูด และการ กระทำที่ถูกต้องมี ประโยชน์บ้าง บางครั้ง	ไม่แสดงความคิด ไม่พูด และไม่ กระทำ แม้จะเป็น สิ่งที่ถูกต้องเลย
7.2 มีความ รอบคอบ มีแผนงาน	มีความรอบคอบ มีแผนงาน ใน การปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน ทุก ครั้ง	มีความรอบคอบ มีแผนงาน ใน การปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน บ่อยๆ	มีความรอบคอบ มีแผนงาน ใน การปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน บ้าง บางครั้ง	ไม่มีความ รอบคอบ ไม่มีแผนงาน ในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เลย
7.3 มีความ เกรงใจและ เห็นใจผู้อื่น	มีความเกรงใจ และเห็นใจผู้อื่น เสมอไม่เคยถูก ดักเตือน	ถูกดักเตือนเรื่อง ความเกรงใจและ เห็นใจผู้อื่นบ้าง บางครั้ง	ถูกดักเตือนเรื่อง ความเกรงใจและ เห็นใจผู้อื่นบ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง ความเกรงใจและ เห็นใจผู้อื่นเป็น ประจำ
7.4 มีจิตใจ มั่นคง ไม่เชื่อคน ง่าย มีเหตุผล	มีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผลเสมอ	ถูกดักเตือนให้มี จิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผลบ้าง บางครั้ง	ถูกดักเตือนให้มี จิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผลบ่อยๆ	ถูกดักเตือนให้มี จิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผล เป็นประจำ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้ ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
7.5 บอก เสนอแนะให้ เพื่อนแก้ไขเมื่อ เห็นว่าเพื่อน ทำผิด	บอก เสนอแนะ ให้เพื่อนแก้ไข เมื่อเห็นว่าเพื่อน ทำผิด เช่น การมา โรงเรียนสาย ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ทุกครั้ง	บอก เสนอแนะ ให้เพื่อนแก้ไข เมื่อเห็นว่าเพื่อน ทำผิด เช่น การมา โรงเรียนสาย ทิ้งขยะไม่เป็นที่ บ่อย ๆ	บอก เสนอแนะ ให้เพื่อนแก้ไข เมื่อเห็นว่าเพื่อน ทำผิด เช่น การมา โรงเรียนสาย ทิ้งขยะไม่เป็นที่ บ้างบางครั้ง	ไม่บอก ไม่เสนอแนะ ให้เพื่อนแก้ไข เมื่อเห็นว่าเพื่อน ทำผิดเลย

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

พฤติกรรมบ่งชี้ ความรับผิดชอบ	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. ความ รับผิดชอบ ต่อตนเอง				
1.1 เลือก รับประทานอาหาร อาหารที่สะอาด และมีประโยชน์	เลือกรับประทาน อาหารที่สะอาด และมีประโยชน์ ทุกครั้ง	เลือกรับประทาน อาหารที่สะอาด และมีประโยชน์ บ้างบางครั้ง	รับประทานอาหาร อาหารที่สะอาด แต่ไม่มี ประโยชน์	รับประทานอาหาร อาหารที่ ไม่สะอาดและ ไม่มีประโยชน์
1.2 ออกกำลังกาย สม่ำเสมอ	ออกกำลังกาย อย่างสม่ำเสมอ	ออกกำลังกาย บ่อยๆ	ออกกำลังกาย เป็นบางครั้ง	ไม่เคย ออกกำลังกายเลย

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1.3 ไม่วิ่งบนอาคารเรียน	ไม่เคยวิ่งบนอาคารเรียนเลย	ถูกตักเตือนการวิ่งบนอาคารเรียนเป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนการวิ่งบนอาคารเรียนบ่อยๆ	ถูกตักเตือนการวิ่งบนอาคารเรียนเป็นประจำ
1.4 ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่าง	ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่างทุกครั้ง	ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่างบ่อยๆ	ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่างเป็นบางครั้ง	ไม่เคยทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่าง
1.5 เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่	เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่ทุกครั้ง	เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่บ่อยๆ	เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่เป็นบางครั้ง	เมื่อหยิบของใช้แล้วไม่เคยเก็บให้เข้าที่
1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดชนิด ขอมรับผิดชอบและปรับปรุง	เมื่อทำแบบฝึกหัดชนิด ขอมรับผิดชอบและปรับปรุงทุกครั้ง	เมื่อทำแบบฝึกหัดชนิด ขอมรับผิดชอบและปรับปรุงเกือบทุกครั้ง	เมื่อทำแบบฝึกหัดชนิด ขอมรับผิดชอบและปรับปรุงบางครั้ง	เมื่อทำแบบฝึกหัดชนิด ไม่ขอมรับผิดชอบและไม่ปรับปรุง
1.7 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รับผิดชอบงานนั้น โดยไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รับผิดชอบงานนั้น โดยไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง	ถูกตักเตือนงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำบ้างเป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำเกือบทุกครั้ง	ถูกตักเตือนงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำทุกครั้ง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1.8 ใช้น้ำอย่างประหยัดและใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ใช้น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้า	ใช้น้ำอย่างประหยัดและใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ใช้น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้า	ถูกตัดเตือนการใช้น้ำไม่ประหยัดและใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ใช้น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้า บ้าง	ถูกตัดเตือนการใช้น้ำไม่ประหยัดและใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ใช้น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้า บ่อยๆ	ถูกตัดเตือนการใช้น้ำไม่ประหยัดและใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ใช้น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้าเป็นประจำ
1.9 ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง	ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวังทุกครั้ง	ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวังเกือบทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง บ้างบางครั้ง	ถูกตัดเตือนการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวังทุกครั้ง
1.10 เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ	เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการทุกครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการบ่อยๆ	เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการเป็นบางครั้ง	ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการเลย
1.11 เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้ อย่างสม่ำเสมอ	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้ บ่อยๆ	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้ เป็นบางครั้ง	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้ น้อยครั้งหรือไม่เคยเลย

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1.12 เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย	เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง	เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมายบ่อยครั้ง	เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นบางครั้ง	ขาดการเตรียมตัวและขาดการวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน				
2.1 ร่วมมือในการทำเวร	ร่วมมือในการทำเวรทุกครั้ง	ร่วมมือในการทำเวรบ่อยครั้ง	ร่วมมือในการทำเวรบ้างบางครั้ง	ขาดความร่วมมือในการทำเวร
2.2 ยินดีช่วยเหลืองานของห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ	ยินดีช่วยเหลืองานของห้องเรียนทุกครั้ง เช่น จัดป้ายนิเทศ	ช่วยเหลืองานของห้องเรียนบ่อยครั้ง เช่น จัดป้ายนิเทศ	ช่วยเหลืองานของห้องเรียนบ้างบางครั้ง เช่น จัดป้ายนิเทศ	ขาดการช่วยเหลืองานของห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ
2.3 แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส	แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาสทุกครั้ง	แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาสบ่อยๆ	แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาสบางครั้ง	ขาดการแนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
2.4 แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่เปิดดูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน	แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่เปิดดูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนทุกครั้ง	แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่เปิดดูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนบ่อย ๆ	แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่เปิดดูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนบางครั้ง	ขาดการแนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่เปิดดูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน
2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมนำมาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด	ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมนำมาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนดทุกครั้ง	ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมนำมาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนดบ่อย ๆ	ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมนำมาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนดบ้าง	ไม่ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมนำมาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนไม่คืนตามกำหนด
2.6 ไม่เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย และการใช้คำพูด	ไม่เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย และการใช้คำพูดทุกครั้ง	เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย และการใช้คำพูดบ้างบางครั้ง	เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย และการใช้คำพูดบ่อย ๆ	เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย และการใช้คำพูดทุกครั้ง
2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก	ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกทุกครั้ง	ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกบ่อย ๆ	ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกบ้างบางครั้ง	ไม่ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
2.8 ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้	ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้ทุกครั้ง	ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้บ่อย ๆ	ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้บ้างบางครั้ง	ไม่ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้
2.9 แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อน	แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อนทุกครั้ง	แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อนบ่อย ๆ	แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อนบ้างบางครั้ง	ไม่แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อน
2.10 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับการเรียน	ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับการเรียนทุกครั้ง	ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับการเรียนบ่อย ๆ	ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับการเรียนบ้างบางครั้ง	ไม่ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับการเรียน
2.11 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์	ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์ทุกครั้ง	ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์บ่อย ๆ	ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์บ้างบางครั้ง	ไม่ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์
2.12 ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพ	ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพทุกครั้ง	ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพบ่อย ๆ	ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพบ้างบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3. ความ รับผิดชอบ ต่อโรงเรียน				
3.1 แต่งกาย ตามระเบียบของ โรงเรียน	แต่งกายตาม ระเบียบของ โรงเรียนทุกครั้ง ไม่เคยถูก ตักเตือน	ถูกตักเตือนเรื่อง การแต่งกายไม่ ถูกระเบียบของ โรงเรียนเป็น บางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง การแต่งกายไม่ ถูกระเบียบของ โรงเรียนบ่อย ๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง การแต่งกายไม่ ถูกระเบียบของ โรงเรียนเป็น ประจำ
3.2 ไม่ออก นอกบริเวณ โรงเรียนก่อน ได้รับอนุญาต	ไม่เคยถูก ตักเตือนเรื่องการ ออกนอกบริเวณ โรงเรียนก่อน ได้รับอนุญาต	ถูกตักเตือนเรื่อง การออกนอก บริเวณ โรงเรียน ก่อนได้รับ อนุญาตเป็น บางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง การออกนอก บริเวณ โรงเรียน ก่อนได้รับ อนุญาตบ่อย ๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง การออกนอก บริเวณ โรงเรียน ก่อนได้รับ อนุญาตเป็น ประจำ
3.3 ไม่ขีดเขียน ทำความสกปรก เสียหายแก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียน	ไม่เคยถูก ตักเตือนเรื่องขีด เขียนทำความ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียน	ถูกตักเตือนเรื่อง ขีดเขียนทำความ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียนเป็น บางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง ขีดเขียนทำความ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียนบ่อย ๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง ขีดเขียนทำความ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียนเป็น ประจำ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3.4 ใช้สมบัติ	ใช้สมบัติ	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง
ส่วนรวมให้ตรง	ส่วนรวมให้ตรง	การใช้สมบัติ	การใช้สมบัติ	การใช้สมบัติ
วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์	ส่วนรวมให้ตรง	ส่วนรวมให้ตรง	ส่วนรวมให้ตรง
เช่น ไม่ใช้สนาม	เช่น ไม่ใช้สนาม	วัตถุประสงค์ เช่น	วัตถุประสงค์ เช่น	วัตถุประสงค์ เช่น
เปิดองเล่นกีฬา	เปิดองเล่นกีฬา	ไม่ใช้สนาม	ไม่ใช้สนาม	ไม่ใช้สนาม
อื่น ไม่นำลูก	อื่น ไม่นำลูก	เปิดองเล่นกีฬา	เปิดองเล่นกีฬา	เปิดองเล่นกีฬา
วอลเลย์บอล	วอลเลย์บอล	อื่น ไม่นำลูก	อื่น ไม่นำลูก	อื่น ไม่นำลูก
มาเตะ	มาเตะทุกครั้ง	วอลเลย์บอล	วอลเลย์บอล	วอลเลย์บอล
		มาเตะเป็น	มาเตะบ่อย ๆ	มาเตะเป็นประจำ
		บางครั้ง		
3.5 ทิ้งขยะในที่	ทิ้งขยะในที่	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง
ที่กำหนดให้	ที่กำหนดให้ทุก	ทิ้งขยะในที่	ทิ้งขยะในที่	ทิ้งขยะในที่
	ครั้ง	ที่กำหนดให้เป็น	ที่กำหนดให้	ที่กำหนดให้เป็น
		บางครั้ง	บ่อย ๆ	ประจำ
3.6 ปิดไฟและ	ปิดไฟและพัคลม	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง	ถูกตัดเตือนเรื่อง
พัคลมเมื่อออก	เมื่อออกจาก	การปิดไฟและ	การปิดไฟและ	การปิดไฟและ
จากห้องเรียน	ห้องเรียนทุกครั้ง	พัคลมเมื่อออก	พัคลมเมื่อออก	พัคลมเมื่อออก
		จากห้องเรียนเป็น	จากห้องเรียน	จากห้องเรียน
		บางครั้ง	บ่อย ๆ	เป็นประจำ

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอม	ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมบ่อยๆ	ถูกตัดเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นประจำ
3.8 ใช้น้ำอย่างประหยัด	ใช้น้ำอย่างประหยัดทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนการใช้น้ำอย่างประหยัดเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเตือนการใช้น้ำอย่างประหยัดบ่อยๆ	ถูกตัดเตือนการใช้น้ำอย่างประหยัดเป็นประจำ
3.9 ไม่แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียน	ไม่แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนเลย	ถูกตัดเตือนเรื่องการแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่องการแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนบ่อยๆ	ถูกตัดเตือนเรื่องการแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนเป็นประจำ
3.10 เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายใน	เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายในทุกครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายในบ่อยๆ	เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายในเป็นบางครั้ง	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายใน
3.11 ขอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมาก	ขอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมากทุกครั้ง	ขอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมากบ่อยๆ	ขอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมากเป็นบางครั้ง	ไม่ขอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3.12 คือนรับ ผู้มาเยี่ยมชมด้วย อชมาศย์ไมตรี ที่ดี	คือนรับ ผู้มาเยี่ยม ชมด้วยอชมาศย์ ไมตรีที่ดีทุกครั้ง	คือนรับ ผู้มาเยี่ยม ชมด้วยอชมาศย์ ไมตรี ที่ดีบ่อย ๆ	คือนรับ ผู้มาเยี่ยม ชมด้วยอชมาศย์ ไมตรี ที่ดีเป็น บางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง การคือนรับ ผู้มา เยี่ยมชมด้วย อชมาศย์ไมตรี ที่ดี

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ทั้ง 2 ฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ทั้ง 2 ฉบับ โดยนำกรอบแนวคิดความสอดคล้องระหว่างนิยามตัวบ่งชี้ พฤติกรรมบ่งชี้ รายการประเมิน ระดับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเกณฑ์การให้คะแนน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน เป็นผู้พิจารณา และนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องและจัดพิมพ์แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ และแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบและแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.7 และตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.7 ดัชนีความสอดคล้องของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ
ตอนที่ 1 ความมีวินัย

ความมีวินัย	ดัชนีความสอดคล้อง
1. ความตั้งใจ	
1.1 เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียน	1.00
1.2 จดบันทึกงานเรียบร้อย	1.00
1.3 แสดงความคิดเห็นเมื่อมีโอกาส	0.77
1.4 เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน สอบถามครูหรือเพื่อน	0.88
1.5 มีความตั้งใจขณะครูสอน	1.00
2. ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา	
2.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	1.00
2.2 เคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อน	1.00
2.3 ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ	1.00
2.4 ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี	0.88
2.5 ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท	0.66
3. ความซื่อสัตย์	
3.1 ไม่โกหก ไม่หลอกลวง	1.00
3.2 ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้	1.00
3.3 รู้จักยับยั้งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส	1.00
3.4 การยับยั้งใจไม่เปิดคู่มือของ ที่ไม่ใช่ของตน	0.77
3.5 ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	0.77
4. ความตรงต่อเวลา	
4.1 มาโรงเรียนก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	1.00
4.2 เข้าเรียนทันเวลา	1.00
4.3 ทำงานเสร็จทันเวลา	1.00
4.4 คืนของที่ยืมจากครูหรือเพื่อนตรงเวลา	0.88
4.5 ปฏิบัติตนตามตารางการปฏิบัติงานที่ได้วางแผนไว้	0.77

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ความมีวินัย	ดัชนีความสอดคล้อง
5. ความอดทน	
5.1 ความอดทนในการเรียน	1.00
5.2 ความอดทนในการทำงาน	0.77
5.3 ควบคุมอารมณ์ได้ดี รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่น	1.00
5.4 พยายามต่อสู้อุปสรรคจนประสบความสำเร็จ	1.00
5.5 หนักแน่นไม่หวั่นไหว	0.77
6. ความเป็นผู้นำ	
6.1 ร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม	0.88
6.2 ประสานงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น	1.00
6.3 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุปความคิดเห็น ของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติ	1.00
6.4 ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา	1.00
6.5 ชักชวนเพื่อนนักเรียน ไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรือ งานประเพณีของชุมชน	0.88
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง	
7.1 กล้าในการคิด การพูด และการกระทำ	1.00
7.2 มีความรอบคอบ มีแผนงาน	1.00
7.3 มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น	0.77
7.4 มีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผล	1.00
7.5 บอก เสนอแนะให้เพื่อนแก้ไขเมื่อเห็นว่าเพื่อนทำผิด	0.77

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ	ดัชนีความสอดคล้อง
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง	
1.1 เลือกรับประทานอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์	1.00
1.2 ออกกำลังกายสม่ำเสมอ	1.00

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ความรับผิดชอบ	ดัชนีความสอดคล้อง
1.3 ไม่วิ่งบนอาคารเรียน	0.66
1.4 ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่าง	1.00
1.5 เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่	0.88
1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดผิด ขอมรับผิดและปรับปรุง	0.66
1.7 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รีบลงมือทำงานนั้น โดยไม่ผลัดวัน ประกันพรง	1.00
1.8 ใช้น้ำอย่างประหยัดและใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้น้ำคั้นล้างมือและล้างเท้า	0.77
1.9 ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง	1.00
1.10 เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ	0.66
1.11 เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้	1.00
1.12 เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย	1.00
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	
2.1 ร่วมมือในการทำเวร	1.00
2.2 ยินดีช่วยเหลืองานของห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ	1.00
2.3 แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส	0.88
2.4 แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่เปิดคูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน	0.66
2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามาและ เมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด	0.66
2.6 ไม่เอาเปรียบเพื่อน ทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมายและการใช้คำพูด	1.00
2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก	0.88
2.8 ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้	1.00
2.9 แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อน	1.00
2.10 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับการเรียน	0.77
2.11 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์	1.00
2.12 ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพ	1.00

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ความรับผิดชอบ	ดัชนีความสอดคล้อง
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน	
3.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	0.88
3.2 ไม่ออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต	1.00
3.3 ไม่ขีดเขียนทำความสกปรกเสียหายแก่สมบัติส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียน	1.00
3.4 ใช้สมบัติส่วนรวมให้ตรงวัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้สนามเปตอง เล่นกีฬาอื่น ไม่นำลูกวอลเลย์บอลมาเตะ	1.00
3.5 ทิ้งขยะในที่ที่กำหนดให้	1.00
3.6 ปิดไฟและพัดลมเมื่อออกจากห้องเรียน	1.00
3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอม	0.88
3.8 ใช้น้ำอย่างประหยัด	1.00
3.9 ไม่แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียน	0.77
3.10 เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายใน	1.00
3.11 ยอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมาก	0.88
3.12 ด้อนรับผู้มาเยี่ยมชมด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี	0.88

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ข้อความที่แสดงควมมีวินัยและความรับผิดชอบมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.66 ถึง 1.00 แสดงว่าทุกข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำว่าข้อความบางข้อความน่าจะปรับแก้ เพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้น ซึ่งได้แสดงการปรับแก้ไขให้ข้อความสมบูรณ์ชัดเจนมากขึ้น ตามรายละเอียดในภาคผนวก ง

ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตควมมีวินัยและความรับผิดชอบ มาพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อคัดเลือกข้อความที่มีดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ได้ควมมีวินัย จำนวน 21 ข้อ และความรับผิดชอบ จำนวน 21 ข้อ รวม 42 ข้อ

ตารางที่ 4.8 ดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ
ตอนที่ 1 ความมีวินัย

ความมีวินัย	ดัชนีความสอดคล้อง
1. ความตั้งใจ	
1.1 เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียน	1.00
1.2 จัดที่นั่งทำงานเรียบร้อย	1.00
1.3 แสดงความคิดเห็นเมื่อมีโอกาส	0.77
1.4 เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน สอบถามครูหรือเพื่อน	0.88
1.5 มีความตั้งใจขณะครูสอน	1.00
2. ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา	
2.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	1.00
2.2 เคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อน	1.00
2.3 ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ	1.00
2.4 ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี	0.88
2.5 ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท	0.66
3. ความซื่อสัตย์	
3.1 ไม่โกหก ไม่หลอกลวง	1.00
3.2 ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้	1.00
3.3 รู้จักยับยั้งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส	1.00
3.4 การยับยั้งใจไม่เปิดคู่มือของ ที่ไม่ใช่ของตน	0.77
3.5 ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	0.77
4. ความตรงต่อเวลา	
4.1 มาโรงเรียนก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	1.00
4.2 เข้าเรียนทันเวลา	1.00
4.3 ทำงานเสร็จทันเวลา	1.00
4.4 คืนของที่ยืมจากครูหรือเพื่อนตรงเวลา	0.88
4.5 ปฏิบัติตนตามตารางการปฏิบัติงานที่ได้วางแผนไว้	0.77

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ความมีวินัย	ดัชนีความสอดคล้อง
5. ความอดทน	
5.1 ความอดทนในการเรียน	1.00
5.2 ความอดทนในการทำงาน	0.77
5.3 ควบคุมอารมณ์ได้ดี รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่น	1.00
5.4 พยายามต่อสู้อุปสรรคจนประสบความสำเร็จ	1.00
5.5 หนักแน่นไม่หวั่นไหว	0.77
6. ความเป็นผู้นำ	
6.1 ร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม	0.88
6.2 ประสานงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น	1.00
6.3 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุปความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติ	1.00
6.4 ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา	1.00
6.5 ชักชวนเพื่อนนักเรียน ไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรืองานประเพณีของชุมชน	0.88
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง	
7.1 กล้าในการคิด การพูด และการกระทำ	1.00
7.2 มีความรอบคอบ มีแผนงาน	1.00
7.3 มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น	0.77
7.4 มีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผล	1.00
7.5 บอก เสนอแนะให้เพื่อนแก้ไขเมื่อเห็นว่าเพื่อนทำผิด	0.77

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ	ดัชนีความสอดคล้อง
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง	
1.1 เลือกรับประทานอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์	1.00
1.2 ออกกำลังกายสม่ำเสมอ	1.00
1.3 ไม่วิ่งบนอาคารเรียน	0.66
1.4 ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่าง	1.00
1.5 เมื่อหิบบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่	0.88
1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดคิด ขอมรับผิดชอบและปรับปรุง	0.66
1.7 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รับผิดชอบทำงานนั้น โดย ไม่ผลัดวัน ประกันพรง	1.00
1.8 ใช้น้ำอย่างประหยัดและใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้น้ำคั้นล้างมือและล้างเท้า	0.77
1.9 ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง	1.00
1.10 เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ	0.66
1.11 เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้	1.00
1.12 เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย	1.00
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	
2.1 ร่วมมือในการทำเวร	1.00
2.2 ยินดีช่วยเหลืองานของห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ	1.00
2.3 แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส	0.88
2.4 แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจไม่เปิดดูสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน	0.66
2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามาและ เมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด	0.66
2.6 ไม่เอาเปรียบเพื่อน ทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับมอบหมายและการใช้คำพูด	1.00
2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก	0.88

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ความรับผิดชอบ	ดัชนีความสอดคล้อง
2.8 ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้	1.00
2.9 แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อน	1.00
2.10 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับการเรียน	0.77
2.11 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์	1.00
2.12 ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพ	1.00
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน	
3.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	0.88
3.2 ไม่ออกนอกบริเวณ โรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต	1.00
3.3 ไม่ขีดเขียนทำความสกปรกเสียหายแก่สมบัติส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียน	1.00
3.4 ใช้สมบัติส่วนรวมให้ตรงวัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้สนามเบตอง เล่นกีฬาอื่น ไม่นำลูกวอลเลย์บอลมาเตะ	1.00
3.5 ทิ้งขยะในที่ที่กำหนดให้	1.00
3.6 ปิดไฟและพัดลมเมื่อออกจากห้องเรียน	1.00
3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอม	0.88
3.8 ใช้น้ำอย่างประหยัด	1.00
3.9 ไม่แสดงกิริยา วาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียน	0.77
3.10 เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายใน	1.00
3.11 ยอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมาก	0.88
3.12 ต้อนรับผู้มาเยี่ยมชมด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี	0.88

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ข้อความที่แสดงควมมีวินัยและความรับผิดชอบมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.66 ถึง 1.00 แสดงว่าทุกข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำว่าข้อความบางข้อความน่าจะปรับแก้ เพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้น ซึ่งได้แสดงการปรับแก้ไขให้ข้อความสมบูรณ์ชัดเจนมากขึ้น ตามรายละเอียดในภาคผนวก ง

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ มาพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อคัดเลือกข้อความที่มีดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ได้ความมีวินัย จำนวน 21 ข้อ และความรับผิดชอบ จำนวน 21 ข้อ รวม 42 ข้อ

2. ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ และแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group Technique) คือ กลุ่มที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบสูง และกลุ่มที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบต่ำ กลุ่มละ 100 คน รวมใช้กลุ่มตัวอย่าง 200 คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยให้ครูประจำชั้น และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้คัดเลือก ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือประเมิน

เครื่องมือประเมิน	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	t
	(n = 100)	(n = 100)	
	\bar{X}	\bar{X}	
ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ			
ตอนที่ 1 ความมีวินัย	66.91	52.45	36.74**
ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ	65.86	51.40	38.18**
ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ			
ตอนที่ 1 ความมีวินัย	69.31	52.55	37.40**
ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ	67.86	53.33	30.20**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.9 พบว่าผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ และแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ สามารถจำแนกกลุ่มที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบสูง และกลุ่มที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบต่ำ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
จำแนกตามประเภทของเครื่องมือประเมินดังนี้

3.1 ตรวจสอบความเที่ยงของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ
จากการสังเกตนักเรียน โดยครู 2 คน แล้วนำผลการสังเกตที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
แบบเพียร์สัน จำนวน 100 คน ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าความเที่ยงของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ

เครื่องมือ	ความเที่ยง
ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ	0.89
ตอนที่ 1 ความมีวินัย	0.87
ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ	0.91

จากตารางที่ 4.10 พบว่าผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสังเกตความมีวินัยและ
ความรับผิดชอบ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.89 แสดงว่าเครื่องมือฉบับที่ 1 มีคุณภาพ สามารถ
นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.2 ตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยให้
นักเรียน 100 คน ประเมินตนเอง แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์
แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าความเที่ยงของแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ

เครื่องมือ	ความเที่ยง
ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ	0.87
ตอนที่ 1 ความมีวินัย	0.84
ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ	0.90

จากตารางที่ 4.11 พบว่าผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดความมีวินัยและความ
รับผิดชอบ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.87 แสดงว่าเครื่องมือฉบับที่ 2 มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้
เก็บรวบรวมข้อมูลได้

4. จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ตามรายละเอียดภาคผนวก จ พร้อมทั้งคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ตามรายละเอียดภาคผนวก ฉ ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 4.1 วัตถุประสงค์ของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
- 4.2 ลักษณะของเครื่องมือ
- 4.3 โครงสร้างของเครื่องมือ
- 4.4 คุณภาพของเครื่องมือ
- 4.5 วิธีการนำเครื่องมือไปใช้
- 4.6 เกณฑ์การให้คะแนน
- 4.7 การแปลความหมายคะแนน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

1.2 วิธีดำเนินการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 10 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 400 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน

1.2.3 เครื่องมือที่พัฒนาในการวิจัย เป็นเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ มี 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 42 ข้อ และฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 42 ข้อ

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1) ขออนุญาตทำการวิจัยจากหน่วยงาน โดยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

2) เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ข้อความตัวบ่งชี้ บันทึกความคิดเห็นและแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา และหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

(1) นำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย จากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(2) ขอความร่วมมือจากฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปากช่อง(ครูสามัคคี 1) โรงเรียนเดิมแสงไขปากช่องวิทยา โรงเรียนบ้านปางแก (สภาพระชาณุกุล) โรงเรียนบ้านนา(ประสิทธิ์วิทยาการ) และโรงเรียนวัดควชิราลงกรณ์วราราม ช่วยดำเนินการประเมินนักเรียน โดยใช้แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ และแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือประเมิน ทั้ง 2 ฉบับ โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruency : IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน

2) ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ และแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group Technique) คือกลุ่มที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบสูงและกลุ่มที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบต่ำ กลุ่มละ 100 คน รวมใช้กลุ่มตัวอย่าง 200 คน

3) ตรวจสอบความเที่ยงของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ จากการสังเกตนักเรียนโดยครู 2 คน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

4) ตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ จากการประเมินตนเองของนักเรียน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค

1.3 ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า

1.3.1 การสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ฉบับ คือ

1) ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 42 ข้อ แบ่งเป็นตอนที่ 1 ด้านความมีวินัย จำนวน 21 ข้อ มีคุณลักษณะ 7 ด้าน ๆ ละ 3 ข้อ ได้แก่ ด้านความตั้งใจ ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความอดทน ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง และตอนที่ 2 จำนวน 21 ข้อ มีคุณลักษณะ 3 ด้าน ๆ ละ 7 ข้อ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

2) ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 42 ข้อ แบ่งเป็น ตอนที่ 1 ด้านความมีวินัย จำนวน 21 ข้อ มีคุณลักษณะ 7 ด้าน ๆ ละ 3 ข้อ ได้แก่ ด้านความตั้งใจ ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความอดทน ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง และตอนที่ 2 จำนวน 21 ข้อ มีคุณลักษณะ 3 ด้าน ๆ ละ 7 ข้อ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

1.3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า

1) แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.66 ถึง 1.00 มีค่าความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งตรวจสอบโดยเทคนิคกลุ่มรู้อัด (Known Group Technique) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความเที่ยง โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เท่ากับ 0.89

2) แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.66 ถึง 1.00 มีค่าความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งตรวจสอบโดยเทคนิคกลุ่มรู้อัด (Known Group Technique) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค เท่ากับ 0.87

2. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผลการวิจัยมีประเด็นที่สำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

2.1 การสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ มีขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ชั้นศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายนอก ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด ประเด็นบ่งชี้ คุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบ ได้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ มี 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตด้าน ความตั้งใจ ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความอดทน ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อเพื่อน และความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดด้านความตั้งใจ ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความอดทน ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อเพื่อน และความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

2.1.2 **ขั้นกำหนดตัวบ่งชี้ตามนิยามคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบของผู้เรียน** ตามความหมาย ความสำคัญ คุณลักษณะ จากนักการศึกษา นักวิจัย ได้ดังนี้

1) **ความมีวินัย** หมายถึง การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามถูกต้องตามจรรยา มารยาท ตามกฎ กติกา ข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรมอันดีงาม ที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติของคนในสังคม เพื่อให้เกิดความสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยมีรายละเอียดของความมีวินัยดังนี้ 1) ความตั้งใจ หมายถึง การกระตือรือร้นมีการเตรียมความพร้อม มีการบันทึกงานเรียบร้อย แสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้งานที่ดีที่สุด มีประสิทธิภาพมากที่สุด 2) ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา หมายถึง การปฏิบัติต่อตนเอง ต่อเพื่อนและต่อโรงเรียน โดยเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา อย่างเคร่งครัดเพื่อความสุขสงบในสังคม 3) ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสม และซื่อตรงทั้งกาย วาจา ใจ ไม่คิดคด ไม่หลอกลวง ทำตามคำมั่นสัญญา มีการยับยั้งชั่งใจ ไม่อยากได้

ในสิ่งของที่ไม่ใช่ของคนทั้งค่อนหน้าและลับหลัง 4) ความตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติตนในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ทันเวลา หรือภายในเวลาที่นัดหมาย ปฏิบัติตนตามตารางที่วางแผนไว้ 5) ความอดทน หมายถึง ความสามารถทางร่างกายมีความอดทน ใช้ความคิด จิตใจมั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์ ต่อสู้อุปสรรคจนประสบความสำเร็จ มีความหนักแน่นไม่หวั่นไหว 6) ความเป็นผู้นำ หมายถึง ลักษณะบุคคลที่แสดงถึงความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ คิดต่อประสานงานให้โอกาสผู้อื่นแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหาจนประสบผลสำเร็จ 7) ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความมั่นใจหรือความกล้าของบุคคลที่จะทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้ มีความรอบคอบ มีแผนงาน มีความเกรงใจ และเห็นใจผู้อื่น มีจิตใจมั่นคง มีเหตุผล

2) *ความรับผิดชอบ* หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด เพื่อให้งานบรรลุสำเร็จ การเอาใจใส่ต่อการเรียนและการทำงานโดยไม่ละเลยทอดทิ้งหลักเล็ง มุ่งมั่นทำงานที่ได้รับมอบหมาย และติดตามผลงานที่ได้กระทำลงไปเพื่อแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จที่ดีขึ้น ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านดีและไม่ดี โดยมีรายละเอียดความรับผิดชอบแต่ละด้านดังนี้ 1) มีความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การระวังรักษาสุขภาพอนามัย ดูแลความปลอดภัย รู้จักหน้าที่ ยอมรับการกระทำ ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและเอาใจใส่ รู้จักประมาณค่าใช้จ่ายและมีความประหยัด 2) มีความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวม ชักจูงเพื่อนให้กระทำในสิ่งดี ไม่รังแก ไม่เอาเปรียบ ให้อภัย ให้กำลังใจ และแสดงกิริยา วาจาที่สุภาพต่อเพื่อน 3) มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง การเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด รักษาสมบัติผลประโยชน์ส่วนรวม รักษาความสะอาดรักษาทรัพย์สิน รักษาชื่อเสียงและเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามความสามารถ

2.1.3 *ขั้นการให้น้ำหนักคะแนน* จากการขอความคิดเห็นจากคณะกรรมการประกันคุณภาพของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 3 คน และศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 2 คน ได้ผลการให้น้ำหนักคะแนนของแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็น 80 % ของคะแนนที่ได้ แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็น 20 % ของคะแนนที่ได้ รวมเป็น 100 % สอดคล้องกับงานวิจัยของ แวมณี บุตรเรืองศักดิ์ (2549: 53-54) ที่ได้ทำการศึกษากการให้น้ำหนักคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนโดยครู แบบประเมินตนเองของนักเรียน และแบบประเมินนักเรียนโดยผู้ปกครอง แสดงว่าในการประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ควรให้ครูเป็นผู้ประเมินมากกว่าให้นักเรียนประเมินตนเอง และการให้ผู้ประเมินหลายคนช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของการประเมินให้สูงขึ้นกว่าการให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้ประเมิน

2.1.4 **ขั้นการกำหนดระดับคุณภาพและเกณฑ์การให้คะแนน** ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบ จากนักการศึกษา นักวิจัย นักจิตวิทยา ดังนี้

1) **ทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัย** ได้แก่ ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง ดวงเคื่อน พันธุมนาวิน (2542: 62) ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรม เพคและเฮวิกเฮิสต์ (Pack and Havighurst) ดวงเคื่อน พันธุมนาวิน (2542: 64) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (บุญสม โพธิ์เงิน 2537: 16-17 ; อ้างอิงมาจาก Bandura 1977: unpagged)

2) **ทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ** ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development Theory) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget 1962) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ผู้วิจัยได้ยึดแนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัย ทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากเห็นว่ามี ความสอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มที่ทำการศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับการศึกษาช่วงชั้นที่ 2 และมีระดับ การใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมที่ต่อเนื่องชัดเจนตามระดับอายุที่ควรจะมีจริยธรรมในระดับนั้น ๆ กำหนดระดับคุณภาพและเกณฑ์การให้คะแนนตามพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบ

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

2.2.1 ความตรงของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล ด้านการสอน และด้านประเมินคุณภาพ การศึกษา ตรวจสอบ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ข้อคำถามในเครื่องมือ ประเมินแต่ละฉบับมีความสอดคล้องกับนิยามของตัวบ่งชี้ความมีวินัยและความรับผิดชอบของ ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชศรา ติศย์ประเสริฐ (2546: 79-89) และเทวินทร์ พิศวง (2547: 76-80) ที่ได้ทำการศึกษาการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ แสดงว่าเครื่องมือประเมินทั้ง 2 ฉบับ ที่สร้างขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบของผู้เรียนได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสังเกต ความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก เปรียบเทียบผลการสังเกตของนักเรียน ที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบสูง กับนักเรียนที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบต่ำ พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบโดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก

เปรียบเทียบผลการประเมินตนเองของนักเรียนที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบสูง กับนักเรียนที่มีความมีวินัยและความรับผิดชอบต่ำ พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527: 41-43) วุฒิชัย ฉายวงศ์ศรีสุข (2536: 153-164) บุญญา ชมศิริ (2547: 82-88) เทวินทร์ พิศวง (2547: 76-80) ที่ได้ทำการศึกษาหาค่าความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้ชัด (Known Group Technique) แสดงว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง เหมาะสมที่จะนำไปใช้ประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

2.2.2 ความเที่ยงของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของเครื่องมือประเมินทั้ง 2 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างผู้สังเกต 2 คน นักเรียนจำนวน 100 คน ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.89 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ ตั้งสมบูรณ์ (2526: 34, 118-120) วุฒิชัย ฉายวงศ์ศรีสุข (2536: 153-164) สุันทา ประเสริฐศรี (2540: 55-60) คมกฤษ ใจคำปิ่น (2544: 101-111) สุจิรา สุขสาร (2545: 108-113) เบอรรนรอยเตอร์ (Burnreuter, 1933 อ้างถึงในเชดสคักค์ โฆวาสินธุ์ 2520: 93 - 95) ส่วนเครื่องมือฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค โดยให้นักเรียน 100 คน ประเมินตนเอง ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.87 สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุวัฒน์ ตั้งสมบูรณ์ (2526: 34, 118-120) วุฒิชัย ฉายวงศ์ศรีสุข (2536: 153-164) สุันทา ประเสริฐศรี (2540: 55-60) คมกฤษ ใจคำปิ่น (2544: 101-111) บุญญา ชมศิริ (2547: 82-88) แสดงว่าเครื่องมือประเมินทั้ง 2 ฉบับ มีค่าความเที่ยงสูงถือได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพเชื่อถือได้ เหมาะสมที่จะนำไปใช้ประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบไปใช้

3.1.1 การนำเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ไปใช้ ควรศึกษารายละเอียดในคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินให้เข้าใจเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามความเป็นจริง

3.1.2 การนำเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ไปใช้กับเขตพื้นที่การศึกษาอื่น

ควรนำไปทดลองใช้เพื่อหาความเที่ยงก่อน เนื่องจากนักเรียนโรงเรียนอื่น สถานที่อื่น อาจมีบริบทไม่เหมือนกับนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 3.2.1 ควรมีการสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยใช้ตัวบ่งชี้อื่น ๆ ที่สถานศึกษาต้องการพัฒนา และต้องการวัดและประเมินผลต่อไป เพราะลักษณะของแต่ละบุคคลในพื้นที่ที่แตกต่างกัน อาจจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน
- 3.2.2 ควรมีการสร้างเครื่องมือประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความเชื่ออำนาจภายในตน ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น
- 3.2.3 ควรมีการสร้างเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นต่าง ๆ
- 3.2.4 ควรมีการสร้างเครื่องมือวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ ในรูปแบบของการให้ปฏิบัติจริงเพื่อให้ได้ผลชัดเจนตามสภาพจริงมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ขจร (2527) *ความรู้และจริยธรรมเพื่อชีวิต* กรุงเทพมหานคร เพชรสยามการพิมพ์
- กมลวัฒน์ วันวิชัย (2545) "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัสพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร" สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- กรุณา กิจขยัน (2517) "ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน ภายนอกตน และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี" ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- กัลยา ศรีปาน (2542) "ศึกษาคูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา" ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
- กาญจนา หาลิตะพันธุ์ (2517) "การควบคุมตนเอง" ใน *ชุมชนทางวิชาการ* กรมสามัญศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กุลนาถ ครุฑครองพันธ์ (2538) "ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาสารคาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524) *แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2527) *โครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนจริยธรรม* กรุงเทพมหานคร ธนประดิษฐ์การพิมพ์
- _____ (2528) *เอกสารเสริมความรู้สำหรับครูกลุ่ม สอน. วิชาจริยศึกษา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2528) *แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย: การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา
- _____ (2542) *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย* ด้านความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องพลเมือง-ศีลธรรม
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ . (2545) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและครุภัณฑ์
- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2529) การทดลองใช้ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้าง
ค่านิยมพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาการพิมพ์
- _____ . (2529) ชุดการสอนปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐาน กรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
- กรรมการณ์ ดวงแจ่มกาญจน์ (2541) "การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษารายบุคคลและ
เป็นกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเซนต์ดอมินิก กรุงเทพมหานคร" ปรินูญานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- โกวิท ประวาลพฤกษ์ และสมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2527) การประเมินผลในชั้นเรียน
กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- โกศล มีคุณ (2533) การวัดจริยธรรม (อัดสำเนา)
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539) ลักษณะชีวิตสู่ความสำเร็จ 2 กรุงเทพมหานคร ชัคเช็สมิเดีย
- ไกรบุษย์ ธีรตยาภินันท์ (2531) แนวพระราชดำริด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- คณินนิตย์ จันทบุตร (2532) สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ภาพพิมพ์
- คณิงรัตน์ ลาโพธิ์ (2535) "ผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัด
กิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6"
ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- คมกฤษ ใจคำป็น (2544) "การสร้างแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน สำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด
และประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- จริญญา เกลาประโคน (2546) "การพัฒนาเครื่องมือประเมินพฤติกรรมรับผิดชอบและเหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จรวยพร ธรณินทร์ (2525) "แนวการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา" *วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ* 8, (เมษายน 2525) : 34 – 35
- จूरรัตน์ นัยทวีกุล (2538) "การวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531) "การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางต่างกัน" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชัยณรงค์ ศรีสุข (2545) "คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงปรารถนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2520) *การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ* กรุงเทพมหานคร สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ไชยรัตน์ ปราณี (2531) "การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษาโดยการสอนจินตนาการกับการสอนตามคู่มือครู" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินึก (2520) *จริยธรรมของเยาวชนไทย* สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) *จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527) "จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน" วารสารแนะแนว
(กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527) : 58 - 71
- _____ . (2542) *จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ถนอมทรัพย์ มะลิซ้อน (2544) การศึกษาเปรียบเทียบระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม
- ทงศักดิ์ อ่อนบึง (2529) "มโนทัศน์ทางจริยธรรมในชีวิตประจำวันของเด็กนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2528" ปรินิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม
- เทวินทร์ พิศวง (2547) "การพัฒนาแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดจันทบุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นรินทร์ ศรีสว่าง (2541) "การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความใฝ่รู้สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด" ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นุชศรา ถิตย์ประเสริฐ (2546) "ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์" ปรินิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) "แบบสังเกต" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือ
สำหรับการประเมินการศึกษา* หน้าที่ 9 หน้า 38 - 73 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- บุญเดือน ปั่นแสง (2535) "ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต พิษณุโลก
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

- บุญญา ชมศิริ (2547) "การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอโพธารอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3"
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บุญสม โพธิ์เงิน (2537) "คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก" วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ประคินันท์ อุปรมัย (2519) จิตวิทยา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ศรีอนันต์
- ปราณี ตั้งใจดี (2540) "การสร้างแบบสังเกตคุณธรรมด้านความใฝ่รู้ ความมีระเบียบวินัย ความ
อดทน และการตรงต่อเวลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) จิตวิทยาการศึกษา *Educational Psychology* กรุงเทพมหานคร
พิมพ์ดี
- เปียน ไชยสร และคณะ (2523) *การวิเคราะห์ข้อสอบความถนัดทางการเรียนในการสอบคัดเลือก
ผู้สำเร็จการศึกษา ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- พรทิพย์ ศิระวงษ์ (2540) "การสร้างแบบสังเกตด้านความสนใจ ความตั้งใจ และความรับผิดชอบ
ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2533) *ทำไมคนไทยจึงเรียนพระพุทธศาสนา* กรุงเทพมหานคร
มูลนิธิพุทธธรรม
- พนัส หันนาภินทร์ (2524) *หลักการบริหารโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- พยุงศักดิ์ สนเทศ (2530) "การปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรมในการสอนวิชาพลศึกษา"
สารพัฒนาหลักสูตร 66, (กันยายน 2530) : 31 – 34
- พุทธทาสภิกขุ (2520) *ศีลธรรมกับมนุษย์โลก* กรุงเทพมหานคร ธรรมทานมูลนิธิ
- ภัสรา อรุณมีศรี (2533) "การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบต่อเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6"
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- มาโนชย์ คัมภวณิชย์ (2525) "ปัญหาการถ่ายทอดจริยธรรมกับอนาคตของชาติ" วารสาร
 ครุศาสตร์ปริทัศน์ (กันยายน 2525) : 46 - 47
- รัฐธรรมนูญ (2550) รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย กรุงเทพมหานคร
 โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา
- ราชบัณฑิตยสถาน (2542) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน กรุงเทพมหานคร
 อักษรเจริญทัศน์
- รุจิรี ภู่อาระ (2541) แบบเรียนแนวหน้าชุดพัฒนากระบวนการสร้างเสริมลักษณะนิสัย
 พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์
- ถัดดาวรรณ ฌ ระนอง (2525) "การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการมีวินัยในตนเอง"
 ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ล้วน และอังคณา สายยศ (2543) การวัดด้านจิตพิสัย กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- วรรณดี แสงประทีปทอง (2545) "การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลในแบบ
 ประเมิน" ใน ประมวลสาระชุดวิชาการประเมินและการจัดการโครงการประเมิน
 หน่วยที่ 5 หน้า 230 - 240 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชา
 ศึกษาศาสตร์
- วไลพร จันทรศิริ (2533) "อิทธิพลของกลุ่มสัมพันธ์ต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของ
 นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสารวิทยา กรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์
 การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วัชรีย์ บุชรธรรม (2528) ทฤษฎีการสร้างวินัยในเยาวชน ในโครงการการพัฒนาคุณภาพชีวิต
 ในเชิงจริยธรรมและวินัย ม.ป.ท.
- วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527) "การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับ
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา" ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วิวัฒน์ อัสวาณิชย์ (2523) "ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย"
 ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ ประสานมิตร

- วิวัฒน์ มูลสถาน (2523) "ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง"
 วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วิสัย วิมลรัตน์ (2533) รูปแบบที่เหมาะสมในการทำนายความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนของ
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร หน่วยศึกษานิเทศก์
- วุฒิชัย ฉายวงศ์ศรีสุข (2536) "การพัฒนาแบบวัดด้านจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 6" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิต
 วิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- แววมณี บุตรเรืองศักดิ์ (2549) "การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึง
 ประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุราษฎร์ธานี" วิทยานิพนธ์
 ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการวัดและ
 ประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ศศิธร ดีเหมาะ (2539) "ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษา" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
- ศิริลักษณ์ เกิดจันทร์ดวง (2540) "ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนกับพฤติกรรม
 ทางจริยธรรมตามความคิดเห็นของผู้สอนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต นครปฐม
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สงบ ลักษณะ (2524) "การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทย" *การวัดผลการศึกษา* 2, (กันยายน -
 ธันวาคม) : 11, 29 - 45
- _____ (2524) *การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทยการวัดผลการศึกษา* กรุงเทพมหานคร
 สมคิด พรหมจ้อยและสุพักตร์ พิบูลย์ (2544) *การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา* นนทบุรี
 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2544) *การวัดและประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม* กรุงเทพมหานคร
 โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมบูรณ์ ลิงค์คำป้อง (2542) "การศึกษาปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร
 และครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย"
 วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 มหาสารคาม

- สิทธิ์ คำวรรณ (2541) "บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
เชียงใหม่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุจิรา สุขसार (2545) "การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณธรรม จริยธรรม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมี
ความสุขของนักเรียนตามมาตรฐาน โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2541" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
- สุคา จันทรสุขโข (2536) "ผลของการใช้กิจกรรมการกระจายค่านิยมในการสร้างเหตุผล
เชิงจริยธรรมด้านวินัยในตนเองเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนคางคาราม จังหวัดเพชรบุรี" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- สุดาวรรณ เครือพานิช (2535) "บทบาทของกรมวิชาการในการส่งเสริมจริยธรรม" *วิจัยสนเทศ*
12, 136 (มกราคม) : 27-29
- สุนันทา ประเสริฐศรี (2540) *การวัดผลการศึกษา* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย
- สุรชาติ วงศ์อารีย์ (2535) "การสร้างแบบสังเกตคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความมีวินัยและ
ความรับผิดชอบ" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2525) *คู่มืออบรมวัฒนธรรมไทยระดับมัธยมศึกษา*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____ (2530) *วิทยากรกับการปลูกฝังและสร้างค่านิยม* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2540) *พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- อนุวัฒน์ ตั้งสมบุรณ์ (2526) "การสร้างแบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

- อมรรวรรณ แก้วผ่อง (2542) "การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อักรอนงค์ ปราโมช ม.ล. (2525) "การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพใน กรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุดม จันทร์ธา (2536) "การสร้างแบบสังเกตนิสัยรักการทำงานในวิชางานเกษตรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อำภา บุญช่วย (2536) *การพัฒนาวินัยในตนเอง ปัตตานี* คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- อำนาจ จันทร์ธมมา (2542) "การศึกษาจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนนักศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- Ausubel, David P. (1965). *Ego Development and The Personality*. 3rd ed. New York: Grune and Stration.
- Amidon E.J. and N:A Flanders. (1967). *The Role of the Teacher in the Classrooms ; A Manual for Understanding and Improving Teacher's Classroom Behavior*. Minneapolis: Amison & Associates.
- Campbell. Alison C. (1961). "Some Determininals of the Dissiculty of Non Verbal Classification Items" *Educational and Psychological*. 21 : 889-913 ; Winter.
- Cattell, Raymond B. (1963). *Manual for the Jr,-Sr. High School Personality Questionnaire "HSPO"* Form A. Illinois: The Institute for Personality and ability Testing.
- Freud, Sigmund. (1944). *And Outline of Psychoanalysis*. New York: W.W. Norton Co.
- Genderson, Richard D. and Leonard S. Feldt. (1960). "The Relationship of Difference Between Verbal and Nonverbal Intelligence Score to Achievement" *Journal of Education Psychology*. 51 : 115-121.
- Kay, William. (1975). *Moral Education*. London: George Allen and Unwin.

- Kirby, R. and Radford, J. (1976). *Individual Difference. Bangay Suffoik : the Chauer Dress*, p123-124.
- Kohlberg, L. (1976). *Moral Stage and Moralization : The Cognitive Development Approach, in Moral Development and Behavior*. Edited By Thomas Lickona, New York: Holt Rinchart and Winston.
- Piaget, Jean. (1962). *The Moral Judgment of the Child*. 2nd ed. New York: Collier Books.
- Skinner, B.F. (1971). *Beyond Freedom and Dignity*. New York: Alfred a Knopt.
- Wiggins, Jerry S. and others. (1971) *The Psychology of Personality Read*. Mass: Addision-Wesley.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัดผลการศึกษา

1. ชื่อ นายนิคม สุวรรณทา
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านปากช่อง(ครูสามัคคี 1)
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ประสบการณ์ ประธานศูนย์พัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา อำเภอปากช่อง
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
2. ชื่อ ดร.วดากรณ์ พูลผลอำนวย
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
 วุฒิการศึกษา ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ประสบการณ์ศึกษานิเทศก์ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
 กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
3. ชื่อ นางสาวมณฑิยา รื่นวิชา
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านท่าเลื้อนสามัคคี
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การวัดและประเมินผล)
 ประสบการณ์ กรรมการศูนย์พัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา
 อำเภอปากช่อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน

1. ชื่อ นายปิยะ อำไพพันธ์
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านปากช่อง(ครูสามัคคี 1)
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 ประสบการณ์ ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานหลักสูตรและการสอน
 โรงเรียนบ้านปากช่อง(ครูสามัคคี 1)
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

2. ชื่อ ดร.ชวัลรัตน์ แก้วสุรินทร์
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดฉวีราลงกรณ์วราราม
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
 วุฒิการศึกษา D.P.A. (Doctor Public Administration)
 ประสบการณ์ ครูวิชาการ กลุ่มงานหลักสูตรและการสอน
 โรงเรียนวัดฉวีราลงกรณ์วราราม
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
3. ชื่อ นายณรงค์ กิจสุภา
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านปางแก(สถาประชานุกูล)
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 ประสบการณ์ ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานหลักสูตรและการสอน
 โรงเรียนบ้านปางแก(สถาประชานุกูล)
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินภายนอก

1. ชื่อ นางกัลยา ตั้งวิทยานุกูล
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านโป่งกะสัง
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4
 วุฒิการศึกษา พบ.ม. (พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต)
 ประสบการณ์ ผู้ประเมินภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐาน
 และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
2. ชื่อ นางทิพทยา สุวรรณภูมิ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านเจียรดับ
 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ประสบการณ์ ผู้ประเมินภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐาน
 และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

3. ชื่อ นายศพร จิรพรเจริญ

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านนา(ประสิทธิ์วิทยาคาร)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน)

ประสบการณ์ ผู้ประเมินภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/466

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

19 ตุลาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายสุเทพ เบ็ญจวิไลกุล นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติ ให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามโครงการ วิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่ จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทาง สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินการศึกษาได้โปรดพิจารณา ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียด อื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็น อย่างดีจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 -7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/467

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

19 ตุลาคม 2550

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ
เรียน

เนื่องด้วย นายสุเทพ เบ็ญจวิไลกุล นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชา
การวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลัง
ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับ
นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากคณะครูและนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ และแบบวัดความมีวินัย
และความรับผิดชอบ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นปกติและผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่
งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลอง
เครื่องมือตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0 2503 2870
โทรสาร 0 2503 3566-7

ภาคผนวก ก
แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการพิจารณาความสอดคล้องของนิยาม
ที่เกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

คำชี้แจง : ขอให้ท่านพิจารณาข้อความที่เกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน
และเกณฑ์การให้คะแนนว่าสอดคล้องกับความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน
หรือไม่ หากมีความสอดคล้อง กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องค่าความสอดคล้อง +1
ข้อใดที่ไม่สอดคล้อง ขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องค่าความสอดคล้อง -1 และข้อใด
ที่ไม่แน่ใจ ขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ค่าความสอดคล้อง 0 และข้อใดที่มีข้อความ
ที่ไม่เหมาะสม ขอความกรุณาอาจารย์แก้ไขลงในเครื่องมือประเมินความมีวินัยและ
ความรับผิดชอบ แต่ละฉบับได้เลย และหากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมกรุณาเขียน
ในช่องข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ตอนที่ 1 ความมีวินัย

ความมีวินัย	ความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
1. <u>ความตั้งใจ</u>				
1.1 เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียน.....	
1.2 จดบันทึกงานเรียบร้อย.....	
1.3 แสดงความคิดเห็นเมื่อมีโอกาส.....	
1.4 เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน สอบถามครูหรือเพื่อน.....	
1.5 มีความตั้งใจขณะครูสอน.....	
2. <u>ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา</u>				
2.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน.....	
2.2 เคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อน.....	
2.3 ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ.....	
2.4 ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี.....	
2.5 ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท	
3. <u>ความซื่อสัตย์</u>				
3.1 ไม่โกหก ไม่หลอกลวง.....	
3.2 ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้.....	
3.3 รู้จักยับยั้งใจ ไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส.....	
3.4 การยับยั้งใจ ไม่เปิดคู่มือของ ที่ไม่ใช่ของตน.....	
3.5 ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย.....	
4. <u>ความตรงต่อเวลา</u>				
4.1 มาโรงเรียนก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ.....	
4.2 เข้าเรียนทันเวลา.....	
4.3 ทำงานเสร็จทันเวลา.....	
4.4 คืนของที่ยืมจากครูหรือเพื่อนตรงเวลา.....	
4.5 ปฏิบัติตนตามตารางการปฏิบัติงานที่ได้วางแผนไว้.....	

ความมีวินัย	ความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
5. ความอดทน				
5.1 ความอดทนในการเรียน.....	
5.2 ความอดทนในการทำงาน.....	
5.3 ควบคุมอารมณ์ได้ดี เมื่อรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่น.....	
5.4 พยายามต่อสู้อุปสรรคจนประสบความสำเร็จ.....	
5.5 หนักแน่นไม่หวั่นไหว.....	
6. ความเป็นผู้นำ				
6.1 ร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม.....	
6.2 ประสานงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น.....	
6.3 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุปความคิดเห็น ของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติ.....	
6.4 ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา.....	
6.5 ชักชวนเพื่อนนักเรียน ไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรือ งานประเพณีของชุมชน.....	
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง				
7.1 กล้าในการคิด การพูด และการกระทำ.....	
7.2 มีความรอบคอบ มีแผนงาน.....	
7.3 มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น.....	
7.4 มีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผล.....	
7.5 บอก เสนอแนะให้เพื่อนแก้ไขเมื่อเห็นว่าเพื่อนทำผิด.....	

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ	ความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง				
1.1 เลือกรับประทานอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์.....	
1.2 ออกกำลังกายสม่ำเสมอ.....	
1.3 ไม่วิ่งบนอาคารเรียน.....	
1.4 ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่าง.....	
1.5 เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่.....	
1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก ขอมรับผิดชอบและปรับปรุง.....	
1.7 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รับผิดชอบทำงานนั้น โดย ไม่ผัดวัน ประกันพรง.....	
1.8 ใช้น้ำอย่างประหยัดและใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ไม้ใช้ น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้า.....	
1.9 ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง.....	
1.10 เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ.....	
1.11 เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้.....	
1.12 เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย.....	
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน				
2.1 ร่วมมือในการทำเวร.....	
2.2 ยินดีช่วยเหลืองานของห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ.....	
2.3 แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจ ไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส..	
2.4 แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจ ไม่เปิดคู่มือของที่ไม่ใช่ของตน.....	
2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืม สิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด.....	
2.6 ไม่เอาเปรียบเพื่อน ทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ ได้รับมอบหมายและการใช้คำพูด.....	
2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก.....	

ความรับผิดชอบ	ความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
2.8 ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้.....	
2.9 แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อน.....	
2.10 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับการเรียน.....	
2.11 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์.....	
2.12 ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพ.....	
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน				
3.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน.....	
3.2 ไม่ออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต.....	
3.3 ไม่ขีดเขียนทำความสกปรกเสียหายแก่สมบัติส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียน.....	
3.4 ใช้สมบัติส่วนรวมให้ตรงวัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้สนามเปตอง เล่นกีฬาอื่น ไม่นำลูกบอลเลย์บอลมาเตะ.....	
3.5 ทิ้งขยะในที่ที่กำหนดให้.....	
3.6 ปิดไฟและพัดลมเมื่อออกจากห้องเรียน.....	
3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอม.....	
3.8 ใช้น้ำอย่างประหยัด.....	
3.9 ไม่แสดงกิริยา วาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียน.....	
3.10 เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายใน.....	
3.11 ยอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมาก.....	
3.12 คำนับผู้มาเยี่ยมชมด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี.....	

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ตอนที่ 1 ความมีวินัย

ความมีวินัย	ความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
1. <u>ความตั้งใจ</u>				
1.1 เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียน.....	
1.2 จดบันทึกงานเรียบร้อย.....	
1.3 แสดงความคิดเห็นเมื่อมีโอกา.....	
1.4 เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน สอบถามครูหรือเพื่อน.....	
1.5 มีความตั้งใจขณะครูสอน.....	
2. <u>ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา</u>				
2.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน.....	
2.2 เคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อน.....	
2.3 ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ.....	
2.4 ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี.....	
2.5 ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท	
3. <u>ความซื่อสัตย์</u>				
3.1 ไม่โกหก ไม่หลอกลวง.....	
3.2 ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้.....	
3.3 รู้จักยับยั้งใจ ไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกา.....	
3.4 การยับยั้งใจไม่เปิดคู่มือของ ที่ไม่ใช่ของตน.....	
3.5 ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย.....	
4. <u>ความตรงต่อเวลา</u>				
4.1 มาโรงเรียนก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ.....	
4.2 เข้าเรียนทันเวลา.....	
4.3 ทำงานเสร็จทันเวลา.....	
4.4 คืนของที่ยืมจากครูหรือเพื่อนตรงเวลา.....	
4.5 ปฏิบัติตนตามตารางการปฏิบัติงานที่ได้วางแผนไว้.....	

ความมีวินัย	ความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
5. ความอดทน				
5.1 ความอดทนในการเรียน.....	
5.2 ความอดทนในการทำงาน.....	
5.3 ควบคุมอารมณ์ได้ดี เมื่อรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่น.....	
5.4 พยายามต่อสู้อุปสรรคจนประสบความสำเร็จ.....	
5.5 หนักแน่นไม่หวั่นไหว.....	
6. ความเป็นผู้นำ				
6.1 ร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม.....	
6.2 ประสานงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น.....	
6.3 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุปความคิดเห็น ของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติ.....	
6.4 ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา.....	
6.5 ชักชวนเพื่อนนักเรียน ไปช่วยงานสาธารณะประโยชน์หรือ งานประเพณีของชุมชน.....	
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง				
7.1 กล้าในการคิด การพูด และการกระทำ.....	
7.2 มีความรอบคอบ มีแผนงาน.....	
7.3 มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น.....	
7.4 มีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อกันง่าย มีเหตุผล.....	
7.5 บอก เสนอแนะให้เพื่อนแก้ไขเมื่อเห็นว่าเพื่อนทำผิด.....	

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ	ความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง				
1.1 เลือกรับประทานอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์.....	
1.2 ออกกำลังกายสม่ำเสมอ.....	
1.3 ไม่วิ่งบนอาคารเรียน.....	
1.4 ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่าง.....	
1.5 เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่.....	
1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดคิด ขอมรับผิดชอบและปรับปรุง.....	
1.7 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รับผิดชอบทำงานนั้น โดย ไม่ผลัดวัน ประกันพ่วง.....	
1.8 ใช้น้ำอย่างประหยัดและใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ไม้ใช้ น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้า.....	
1.9 ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง.....	
1.10 เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ.....	
1.11 เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้.....	
1.12 เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย.....	
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน				
2.1 ร่วมมือในการทำเวร.....	
2.2 ยินดีช่วยเหลืองานของห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ.....	
2.3 แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจ ไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส..	
2.4 แนะนำให้เพื่อนรู้จักยับยั้งใจ ไม่เปิดคู่มือของที่ไม่ใช่ของตน.....	
2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืม สิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด.....	
2.6 ไม่เอาเปรียบเพื่อน ทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ ได้รับมอบหมายและการใช้คำพูด.....	
2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก.....	

ความรับผิดชอบ	ความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	+1	0	-1	
2.8 ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้.....	
2.9 แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อน.....	
2.10 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับการเรียน.....	
2.11 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์.....	
2.12 ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพ.....	
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน				
3.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน.....	
3.2 ไม่ออกนอกบริเวณ โรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต.....	
3.3 ไม่ขีดเขียนทำความสกปรกเสียหายแก่สมบัติส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียน.....	
3.4 ใช้สมบัติส่วนรวมให้ตรงวัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้สนามเปตอง เล่นกีฬาอื่น ไม่นำลูกบอลเลย์บอลมาเตะ.....	
3.5 ทิ้งขยะในที่ที่กำหนดให้.....	
3.6 ปิดไฟและพัดลมเมื่อออกจากห้องเรียน.....	
3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอม.....	
3.8 ใช้น้ำอย่างประหยัด.....	
3.9 ไม่แสดงกิริยา วาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียน.....	
3.10 เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายใน.....	
3.11 ขอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงข้างมาก.....	
3.12 ต้อนรับผู้มาเยี่ยมชมด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี.....	

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

การปรับแก้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

การปรับแก้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

การปรับแก้ข้อความเครื่องมือประเมิน ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ตอนที่ 1 ความมีวินัย

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	พฤติกรรมบ่งชี้ที่ปรับแก้
1. ความตั้งใจ	1.5 มีความตั้งใจขณะครูสอน	1.5 มีความตั้งใจเรียนขณะครูสอน
3. ความซื่อสัตย์	3.2 ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ 3.3 รู้จักยับยั้งชั่งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส	3.2 ปฏิบัติตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง 3.3 มีความยับยั้งชั่งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส
5. ความอดทน	5.2 ความอดทนในการทำงาน	5.2 ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง	7.1 กล้าในการคิด การพูด และการกระทำ	7.1 กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด และการกระทำความคิดในโอกาสต่างๆ

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	พฤติกรรมบ่งชี้ที่ปรับแก้
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง	1.5 เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่ 1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดผิด ขอมรับผิดชอบและปรับปรุง 1.8 ใช้น้ำอย่างประหยัดและใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ไม้ใช้น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้า	1.5 เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้วเก็บเข้าที่เดิม 1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดผิด พร้อมแก้ไขและปรับปรุง 1.8 ใช้น้ำ ใช้ไฟอย่างประหยัด และใช้ตรงตามวัตถุประสงค์

การปรับแก้ข้อความเครื่องมือประเมินฉบับที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	พฤติกรรมบ่งชี้ที่ปรับแก้
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	2.1 ร่วมมือในการทำเวร	2.1 ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร
	2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามา และเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด	2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืมสิ่งของจากเพื่อนแล้วคืนตามกำหนด
	2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก	2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิด
	2.12 ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพ	2.12 ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อน
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน	3.2 ไม่ออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต	3.2 ขออนุญาตก่อนออกนอกบริเวณโรงเรียน
	3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอม	3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมและคุ้มค่า
	3.9 ไม่แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียน	3.9 แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียน

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ
ตอนที่ 1 ความมีวินัย

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้			
1. ความตั้งใจ	1.5 มีความตั้งใจเรียนขณะครูสอน	ครูสอน			
			4 คะแนน	- มีความตั้งใจขณะครูสอนทุกครั้ง	- มีความตั้งใจเรียนขณะครูสอนทุกครั้ง
			3 คะแนน	- ถูกตักเตือนเรื่องความตั้งใจขณะครูสอนเป็นบางครั้ง	- ถูกตักเตือนเรื่องความตั้งใจเรียนขณะครูสอนเป็นบางครั้ง

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
2 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องความตั้งใจ ขณะครูสอนบ่อยๆ	- ถูกตัดเตือนเรื่องความตั้งใจ เรียนขณะครูสอนบ่อยๆ
1 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องความตั้งใจ ขณะครูสอนเป็นประจำ	- ถูกตัดเตือนเรื่องความตั้งใจ เรียนขณะครูสอนเป็นประจำ
3. ความซื่อสัตย์		
3.2 ปฏิบัติตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง		
4 คะแนน	- ทำตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้ทุกครั้ง	- ปฏิบัติตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้องทุกครั้ง
3 คะแนน	- ทำตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้บ่อยๆ	- ปฏิบัติตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้องบ่อยๆ
2 คะแนน	- ทำตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้เป็นบางครั้ง	- ปฏิบัติตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นบางครั้ง
1 คะแนน	- ไม่ทำตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้	- ไม่ปฏิบัติตามคำพูด คำ สัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง
3.3 มีความซื่อสัตย์หรือไม่ ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส		
4 คะแนน	- ไม่เคยถูกตัดเตือนเรื่องขโมย ของหรือเงินบุคคลอื่น	- ไม่เคยถูกตัดเตือนเรื่องขโมย ของหรือเงินบุคคลอื่นเมื่อ มีโอกาส
3 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นบ้าง	- ถูกตัดเตือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นเมื่อมีโอกาส บ้าง
2 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นบ่อยๆ	- ถูกตัดเตือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นเมื่อมีโอกาส บ่อยๆ

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
1 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นเป็นประจำ	- ถูกตัดเดือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นเมื่อมีโอกาส เป็นประจำ
5. ความอดทน		
5.2 ความกระตือรือร้น		
ในการปฏิบัติงาน		
4 คะแนน	- มีความอดทนในการทำงาน ทุกครั้ง	- มีความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติงานทุกครั้ง
3 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องความอดทน ในการทำงานบ้าง	- ถูกตัดเดือนเรื่องความกระตือ รือร้นในการปฏิบัติงานบ้าง
2 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องความอดทน ในการทำงานบ่อยๆ	- ถูกตัดเดือนเรื่องความกระตือ รือร้นในการปฏิบัติงานบ่อยๆ
1 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องความอดทน ในการทำงานเป็นประจำ	- ถูกตัดเดือนเรื่องความ กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เป็นประจำ
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง		
7.1 กล้าแสดงความคิด		
กล้าพูด และการกระทำความคิด ในโอกาสต่างๆ		
4 คะแนน	- กล้าในการคิด การพูดและ การกระทำที่ถูกต้อง มีประโยชน์ทุกครั้ง	- กล้าแสดงความคิด กล้าพูด และการกระทำความคิดใน โอกาสต่างๆทุกครั้ง
3 คะแนน	- กล้าในการคิด การพูด และ การกระทำที่ถูกต้อง มีประโยชน์บ่อยๆ	- กล้าแสดงความคิด กล้าพูด และการกระทำความคิดใน โอกาสต่างๆบ่อยๆ

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
2 คะแนน	- กล้าในการคิด การพูด และการกระทำที่ถูกต้อง มีประโยชน์บ้างบางครั้ง	- กล้าแสดงความคิด กล้าพูด และการกระทำความดีใน โอกาสต่างๆบ้างบางครั้ง
1 คะแนน	- ไม่แสดงความคิด ไม่พูด และไม่กระทำแม้จะเป็นสิ่งที่ ถูกต้องเลย	- ไม่แสดงความคิด ไม่พูด และไม่กระทำความดีใน โอกาสต่างๆเลย

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง		
1.5 เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้ว เก็บเข้าที่เดิม		
4 คะแนน	- เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บ ให้เข้าที่ทุกครั้ง	- เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้วเก็บ เข้าที่เดิมทุกครั้ง
3 คะแนน	- เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บ ให้เข้าที่บ่อยๆ	- เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้วเก็บ เข้าที่เดิมบ่อยๆ
2 คะแนน	- เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บ ให้เข้าที่เป็นบางครั้ง	- เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้วเก็บ เข้าที่เดิมเป็นบางครั้ง
1 คะแนน	- เมื่อหยิบของใช้แล้วไม่เคย เก็บให้เข้าที่	- เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้วไม่เคย เก็บเข้าที่เดิม
1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก พร้อมแก้ไขและปรับปรุง		
4 คะแนน	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก ขอมรับ ฝึกและปรับปรุง ทุกครั้ง	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก พร้อม แก้ไขและปรับปรุงทุกครั้ง
3 คะแนน	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก ขอมรับ ฝึกและปรับปรุงเกือบทุกครั้ง	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก พร้อม แก้ไขและปรับปรุงเกือบทุก ครั้ง

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
2 คะแนน	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึกคิด ขอมรับ คิดและปรับปรุง บางครั้ง	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึกคิด พร้อม แก้ไขและปรับปรุงบางครั้ง
1 คะแนน	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก ไม่ยอมรับคิดและไม่ปรับปรุง	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก ไม่แก้ไขและไม่ปรับปรุง
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน		
2.1 ร่วมมือกับเพื่อน		
ในการทำเวร		
4 คะแนน	- ร่วมมือในการทำเวรทุกครั้ง	- ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร ความสะอาดห้องเรียนทุกครั้ง
3 คะแนน	- ร่วมมือในการทำเวรบ่อยครั้ง	- ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร ความสะอาดห้องเรียนบ่อยครั้ง
2 คะแนน	- ร่วมมือในการทำเวรบ้าง บางครั้ง	- ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร ความสะอาดห้องเรียนบ้างบางครั้ง
1 คะแนน	- ขาดความร่วมมือในการ ทำเวร	- ขาดความร่วมมือกับเพื่อน ใน การทำเวรความสะอาดห้องเรียน
2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์		
การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามา และเมื่อยืมสิ่งของจากเพื่อน แล้วคืนตามกำหนด		
4 คะแนน	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน เมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืม สิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด ทุกครั้ง	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อ เพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืมสิ่งของ จากเพื่อนคืนตามกำหนดทุกครั้ง
3 คะแนน	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน เมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืม สิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด บ่อยๆ	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อ เพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืมสิ่งของ จากเพื่อนคืนตามกำหนดบ่อยๆ

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
2 คะแนน	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมหาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนดบ้าง	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมหาและเมื่อยืมสิ่งของจากเพื่อนคืนตามกำหนดบ้าง
1 คะแนน	- ไม่ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมหาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนไม่คืนตามกำหนด	- ไม่ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมหาและเมื่อยืมสิ่งของจากเพื่อนไม่คืนตามกำหนด
2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิด		
4 คะแนน	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกทุกครั้ง	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิดทุกครั้ง
3 คะแนน	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกบ่อยๆ	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิดบ่อยๆ
2 คะแนน	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกบ้างบางครั้ง	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิดบ้างบางครั้ง
1 คะแนน	- ไม่ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก	- ไม่ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิด
2.12 ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อน		
4 คะแนน	- ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพทุกครั้ง	- ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อนทุกครั้ง
3 คะแนน	- ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพบ่อยๆ	- ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อนบ่อยๆ
2 คะแนน	- ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพบ้างบางครั้ง	- ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อนบ้างบางครั้ง

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
1 คะแนน	- ไม่ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพ	- ไม่ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อน
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน		
3.2 ขออนุญาตก่อนออกนอกบริเวณโรงเรียน		
4 คะแนน	- ไม่เคยถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต	- ขออนุญาตก่อนออกนอกบริเวณโรงเรียนทุกครั้ง
3 คะแนน	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตเป็นบางครั้ง	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตเป็นบางครั้ง
2 คะแนน	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตบ่อยๆ	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตบ่อยๆ
1 คะแนน	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตเป็นประจำ	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตเป็นประจำ
3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมและคุ้มค่า		
4 คะแนน	- ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมทุกครั้ง	- ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมและคุ้มค่าทุกครั้ง
3 คะแนน	- ถูกตักเตือนเรื่องการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมเป็นบางครั้ง	- ถูกตักเตือนเรื่องการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมและคุ้มค่าเป็นบางครั้ง
2 คะแนน	- ถูกตักเตือนเรื่องการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมบ่อยๆ	- ถูกตักเตือนเรื่องการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมและคุ้มค่าบ่อยๆ

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
1 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องการใช้สื่อ การเรียนการสอนอย่างทะนุ ถนอมเป็นประจำ	- ถูกตัดเดือนเรื่องการใช้สื่อ การเรียนการสอนอย่างทะนุ ถนอมและคุ้มค่าเป็นประจำ
3.9 แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพ เมื่ออยู่นอกโรงเรียน		
4 คะแนน	- ไม่แสดงกิริยาวาจาไม่ สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียน เลย	- แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเมื่อ อยู่นอก โรงเรียนทุกครั้ง
3 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องการแสดง กิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่ นอกโรงเรียนเป็นบางครั้ง	- แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเมื่อ อยู่นอก โรงเรียนบ่อยๆ
2 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องการแสดง กิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่ นอกโรงเรียนบ่อยๆ	- แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเมื่อ อยู่นอก โรงเรียนเป็นบางครั้ง
1 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องการแสดง กิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่ นอกโรงเรียนเป็นประจำ	- ไม่เคยแสดงกิริยาวาจาที่ สุภาพเมื่ออยู่นอก โรงเรียนเลย

การปรับแก้ข้อความเครื่องมือประเมิน ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ
ตอนที่ 1 ความมีวินัย

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	พฤติกรรมบ่งชี้ที่ปรับแก้
1. ความตั้งใจ	1.5 มีความตั้งใจขณะครูสอน	1.5 มีความตั้งใจเรียนขณะครูสอน
3. ความซื่อสัตย์	3.2 ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ 3.3 รู้จักยับยั้งชั่งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส	3.2 ปฏิบัติตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง 3.3 มีความยับยั้งชั่งใจไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส
5. ความอดทน	5.2 ความอดทนในการทำงาน	5.2 ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง	7.1 กล้าในการคิด การพูด และการกระทำ	7.1 กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด และการกระทำความดีในโอกาสต่างๆ

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	พฤติกรรมบ่งชี้ที่ปรับแก้
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง	1.5 เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บให้เข้าที่ 1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดผิด ยอมรับผิดและปรับปรุง 1.8 ใช้น้ำอย่างประหยัดและใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ใช้น้ำดื่มล้างมือและล้างเท้า	1.5 เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้วเก็บเข้าที่เดิม 1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดผิด พร้อมแก้ไขและปรับปรุง 1.8 ใช้น้ำ ใช้ไฟอย่างประหยัด และใช้ตรงตามวัตถุประสงค์

การปรับแก้ข้อความเครื่องมือประเมิน ฉบับที่ 2 (ต่อ)

คุณลักษณะ	พฤติกรรมบ่งชี้เดิม	พฤติกรรมบ่งชี้ที่ปรับแก้
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	2.1 ร่วมมือในการทำเวร	2.1 ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร
	2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามา และเมื่อยืมสิ่งของของคนอื่นตามกำหนด	2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืมสิ่งของจากเพื่อนแล้วคืนตามกำหนด
	2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก	2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิด
	2.12 ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพ	2.12 ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อน
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน	3.2 ไม่ออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต	3.2 ขออนุญาตก่อนออกนอกบริเวณโรงเรียน
	3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอม	3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมและคุ้มค่า
	3.9 ไม่แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียน	3.9 แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียน

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ตอนที่ 1 ความมีวินัย

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้		
1. ความตั้งใจ	1.5 มีความตั้งใจเรียนขณะครูสอน	4 คะแนน		
			- มีความตั้งใจขณะครูสอนทุกครั้ง	- มีความตั้งใจเรียนขณะครูสอนทุกครั้ง
			- ถูกตักเตือนเรื่องความตั้งใจขณะครูสอนเป็นบางครั้ง	- ถูกตักเตือนเรื่องความตั้งใจเรียนขณะครูสอนเป็นบางครั้ง

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 2 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
2 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องความตั้งใจ ขณะครูสอนบ่อยๆ	- ถูกตัดเตือนเรื่องความตั้งใจ เรียนขณะครูสอนบ่อยๆ
1 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องความตั้งใจ ขณะครูสอนเป็นประจำ	- ถูกตัดเตือนเรื่องความตั้งใจ เรียนขณะครูสอนเป็นประจำ
3. ความซื่อสัตย์		
3.2 ปฏิบัติตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง		
4 คะแนน	- ทำตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้ทุกครั้ง	- ปฏิบัติตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้องทุกครั้ง
3 คะแนน	- ทำตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้บ่อยๆ	- ปฏิบัติตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้องบ่อยๆ
2 คะแนน	- ทำตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้เป็นบางครั้ง	- ปฏิบัติตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นบางครั้ง
1 คะแนน	- ไม่ทำตามคำพูด คำสัญญา ที่ให้ไว้	- ไม่ปฏิบัติตามคำพูด คำ สัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง
3.3 มีความยับยั้งชั่งใจไม่ ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส		
4 คะแนน	- ไม่เคยถูกตัดเตือนเรื่องขโมย ของหรือเงินบุคคลอื่น	- ไม่เคยถูกตัดเตือนเรื่องขโมย ของหรือเงินบุคคลอื่นเมื่อ มีโอกาส
3 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นบ้าง	- ถูกตัดเตือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นเมื่อมีโอกาส บ้าง
2 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นบ่อยๆ	- ถูกตัดเตือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นเมื่อมีโอกาส บ่อยๆ

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 2 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
1 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นเป็นประจำ	- ถูกตัดเดือนเรื่องขโมยของ หรือเงินบุคคลอื่นเมื่อมีโอกา สเป็นประจำ
5. ความอดทน		
5.2 ความกระตือรือร้น		
ในการปฏิบัติงาน		
4 คะแนน	- มีความอดทนในการทำงาน ทุกครั้ง	- มีความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติงานทุกครั้ง
3 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องความอดทน ในการทำงานบ้าง	- ถูกตัดเดือนเรื่องความกระตือ รือร้นในการปฏิบัติงานบ้าง
2 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องความอดทน ในการทำงานบ่อยๆ	- ถูกตัดเดือนเรื่องความกระตือ รือร้นในการปฏิบัติงานบ่อยๆ
1 คะแนน	- ถูกตัดเดือนเรื่องความอดทน ในการทำงานเป็นประจำ	- ถูกตัดเดือนเรื่องความ กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เป็นประจำ
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง		
7.1 กล้าแสดงความคิด		
กล้าพูด และการกระทำความดี		
ในโอกาสต่างๆ		
4 คะแนน	- กล้าในการคิด การพูดและ การกระทำที่ถูกต้อง มีประโยชน์ทุกครั้ง	- กล้าแสดงความคิด กล้าพูด และการกระทำความดีใน โอกาสต่างๆทุกครั้ง
3 คะแนน	- กล้าในการคิด การพูด และ การกระทำที่ถูกต้อง มีประโยชน์บ่อยๆ	- กล้าแสดงความคิด กล้าพูด และการกระทำความดีใน โอกาสต่างๆบ่อยๆ

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 2 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
2 คะแนน	- กล้าในการคิด การพูด และการกระทำที่ถูกต้อง มีประโยชน์บ้างบางครั้ง	- กล้าแสดงความคิด กล้าพูด และการกระทำที่ดีใน โอกาสต่างๆบ้างบางครั้ง
1 คะแนน	- ไม่แสดงความคิด ไม่พูด และไม่กระทำแม้จะเป็นสิ่งที่ ถูกต้องเลย	- ไม่แสดงความคิด ไม่พูด และไม่กระทำที่ดีใน โอกาสต่างๆเลย

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง		
1.5 เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้ว เก็บเข้าที่เดิม		
4 คะแนน	- เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บ ให้เข้าที่ทุกครั้ง	- เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้วเก็บ เข้าที่เดิมทุกครั้ง
3 คะแนน	- เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บ ให้เข้าที่บ่อยๆ	- เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้วเก็บ เข้าที่เดิมบ่อยๆ
2 คะแนน	- เมื่อหยิบของใช้แล้วเก็บ ให้เข้าที่เป็นบางครั้ง	- เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้วเก็บ เข้าที่เดิมเป็นบางครั้ง
1 คะแนน	- เมื่อหยิบของใช้แล้วไม่เคย เก็บให้เข้าที่	- เมื่อเลิกใช้สิ่งของแล้วไม่เคย เก็บเข้าที่เดิม
1.6 เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก พร้อมแก้ไขและปรับปรุง		
4 คะแนน	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก ขอมรับ ฝึกและปรับปรุง ทุกครั้ง	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก พร้อม แก้ไขและปรับปรุงทุกครั้ง
3 คะแนน	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก ขอมรับ ฝึกและปรับปรุงเกือบทุกครั้ง	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก พร้อม แก้ไขและปรับปรุงเกือบ ทุก ครั้ง

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 2 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
2 คะแนน	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก ขอมรับ ฝึกและปรับปรุง บางครั้ง	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก พร้อม แก้ไขและปรับปรุงบางครั้ง
1 คะแนน	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก ไม่ยอมรับฝึกและไม่ปรับปรุง	- เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึก ไม่แก้ไขและไม่ปรับปรุง
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน		
2.1 ร่วมมือกับเพื่อน		
ในการทำเวร		
4 คะแนน	- ร่วมมือในการทำเวรทุกครั้ง	- ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร ความสะอาดห้องเรียนทุกครั้ง
3 คะแนน	- ร่วมมือในการทำเวรบ่อยครั้ง	- ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร ความสะอาดห้องเรียนบ่อยครั้ง
2 คะแนน	- ร่วมมือในการทำเวรบ้าง บางครั้ง	- ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร ความสะอาดห้องเรียนบ้างบางครั้ง
1 คะแนน	- ขาดความร่วมมือในการทำเวร	- ขาดความร่วมมือกับเพื่อน ใน การทำเวรความสะอาดห้องเรียน
2.5 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์		
การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามา และเมื่อยืมสิ่งของจากเพื่อน แล้วคืนตามกำหนด		
4 คะแนน	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน เมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืม สิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด ทุกครั้ง	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อ เพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืมสิ่งของ จากเพื่อนคืนตามกำหนดทุกครั้ง
3 คะแนน	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน เมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืม สิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนด บ่อยๆ	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อ เพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืมสิ่งของ จากเพื่อนคืนตามกำหนดบ่อยๆ

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 2 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
2 คะแนน	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนคืนตามกำหนดบ้าง	- ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืมสิ่งของจากเพื่อนคืนตามกำหนดบ้าง
1 คะแนน	- ไม่ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืมสิ่งของเพื่อนไม่คืนตามกำหนด	- ไม่ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนเมื่อเพื่อนลืมเอามาและเมื่อยืมสิ่งของจากเพื่อนไม่คืนตามกำหนด
2.7 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิด		
4 คะแนน	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกทุกครั้ง	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิดทุกครั้ง
3 คะแนน	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกบ่อยๆ	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิดบ่อยๆ
2 คะแนน	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึกบ้างบางครั้ง	- ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิดบ้างบางครั้ง
1 คะแนน	- ไม่ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและรู้สำนึก	- ไม่ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดและสำนึกผิด
2.12 ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อน		
4 คะแนน	- ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพทุกครั้ง	- ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อนทุกครั้ง
3 คะแนน	- ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพบ่อยๆ	- ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อนบ่อยๆ
2 คะแนน	- ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพบ้างบางครั้ง	- ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อนบ้างบางครั้ง

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 2 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
1 คะแนน	- ไม่ปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความเคารพ	- ไม่ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อน
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน 3.2 ขออนุญาตก่อนออกนอกบริเวณโรงเรียน		
4 คะแนน	- ไม่เคยถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต	- ขออนุญาตก่อนออกนอกบริเวณโรงเรียนทุกครั้ง
3 คะแนน	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตเป็นบางครั้ง	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตเป็นบางครั้ง
2 คะแนน	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตบ่อยๆ	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตบ่อยๆ
1 คะแนน	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตเป็นประจำ	- ถูกตักเตือนเรื่องการออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตเป็นประจำ
3.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมและคุ้มค่า		
4 คะแนน	- ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมทุกครั้ง	- ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมและคุ้มค่าทุกครั้ง
3 คะแนน	- ถูกตักเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมเป็นบางครั้ง	- ถูกตักเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมและคุ้มค่าเป็นบางครั้ง
2 คะแนน	- ถูกตักเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมบ่อยๆ	- ถูกตักเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมและคุ้มค่าบ่อยๆ

การปรับแก้เกณฑ์การให้คะแนน ฉบับที่ 2 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้คะแนนเดิม	เกณฑ์การให้คะแนนที่ปรับแก้
1 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมเป็นประจำ	- ถูกตัดเตือนเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างทะนุถนอมและคุ้มค่าเป็นประจำ
3.9 แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพ เมื่ออยู่นอกโรงเรียน		
4 คะแนน	- ไม่แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนเลย	- แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนทุกครั้ง
3 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องการแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนเป็นบางครั้ง	- แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนบ่อยๆ
2 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องการแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนบ่อยๆ	- แสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนเป็นบางครั้ง
1 คะแนน	- ถูกตัดเตือนเรื่องการแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนเป็นประจำ	- ไม่เคยแสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเมื่ออยู่นอกโรงเรียนเลย

ภาคผนวก จ

เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

.....

คำชี้แจง

เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ชุดนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือประเมิน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้สังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ ของนักเรียน โดยครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีบรรยากาศการทำกิจกรรมกลุ่มและครูประจำชั้น สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในเวลาเรียน พิจารณาให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์ตามคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความ มีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นแบบมาตรฐานค่า 4 ระดับ จำนวน 42 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน เป็นแบบมาตรฐานค่า 4 ระดับ จำนวน 42 ข้อ โดยนักเรียนเป็นผู้ตอบ

เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้สังเกตพฤติกรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบ ของนักเรียนโดยครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีบรรยากาศการทำกิจกรรมกลุ่มและครูประจำชั้น สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในเวลาเรียน พิจารณาให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์ตามคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความ มีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นแบบมาตรฐานค่า 4 ระดับ จำนวน 42 ข้อ

2. เกณฑ์การให้คะแนน

มีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ คือ

ดีมาก ให้ 4 คะแนน

ดี ให้ 3 คะแนน

พอใช้ ให้ 2 คะแนน

ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน

3. สถานการณ์ที่กำหนด

สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในเวลาเรียนตลอดทั้งวัน

คำชี้แจงในการตอบแบบประเมิน (ฉบับครู)

เรียนคุณครูผู้ประเมินทุกท่าน การตอบแบบประเมินครั้งนี้เป็นการทดลองใช้เครื่องมือ ซึ่งผลการประเมินที่ท่านประเมินไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่านแต่อย่างใด และสำหรับนักเรียนก็ไม่มีผลต่อคะแนนการเรียนของนักเรียน ผลการประเมินของท่านผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุง เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบเท่านั้น ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่านให้ ประเมินตามความเป็นจริงที่ท่านได้ปฏิบัติ

ผู้วิจัยหวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สุเทพ เบ็ญจวิไลกุล

นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ชื่อผู้สังเกต.....

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน.....

สังเกตตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2550 ถึง วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2550

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 1-4 ที่ตรงกับระดับปฏิบัติของนักเรียน
ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่แนบ

ตอนที่ 1 ความมีวินัย

ความมีวินัย	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
1. ความตั้งใจ				
1.1 เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียน.....
1.2 จัดบันทึกงานเรียบร้อย.....
1.3 มีความตั้งใจเรียนขณะครูสอน.....
2. ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา				
2.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน.....
2.2 เคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อน.....
2.3 ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ.....
3. ความซื่อสัตย์				
3.1 ไม่โกหก ไม่หลอกลวง.....
3.2 ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง.....
3.3 มีความซื่อสัตย์ไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส.....

ความมีวินัย	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
4. ความตรงต่อเวลา 4.1 มาโรงเรียนก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ..... 4.2 เข้าเรียนทันเวลา..... 4.3 ทำงานเสร็จทันเวลา.....
5. ความอดทน 5.1 ความอดทนในการเรียน..... 5.2 ควบคุมอารมณ์ได้ดี เมื่อรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่น..... 5.3 พยายามต่อสู้อุปสรรคจนประสบความสำเร็จ.....
6. ความเป็นผู้นำ 6.1 ประสานงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น..... 6.2 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุปความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติ..... 6.3 ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา.....
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง 7.1 กล้าแสดงความคิด กล้าพูด และการกระทำความคิดในโอกาสต่างๆ..... 7.2 มีความรอบคอบ มีแผนงาน..... 7.3 มีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผล.....

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง				
1.1 เลือกรับประทานอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์.....
1.2 ออกกำลังกายสม่ำเสมอ.....
1.3 ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่าง.....
1.4 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รับผิดชอบงานนั้นโดย ไม่ผลัดวัน ประกันพรั่ง.....
1.5 ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง.....
1.6 เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้.....
1.7 เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย.....
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน				
2.1 ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร.....
2.2 ยินดีช่วยเหลืองานของห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ.....
2.3 ไม่เอาเปรียบเพื่อน ทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ ได้รับมอบหมายและการใช้คำพูด.....
2.4 ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้.....
2.5 แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อน.....
2.6 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์.....
2.7 ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อน.....

ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน				
3.1 ขออนุญาตก่อนออกนอกบริเวณโรงเรียน.....
3.2 ไม่ขีดเขียนทำความสกปรกเสียหายแก่สมบัติส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียน.....
3.3 ใช้สมบัติส่วนรวมให้ตรงวัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้สนามเปตอง เล่นกีฬาอื่น ไม่นำลูกวอลเลย์บอลมาเตะ.....
3.4 ทิ้งขยะในที่ที่กำหนดให้.....
3.5 ปิดไฟและพัดลมเมื่อออกจากห้องเรียน.....
3.6 ใช้น้ำอย่างประหยัด.....
3.7 เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายใน.....

เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ

คำชี้แจง

1. แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน เป็นแบบมาตรฐานค่า 4 ระดับ จำนวน 42 ข้อ โดยนักเรียนเป็นผู้ตอบ ใช้เวลา 30 นาที

2. ให้นักเรียนอ่านพฤติกรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบ ที่เกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน แล้วพิจารณานักเรียนปฏิบัติเป็นประจำได้ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณภาพ

3. เกณฑ์การให้คะแนน

มีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ คือ

ดีมาก ให้ 4 คะแนน

ดี ให้ 3 คะแนน

พอใช้ ให้ 2 คะแนน

ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน

คำชี้แจงในการตอบแบบประเมิน (ฉบับนักเรียน)

ขอให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง การตอบแบบประเมินครั้งนี้เป็นการทดลองใช้เครื่องมือ ซึ่งผลการประเมินที่นักเรียนตอบไม่มีผลต่อคะแนนการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด ผลการตอบของนักเรียน ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบเท่านั้น ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากนักเรียนให้ประเมินตามความเป็นจริงที่นักเรียนได้ปฏิบัติ ผู้วิจัยหวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากนักเรียนด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้
ด้วย

สุเทพ เบ็ญจวิไลกุล
นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ชื่อผู้ประเมิน(เด็กชาย/เด็กหญิง).....
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน.....
 ประเมินวันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2550

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 1-4 ที่ตรงกับระดับปฏิบัติของนักเรียน
 ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่แนบ

ตอนที่ 1 ความมีวินัย

ความมีวินัย	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
1. ความตั้งใจ				
1.1 เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียน.....
1.2 จัดพื้นที่ทำงานเรียบร้อย.....
1.3 มีความตั้งใจเรียนขณะครูสอน.....
2. ความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา				
2.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน.....
2.2 เคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อน.....
2.3 ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ.....
3. ความซื่อสัตย์				
3.1 ไม่โกหก ไม่หลอกลวง.....
3.2 ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง.....
3.3 มีความซื่อสัตย์ไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส.....

ความมีวินัย	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
4. ความตรงต่อเวลา 4.1 มาโรงเรียนก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ..... 4.2 เข้าเรียนทันเวลา..... 4.3 ทำงานเสร็จทันเวลา.....
5. ความอดทน 5.1 ความอดทนในการเรียน..... 5.2 ควบคุมอารมณ์ได้ดี เมื่อรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่น..... 5.3 พยายามต่อสู้อุปสรรคจนประสบความสำเร็จ.....
6. ความเป็นผู้นำ 6.1 ประสานงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น..... 6.2 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุปความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติ..... 6.3 ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา.....
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง 7.1 กล้าแสดงความคิด กล้าพูด และการกระทำความดีในโอกาสต่างๆ..... 7.2 มีความรอบคอบ มีแผนงาน..... 7.3 มีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผล.....

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง 1.1 เลือกรับประทานอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์..... 1.2 ออกกำลังกายสม่ำเสมอ..... 1.3 ทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่าง..... 1.4 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รับผิดชอบงานนั้นโดย ไม่ผลัดวัน ประกันพรั่ง..... 1.5 ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง..... 1.6 เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้..... 1.7 เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย.....				
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน 2.1 ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร..... 2.2 ยินดีช่วยเหลืองานของห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ..... 2.3 ไม่เอาเปรียบเพื่อน ทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ ได้รับมอบหมายและการใช้คำพูด..... 2.4 ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้..... 2.5 แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อน..... 2.6 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์..... 2.7 ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อน.....				

ความรับผิดชอบ	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
3. <u>ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน</u>				
3.1 ขออนุญาตก่อนออกนอกบริเวณ โรงเรียน.....
3.2 ไม่ขีดเขียนทำความสกปรกเสียหายแก่สมบัติส่วนรวม เช่น ฝาผนัง โต๊ะ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียน.....
3.3 ใช้สมบัติส่วนรวมให้ตรงวัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้สนามเบตอง เล่นกีฬาอื่น ไม่นำลูกบอลเหล็กบอลมาเตะ.....
3.4 ทิ้งขยะในที่ที่กำหนดให้.....
3.5 ปิดไฟและพัดลมเมื่อออกจากห้องเรียน.....
3.6 ใช้น้ำอย่างประหยัด.....
3.7 เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาภายใน.....

เกณฑ์การให้คะแนนเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ตอนที่ 1 ความมีวินัย

ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. ความตั้งใจ				
1.1 เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียน	เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียนทุกครั้ง	เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียนบ่อยๆ	เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียนเป็นบางครั้ง	ไม่เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียนทุกครั้ง
1.2 จัดบันทึกงานเรียบร้อย	จัดบันทึกงานเรียบร้อยทุกครั้ง	จัดบันทึกงานเรียบร้อยบ่อยๆ	จัดบันทึกงานเรียบร้อยเป็นบางครั้ง	จัดบันทึกงานไม่เรียบร้อยทุกครั้ง
1.3 มีความตั้งใจขณะครูสอน	มีความตั้งใจขณะครูสอนทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่องความตั้งใจขณะครูสอนเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่องความตั้งใจขณะครูสอนบ่อยๆ	ถูกตัดเตือนเรื่องความตั้งใจขณะครูสอนเป็นประจำ
2. ความเคารพต่อกฎระเบียบกฎเกณฑ์ กติกา				
2.1 แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียนเสมอไม่เคยถูกตัดเตือน	ถูกตัดเตือนเรื่องแต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียนเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่องแต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียนบ่อยๆ	ถูกตัดเตือนเรื่องแต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียนเป็นประจำ

ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
2.2 เคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อน	เคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อนเสมอไม่เคยถูกตักเตือน	ถูกตักเตือนเรื่องเคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อนเป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่องเคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อนบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่องเคารพสิทธิส่วนบุคคลของเพื่อนเป็นประจำ
2.3 ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ	ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆทุกครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆเป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเมื่อเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆเป็นประจำ
3. ความซื่อสัตย์				
3.1 ไม่โกหก ไม่หลอกลวง	ไม่เคยโกหก ไม่เคยหลอกลวงบุคคลอื่นเลย	เคยโกหก เคยหลอกลวงบุคคลอื่นบ้าง	เคยโกหก เคยหลอกลวงบุคคลอื่นบ่อยๆ	เคยโกหก เคยหลอกลวงบุคคลอื่นเป็นประจำ
3.2 ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง	ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้องทุกครั้ง	ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้องบ่อยๆ	ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้องเป็นบางครั้ง	ไม่ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ในสิ่งที่ถูกต้อง
3.3 มีความซื่อสัตย์ไม่ขโมยของหรือเงินเมื่อมีโอกาส	ไม่เคยถูกตักเตือนเรื่องขโมยของหรือเงินบุคคลอื่น	ถูกตักเตือนเรื่องขโมยของหรือเงินบุคคลอื่นบ้าง	ถูกตักเตือนเรื่องขโมยของหรือเงินบุคคลอื่นบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่องขโมยของหรือเงินบุคคลอื่นเป็นประจำ

ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
4. ความตรง ต่อเวลา				
4.1 มาโรงเรียน ก่อนเข้าแถว เคารพธงชาติ	มาโรงเรียนก่อน เข้าแถวเคารพ ธงชาติเสมอและ ไม่เคยถูก ดักเตือน	ถูกดักเตือนเรื่อง มาโรงเรียน ไม่ทันเข้าแถว เคารพธงชาติ เป็นบางครั้ง	ถูกดักเตือนเรื่อง มาโรงเรียน ไม่ทันเข้าแถว เคารพธงชาติ บ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง มาโรงเรียน ไม่ทันเข้าแถว เคารพธงชาติ เป็นประจำ
4.2 เข้าเรียน ทันเวลา	เข้าเรียนทันเวลา ทุกครั้ง	ถูกดักเตือน เรื่องเข้าเรียน ไม่ทันเวลาบ้าง	ถูกดักเตือน เรื่องเข้าเรียน ไม่ทันเวลาบ่อยๆ	ถูกดักเตือน เรื่องเข้าเรียน ไม่ทันเวลา เป็นประจำ
4.3 ทำงาน เสร็จทันเวลา	ทำงานเสร็จ ทันเวลาทุกครั้ง	ถูกดักเตือนเรื่อง ทำงานเสร็จ ไม่ทันเวลาบ้าง	ถูกดักเตือนเรื่อง ทำงานเสร็จ ไม่ทันเวลาบ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง ทำงานเสร็จ ไม่ทันเวลา เป็นประจำ
5. ความอดทน				
5.1 ความอดทน ในการเรียน	มีความอดทนใน การเรียนทุกครั้ง แม้จะเป็นวิชา ที่ยาก มีอุปสรรค	ถูกดักเตือนเรื่อง ความอดทนใน การเรียน บ้าง	ถูกดักเตือนเรื่อง ความอดทนใน การเรียน บ่อยๆ	ถูกดักเตือนเรื่อง ความอดทนใน การเรียน เป็น ประจำ

ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
5.2 ควบคุม อารมณ์ได้ดี เมื่อรับฟังคำ วิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่น	ควบคุมอารมณ์ ได้ดี เมื่อรับฟัง คำวิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่น ด้วยความสงบ ทุกครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง การควบคุม อารมณ์และ การรับฟัง คำวิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่น ด้วยความสงบ บ้าง	ถูกตักเตือนเรื่อง การควบคุม อารมณ์และ การรับฟัง คำวิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่น ด้วยความสงบ บ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง การควบคุม อารมณ์และ การรับฟัง คำวิพากษ์วิจารณ์ ของคนอื่น ด้วยความสงบ เป็นประจำ
5.3 พยายาม ต่อสู้อุปสรรค จนประสบ ความสำเร็จ	ใช้ความพยายาม ต่อสู้อุปสรรค ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การ เล่นกีฬา สามารถ ลุล่วงไปด้วยดี และประสบ ผลสำเร็จทุกครั้ง	ใช้ความพยายาม ต่อสู้อุปสรรค ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การ เล่นกีฬา สามารถ ลุล่วงไปด้วยดี และประสบ ผลสำเร็จบ่อยๆ	ใช้ความพยายาม ต่อสู้อุปสรรค ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การ เล่นกีฬา สามารถ ลุล่วงไปด้วยดี และประสบ ผลสำเร็จบ้าง	ไม่มีความ พยายามต่อสู้ อุปสรรค ทั้งด้าน การเรียน การ ทำงาน การเล่น กีฬา ให้ประสบ ผลสำเร็จ
6. ความเป็นผู้นำ 6.1 ประสาน งานเพื่อให้การ ทำงานเป็นไป อย่างราบรื่น	ประสานงาน เพื่อให้การทำงาน เป็นไปอย่าง ราบรื่นทุกครั้ง	ประสานงาน เพื่อให้การทำงาน เป็นไปอย่าง ราบรื่นบ่อยๆ	ประสานงาน เพื่อให้การทำงาน เป็นไปอย่าง ราบรื่นบ้าง บางครั้ง	ขาดการประสาน งานเพื่อให้การ ทำงานเป็นไป อย่างราบรื่นเป็น ประจำ

ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
6.2 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุปลักษณะความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติ	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุปลักษณะความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติทุกครั้ง	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุปลักษณะความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติบ่อยๆ	เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น สรุปลักษณะความคิดเห็นของกลุ่มเป็นแนวปฏิบัติบ้างบางครั้ง	ไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นเลย
6.3 ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหา	ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหาจนประสบผลสำเร็จทุกครั้ง	ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหาจนประสบผลสำเร็จบ่อยๆ	ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหาจนประสบผลสำเร็จบ้างบางครั้ง	ไม่ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหากับเพื่อนๆ หรือผู้ที่ต้องการคำแนะนำเลย
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง				
7.1 กล้าแสดงความคิดเห็น และการกระทำที่ดีในโอกาสต่างๆ	กล้าแสดงความคิดเห็น และการกระทำที่ดีในโอกาสต่างๆทุกครั้ง	กล้าแสดงความคิดเห็น และการกระทำที่ดีในโอกาสต่างๆบ่อยๆ	กล้าแสดงความคิดเห็น และการกระทำที่ดีในโอกาสต่างๆบ้างบางครั้ง	ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าพูด และไม่กระทำความดีเลย
7.2 มีความรอบคอบ มีแผนงาน	มีความรอบคอบ มีแผนงานในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน ทุกครั้ง	มีความรอบคอบ มีแผนงานในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน บ่อยๆ	มีความรอบคอบ มีแผนงานในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน บ้างบางครั้ง	ไม่มีความรอบคอบ ไม่มีแผนงานในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานเลย

ความมีวินัย	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
7.3 มีจิตใจ มั่นคง ไม่เชื่อคน ง่าย มีเหตุผล	มีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผลเสมอ	ถูกตักเตือนให้ม ีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผลบ้าง บางครั้ง	ถูกตักเตือนให้ม ีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผลบ่อยๆ	ถูกตักเตือนให้ม ีจิตใจมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผล เป็นประจำ

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. ความ รับผิดชอบ ต่อตนเอง				
1.1 เลือก รับประทานอาหาร ที่สะอาด และมีประ โยชน์	เลือกรับประทาน อาหารที่สะอาด และมีประ โยชน์ ทุกครั้ง	เลือกรับประทาน อาหารที่สะอาด และมีประ โยชน์ บ้างบางครั้ง	รับประทานอาหาร ที่สะอาด แต่ไม่มี ประ โยชน์	รับประทานอาหาร ที่ไม่สะอาดและ ไม่มีประ โยชน์
1.2 ออกกำลังกาย สม่ำเสมอ	ออกกำลังกาย อย่างสม่ำเสมอ	ออกกำลังกาย บ่อยๆ	ออกกำลังกาย เป็นบางครั้ง	ไม่เคย ออกกำลังกายเลย
1.3 ทำการบ้าน เมื่อมีเวลาว่าง	ทำการบ้านเมื่อ มีเวลาว่างทุกครั้ง	ทำการบ้านเมื่อ มีเวลาว่างบ่อยๆ	ทำการบ้านเมื่อ มีเวลาว่างเป็น บางครั้ง	ไม่เคยทำการบ้าน เมื่อมีเวลาว่าง

ความรับผิดชอบ	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1.4 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รับผิดชอบงานนั้นโดยไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน รับผิดชอบงานนั้นโดยไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง	ถูกตัดเดือนงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำบ้างเป็นบางครั้ง	ถูกตัดเดือนงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำเกือบทุกครั้ง	ถูกตัดเดือนงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำทุกครั้ง
1.5 ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวัง	ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวังทุกครั้ง	ใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวังเกือบทุกครั้ง	ถูกตัดเดือนการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวังบ้างบางครั้ง	ถูกตัดเดือนการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนที่อาจมีอันตรายอย่างระมัดระวังทุกครั้ง
1.6 เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้บ่อยๆ	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้เป็นบางครั้ง	เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้น้อยครั้งหรือไม่เคยเลย
1.7 เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย	เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง	เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมายบ่อยครั้ง	เตรียมตัวและวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นบางครั้ง	ขาดการเตรียมตัวและขาดการวางแผนในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ความรับผิดชอบ	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน				
2.1 ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร	ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร ความสะอาด ห้องเรียนทุกครั้ง	ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร ความสะอาด ห้องเรียน บ่อยครั้ง	ร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร ความสะอาด ห้องเรียนบ้าง บางครั้ง	ขาดความร่วมมือกับเพื่อนในการทำเวร ความสะอาดห้องเรียน
2.2 ยินดีช่วยเหลืองานของห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ	ยินดีช่วยเหลืองานของห้องเรียนทุกครั้ง เช่น จัดป้ายนิเทศ	ช่วยเหลืองานของห้องเรียน บ่อยครั้ง เช่น จัดป้ายนิเทศ	ช่วยเหลืองานของห้องเรียนบ้าง บางครั้ง เช่น จัดป้ายนิเทศ	ขาดการช่วยเหลืองานของห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ
2.3 ไม่เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับ มอบหมาย และการใช้คำพูด	ไม่เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำกิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับ มอบหมาย และการใช้คำพูด ทุกครั้ง	เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำ กิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับ มอบหมาย และการใช้คำพูด บ้างบางครั้ง	เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำ กิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับ มอบหมาย และการใช้คำพูด บ่อยๆ	เอาเปรียบเพื่อนทั้งในการทำ กิจกรรมการเรียน งานที่ได้รับ มอบหมาย และการใช้คำพูด ทุกครั้ง
2.4 ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้	ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้ ทุกครั้ง	ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้ บ่อยๆ	ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้ บ้างบางครั้ง	ไม่ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนท้อแท้

ความรับผิดชอบ	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
2.5 แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อน	แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อนทุกครั้ง	แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อนบ่อยๆ	แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อนบ้างบางครั้ง	ไม่แสดงกิริยา วาจาที่สุภาพกับเพื่อน
2.6 ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์	ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับ สาธารณประโยชน์ทุกครั้ง	ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับ สาธารณประโยชน์บ่อยๆ	ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับ สาธารณประโยชน์บ้างบางครั้ง	ไม่ช่วยเพื่อนทำงานเกี่ยวกับ สาธารณประโยชน์
2.7 ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อน	ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อนทุกครั้ง	ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อนบ่อยๆ	ปฏิบัติต่อเพื่อนและให้เกียรติเพื่อนบ้างบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติต่อเพื่อนและไม่ให้เกียรติเพื่อน
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน				
3.1 ขออนุญาตก่อนออกนอกบริเวณ โรงเรียน	ขออนุญาตก่อนออกนอกบริเวณโรงเรียนทุกครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง การออกนอกบริเวณ โรงเรียน ก่อนได้รับอนุญาตเป็นบางครั้ง	ถูกตักเตือนเรื่อง การออกนอกบริเวณ โรงเรียน ก่อนได้รับอนุญาตบ่อยๆ	ถูกตักเตือนเรื่อง การออกนอกบริเวณ โรงเรียน ก่อนได้รับอนุญาตเป็นประจำ

ความรับผิดชอบ	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3.2 ไม่ขีดเขียน ทำความเข้าใจ เสียหายแก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝ่าฝืน ใต้ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียน	ไม่เคยถูก ตัดเตือนเรื่องขีด เขียนทำความเข้าใจ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝ่าฝืน ใต้ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียน	ถูกตัดเตือนเรื่อง ขีดเขียนทำความเข้าใจ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝ่าฝืน ใต้ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียนเป็น บางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง ขีดเขียนทำความเข้าใจ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝ่าฝืน ใต้ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียนบ่อยๆ	ถูกตัดเตือนเรื่อง ขีดเขียนทำความเข้าใจ สกปรกเสียหาย แก่สมบัติ ส่วนรวม เช่น ฝ่าฝืน ใต้ เก้าอี้ สนามกีฬา หอประชุม อาคารเรียนเป็น ประจำ
3.3 ใช้สมบัติ ส่วนรวมให้ตรง วัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้สนาม เปิดเล่นกีฬา อื่น ไม่นำลูก วอลเลย์บอล มาเตะ	ใช้สมบัติ ส่วนรวมให้ตรง วัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้สนาม เปิดเล่นกีฬา อื่น ไม่นำลูก วอลเลย์บอล มาเตะทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง การใช้สมบัติ ส่วนรวมให้ตรง วัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้สนาม เปิดเล่นกีฬา อื่น ไม่นำลูก วอลเลย์บอล มาเตะเป็น บางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง การใช้สมบัติ ส่วนรวมให้ตรง วัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้สนาม เปิดเล่นกีฬา อื่น ไม่นำลูก วอลเลย์บอล มาเตะบ่อยๆ	ถูกตัดเตือนเรื่อง การใช้สมบัติ ส่วนรวมให้ตรง วัตถุประสงค์ เช่น ไม่ใช้สนาม เปิดเล่นกีฬา อื่น ไม่นำลูก วอลเลย์บอล มาเตะเป็นประจำ
3.4 ทิ้งขยะในที่ ที่กำหนดให้	ทิ้งขยะในที่ ที่กำหนดให้ ทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง ทิ้งขยะในที่ ที่กำหนดให้ เป็นบางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง ทิ้งขยะในที่ ที่กำหนดให้ บ่อยๆ	ถูกตัดเตือนเรื่อง ทิ้งขยะในที่ ที่กำหนดให้ เป็นประจำ

ความรับผิดชอบ	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
3.5 ปิดไฟและ พัดลมเมื่อออก จากห้องเรียน	ปิดไฟและพัดลม เมื่อออกจาก ห้องเรียนทุกครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง การปิดไฟและ พัดลมเมื่อออก จากห้องเรียนเป็น บางครั้ง	ถูกตัดเตือนเรื่อง การปิดไฟและ พัดลมเมื่อออก จากห้องเรียน บ่อยๆ	ถูกตัดเตือนเรื่อง การปิดไฟและ พัดลมเมื่อออก จากห้องเรียน เป็นประจำ
3.6 ใช้น้ำอย่าง ประหยัด	ใช้น้ำอย่าง ประหยัดทุกครั้ง	ถูกตัดเตือน การใช้น้ำ อย่างประหยัด เป็นบางครั้ง	ถูกตัดเตือน การใช้น้ำ อย่างประหยัด บ่อยๆ	ถูกตัดเตือน การใช้น้ำ อย่างประหยัด เป็นประจำ
3.7 เข้าร่วม กิจกรรมกีฬา ภายใน	เข้าร่วมกิจกรรม กีฬาภายใน ทุกครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรม กีฬาภายในบ่อยๆ	เข้าร่วมกิจกรรม กีฬาภายใน เป็นบางครั้ง	ไม่เข้าร่วม กิจกรรมกีฬา ภายใน

ภาคผนวก ฉ

คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

1. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบฉบับนี้ พัฒนาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ครูในโรงเรียนสังกัด เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 4 ใช้เป็นเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 4 เพื่อให้ได้ข้อมูลความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน ทำให้ครูสามารถนำจุดเด่น และจุดด้อยด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน ไปพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนให้มีพฤติกรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบสอดคล้องกับมาตรฐานของผู้เรียน

2. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้สังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน โดยครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีบรรยากาศการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยครูประจำชั้นและครูผู้สอนเป็นผู้สังเกตและพิจารณาให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์ตามคู่มือการใช้เครื่องมือวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นแบบประเมิน 4 ระดับ จำนวน 42 ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ คือ

ดีมาก ให้ 4 คะแนน

ดี ให้ 3 คะแนน

พอใช้ ให้ 2 คะแนน

ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน

สถานการณ์ที่กำหนด คือ สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในเวลาเรียนตลอดทั้งวัน

ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน เป็นแบบประเมิน 4 ระดับ จำนวน 42 ข้อ โดยนักเรียนเป็นผู้ตอบ ใช้เวลา 30 นาที

3. โครงสร้างของเครื่องมือ

เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน ที่ได้พัฒนาขึ้นจากตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ของมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และจากความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดตัวบ่งชี้และข้อคำถามแต่ละข้อมาสร้างเป็นเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ ทั้ง 2 ฉบับ ดังนี้

ชนิดของเครื่องมือ	น้ำหนัก(%)	รายละเอียด
ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ	80	เป็นแบบประเมินที่ครูประจำชั้นและครูผู้สอนเป็นผู้สังเกต ดีมาก ให้ 4 คะแนน ดี ให้ 3 คะแนน พอใช้ ให้ 2 คะแนน ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน
ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ	20	เป็นแบบประเมินที่นักเรียนเป็นผู้ตอบ ดีมาก ให้ 4 คะแนน ดี ให้ 3 คะแนน พอใช้ ให้ 2 คะแนน ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน
รวม	100	

4. คุณภาพของเครื่องมือ

คุณภาพของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ด้านความตรง ซึ่งตรวจสอบโดย
ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการสอนและการวัดและประเมินผล
การศึกษา ด้านความเที่ยง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2550
จำนวน 400 คน โดยวิธีการเลือกแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน

ความตรง (Validity)

ความตรงของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นความตรงเชิงเนื้อหา
จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruency : IOC) ระหว่างข้อความกับนิยาม
และพฤติกรรมบ่งชี้ การหาค่าความตรงตามโครงสร้าง ของแบบสังเกตความมีวินัยและความ
รับผิดชอบ แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยใช้วิธีการเทียบกับกลุ่มรู้จัก

ความเที่ยง (Reliability)

ความเที่ยงของเครื่องมือที่เป็นแบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ หาค่าความเที่ยง
โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลการสังเกตของผู้สังเกต 2 คน ส่วนแบบวัดความ
มีวินัยและความรับผิดชอบ ที่มีข้อคำถามเป็นแบบประเมิน หาค่าความเที่ยงโดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α - coefficient)

5. วิธีการนำเครื่องมือไปใช้

การใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ดำเนินการดังนี้

1. เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนนี้มี 2 ฉบับ คือ
ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้สังเกตความ
มีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน โดยครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญและมีบรรยากาศการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยครูประจำชั้นและครูผู้สอนเป็นผู้สังเกตและ
พิจารณาให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ตามคู่มือการใช้เครื่องมือวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบเป็น
แบบประเมิน 4 ระดับ จำนวน 42 ข้อ มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความมีวินัย มี 7 ด้าน คือ

- 1) มีความตั้งใจ
- 2) มีความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา
- 3) มีความซื่อสัตย์
- 4) มีความตรงต่อเวลา
- 5) มีความอดทน
- 6) ความเป็นผู้นำ
- 7) มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ มี 3 ด้าน คือ

- 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง
- 2) ความรับผิดชอบต่อเพื่อน
- 3) ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน เป็นแบบประเมิน 4 ระดับ จำนวน 42 ข้อ โดยนักเรียนเป็นผู้ตอบ ใช้เวลา 30 นาที มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความมีวินัย มี 7 ด้าน คือ

- 1) มีความตั้งใจ
- 2) มีความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา
- 3) มีความซื่อสัตย์
- 4) มีความตรงต่อเวลา
- 5) มีความอดทน
- 6) ความเป็นผู้นำ
- 7) มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ มี 3 ด้าน คือ

- 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง
- 2) ความรับผิดชอบต่อเพื่อน
- 3) ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

2. ระยะเวลาที่ทำการประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน นั้นเป็นคุณภาพหรือคุณลักษณะที่สำคัญที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ควรประเมินปีละ 2 ครั้ง โดยทำการประเมินภาคเรียนละครั้ง ของแต่ละปีการศึกษา

3. การนำเครื่องมือไปใช้ควรศึกษาคู่มือการใช้เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ โดยอ่านคำชี้แจงของแต่ละฉบับแต่ละตอน ก่อนนำไปใช้เพื่อที่จะประเมินคุณภาพได้ตรงกับคุณลักษณะของนักเรียนที่ได้รับการประเมินให้มากที่สุด

4. การให้คะแนนแต่ละฉบับ ให้ดูจากเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากเครื่องมือทั้ง 2 ฉบับ

6. เกณฑ์การให้คะแนน

เครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบชุดนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้สังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน โดยครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีบรรยากาศการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยครูประจำชั้นและครูผู้สอนเป็นผู้สังเกตและพิจารณาให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ตามคู่มือการใช้เครื่องมือวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นแบบประเมิน 4 ระดับ จำนวน 42 ข้อ เกี่ยวกับความมีวินัย 7 ด้าน ความรับผิดชอบ 3 ด้าน ถ้านักเรียนปฏิบัติในข้อนั้นได้ตรงตามตาราง ดังนี้

ตาราง ก เกณฑ์การให้คะแนนในเครื่องมือ ฉบับที่ 1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ตอนที่	จำนวนข้อ	เกณฑ์การให้คะแนน
ตอนที่ 1 ความมีวินัย		เกณฑ์การให้คะแนน
1. มีความตั้งใจ	3	ดีมาก ให้ 4 คะแนน
2. มีความเคารพต่อกฎระเบียบ		ดี ให้ 3 คะแนน
กฎเกณฑ์ กติกา	3	พอใช้ ให้ 2 คะแนน
3. มีความซื่อสัตย์	3	ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน
4. มีความตรงต่อเวลา	3	
5. มีความอดทน	3	
6. มีความเป็นผู้นำ	3	
7. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	3	

ตอนที่	จำนวนข้อ	เกณฑ์การให้คะแนน	
ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ		เกณฑ์การให้คะแนน	
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง	7	ดีมาก	ให้ 4 คะแนน
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	7	ดี	ให้ 3 คะแนน
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน	7	พอใช้	ให้ 2 คะแนน
		ปรับปรุง	ให้ 1 คะแนน
รวม	42		

ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน โดยให้นักเรียนอ่านพฤติกรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบ ที่เกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน แล้วพิจารณาว่านักเรียนปฏิบัติเป็นประจำได้ในระดับใด โดยใช้เกณฑ์ตามคู่มือการใช้เครื่องมือวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 42 ข้อ เกี่ยวกับความมีวินัย 7 ด้าน ความรับผิดชอบ 3 ด้าน โดยนักเรียนเป็นผู้ตอบ ตามตารางดังนี้

ตาราง ข เกณฑ์การให้คะแนนในเครื่องมือ ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ตอนที่	จำนวนข้อ	เกณฑ์การให้คะแนน	
ตอนที่ 1 ความมีวินัย		เกณฑ์การให้คะแนน	
1. มีความตั้งใจ	3	ดีมาก	ให้ 4 คะแนน
2. มีความเคารพต่อกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา	3	ดี	ให้ 3 คะแนน
3. มีความซื่อสัตย์	3	พอใช้	ให้ 2 คะแนน
4. มีความตรงต่อเวลา	3	ปรับปรุง	ให้ 1 คะแนน
5. มีความอดทน	3		
6. มีความเป็นผู้นำ	3		
7. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	3		

ตอนที่	จำนวนข้อ	เกณฑ์การให้คะแนน
ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบ		เกณฑ์การให้คะแนน
1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง	7	ดีมาก ให้ 4 คะแนน
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน	7	ดี ให้ 3 คะแนน
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน	7	พอใช้ ให้ 2 คะแนน
		ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน
รวม	42	

7. เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน

เมื่อตรวจให้คะแนนจากการสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ การตอบแบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบแล้ว ผู้ประเมินนำคะแนนที่ได้มาแปลความหมายตามเกณฑ์ในตารางต่อไปนี้

ตาราง ค เกณฑ์การแปลผลคะแนนของเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบ

ร้อยละ/ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
90.00 – 100.00	ดีมาก
75.00 – 89.00	ดี
50.00 – 74.00	พอใช้
0 – 49.00	ปรับปรุง

ขั้นตอนในการแปลความหมายของระดับคุณภาพ

1. ตรวจให้คะแนนเครื่องมือประเมินความมีวินัยและความรับผิดชอบแต่ละฉบับ โดยให้นำหนักคะแนนดังนี้

- 1.1 แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบให้นำหนักคะแนน 80 %
- 1.2 แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบให้นำหนักคะแนน 20 %
2. นำคะแนนที่ได้ในข้อ 1 ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผลคะแนนตามตาราง ค

3. พิจารณาระดับคุณภาพพฤติกรรมด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ ว่าอยู่ในระดับใด ถ้าอยู่ในระดับที่ได้คะแนนต่ำจะได้แก้ไขและพัฒนาความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน ให้ตรงตามจุดที่ควรปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ตัวอย่าง การคิดคะแนน

1. ตรวจสอบให้คะแนนแต่ละฉบับแล้วปรากฏว่าเด็กชายแดง ได้คะแนนดังนี้

นักเรียน	ฉบับที่ 1	ฉบับที่ 2
เด็กชายแดง	140 คะแนน	140 คะแนน

2. นำคะแนนจากข้อ 1 มาให้คะแนนตามน้ำหนักของคะแนนที่กำหนดไว้ คือ แบบสังเกตความมีวินัยและความรับผิดชอบ : แบบวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ เท่ากับ 80 : 20 รวมคะแนนและเทียบระดับคุณภาพดังนี้

นักเรียน	ฉบับที่ 1	ฉบับที่ 2	รวม	ระดับคุณภาพ
เด็กชายแดง	$140 \times \frac{80}{168} = 66.66$	$140 \times \frac{20}{168} = 16.66$	83.32	ดี

3. พิจารณาระดับคุณภาพนักเรียนว่า นักเรียนแต่ละคนมีคุณภาพอยู่ในระดับใด ถ้าอยู่ในระดับปรับปรุง ขอให้กลับไปคิดว่าต้องกลับไปปรับปรุงด้านใดบ้าง ซึ่งจะทำให้ทราบได้ว่าควรปรับปรุงพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างไร เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะพฤติกรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบ เมื่อมีการปรับปรุงพัฒนาแล้วท่านสามารถประเมินใหม่อีกครั้ง โดยมีการเว้นระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น เมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 1 หรือสิ้นปีการศึกษานั้น คือ มีการประเมินแล้วปรับปรุงเป็นระยะๆ จนท่านเห็นว่านักเรียนมีคุณภาพ เกิดคุณลักษณะพฤติกรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนที่จะจบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงส่งต่อไป

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายสุเทพ เบ็ญจวิไลกุล
วัน เดือน ปีเกิด	29 สิงหาคม 2502
สถานที่เกิด	อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2526
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านปากช่อง(ครูสามัคคี 1) อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ